

Антологија

СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Антологија
СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Милован Данојлић

КАКО СПАВАЈУ ТРАМВАЈИ И ДРУГЕ ПЕСМЕ

„Антологија српске књижевности“ је пројекат дигитализације класичних дела српске књижевности Учитељског факултета Универзитета у Београду и компаније Microsoft®

Није дозвољено комерцијално копирање и дистрибуирање овог издања дела. Носиоци пројекта не преузимају одговорност за могуће грешке.

Ово дигитално издање дозвољава уписивање коментара, додавање или брисање делова текста. Носиоци пројекта не одговарају за преправке и дистрибуцију измењених дела. Оригиналno издање дела налази се на Веб сајту www.ask.rs.

2011.

Милован Данојлић

КАКО СПАВАЈУ ТРАМВАЈИ И ДРУГЕ ПЕСМЕ

Садржај

ЧУДНИ ЉУДИ, И МУДРИ И ЛУДИ.....	3
ОВАЈ ДЕЧАК ЗОВЕ СЕ ПЕПО КРСТА	4
РАЗБОЛЕО СЕ ПЕПО КРСТА	6
КРСТА ПЕПО ПОСЛЕ БОЛЕСТИ	8
КАКО ШЕТА СТАРИ ПРОФЕСОР	10
ГДЕ ЈЕ ЦИЦА	14
СТАРЦИ У ЛЕТО	18
ПЕСМА О БАБИ КОЈА ПЛИВА ПОСРЕД САВЕ	20
ДОГАЂАЈ НА УЛИЦИ	23
У ОПЕРИ.....	26
У ШКРИПЦУ	29
ЈЕДАН АФРИЧКИ ПОГЛАВИЦА	31
НАЗАДАК	33
ПРИКРИВАЊЕ.....	35
БРЂАНИ У ТРЦИ ЗА БОЉИМ ЖИВОТОМ.....	38
ВАТРОГАСЦИ ПОСЛЕ ПОЖАРА.....	41
ШТА ЈЕ КОМЕ ДОЈАДИЛО.....	43
ЧУДНОВАТ ДАН.....	46
КАКО СПАВА ПЛЕМЕ РОГОГУ	52

КАКО СПАВАЈУ ЈЕДАН САТ И ЈЕДАН ИНТЕРНАТ	56
ПОНОЋ.....	61
ШТА СУ ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ РАДИЛИ СТАРИ СЛОВЕНИ	64
ЖИТИЈЕ ВЕСЕЛОГ ДИМИТРИЈА.....	67
БАЛАДА О ОБУЋАРИМА-КРПАМА.....	70
ЖИВОТ НОЋНОГ ЧУВАРА	72
ЖАЛ ЗА ЗАНАТИМА	75
МИЛИЦАЈАЦ	78
ГЕНЕРАЛ ГРИГОРЕНКО ОТКРИВА СЛОБОДУ	81
ЦИГА И РАДОЈИЦА.....	84
РОМЕО И ЈУЛИЈА У БРАКУ.....	88
БРКОВИ ТЕТКА-ГОСПАВЕ.....	91
ЋУДЉИВОСТ СЛАВЕ	94
НЕСАНИЦА КУВАЈТСКОГ ЕМИРА.....	97
УЗРОЦИ НЕСАНИЦЕ	100
ОДА ХАЏИ-ТОДОРУ	103
СИРОМАШНИ И БОГАТИ	110
МАМИНА ДУЖНОСТ.....	113
КАКО ТРЕБА С ОЦЕМ	114
ДЕДА.....	116
ОСТАЛА РОДБИНА.....	118
МОЈ ЗООЛОШКИ ВРТ.....	119
ПОЗДРАВ ЈУТРУ	120
ВЛАСНИЦИ ЛИВАДЕ	122
СУСРЕТ СА ЗЕЦОМ	125
КОРЊАЧА И ЗЕЦ	128
ВРАНЕ У СВАНУЋЕ.....	131
РАСПРАВА У ПАРКУ	133
МИШЕВО РОЂЕЊЕ.....	135
ШТА РАДИ МИШ ПО КИШИ	137
КАКО ЖИВИ ПОЉСКИ МИШ	139
МАЧКА.....	141
ЗАЉУБЉЕНИ МАЧАК.....	143
БАЛАДА О ОДБЕГЛОМ МАЧОРУ	146
КАКО МИ СЕ КРАЈ УВА ОГЛАСИЛА МУВА.....	149
ИНСЕКТИ.....	151
ПУЖ.....	153
ШВРЋА.....	155

ФЕНЕК	157
МОНОЛОГ СТОНОГЕ	160
БАЛАДА О ПЧЕЛИ ЛЕЊИВИЦИ	163
ГДЕ СПАВА ВРАБАЦ	167
ОРАО И ЗМИЈА.....	169
ПСИ И ПРОГРЕС.....	172
СТРАДАЊЕ ЖИВОТИЊА.....	175
КРАВЉА ЉУБАВ.....	177
НАЈВАЖНИЈИ ПУТ ИСТОРИЈЕ	180
МОЈА БОТАНИЧКА БАШТА	182
НАЈВЕЋА ЗАГОНЕТКА	184
ХЕРОЈ	186
ПОСЛЕДЊИ ДАН ЗИМЕ	188
КУКУРЕК.....	190
ТРЕШЊА У ЦВЕТУ	192
МИРИС ЗÓВЕ	194
КАКО СЕ ЦРТА ПАШЊАК	196
ПРОЛЕЋЕ У РЕЦИ	199
ДРВО НА УТРИНИ.....	201
ЉУЉ	203
ГОСТ	205
КРОМПИР	207
ПОШАЛИЦА НА РАЧУН КРОМПИРА	209
ПЕРШУН.....	211
КРАСТАВАЦ	213
РОТКВИЦЕ	215
ЛУБЕНИЦЕ	217
ДИЊЕ.....	219
БРЕСКВЕ.....	221
ГРОЗДОВИ	223
ДУЊА.....	225
ЈАБУКЕ	227
ПАПРИКЕ	229
КЛИП КУКУРУЗА.....	231
ОРАХ	233
ЧОВЕК И ЈАБУКА.....	235
КАКО СЕ НАПАЈА ДРВО.....	237
ЉУБАВНА ПЕСМА	239

СЕЧЕЊЕ ДРВЕЋА	241
БАЛАДА О СТАРИМ ШЉИВАМА	244
ЈАБУКА ИЗГУБЉЕНА НА КАЛЕНИЋА ПИЈАЦИ	247
ТАЈАНСТВЕНИ ЖИВОТ СТВАРИ	248
СТОПАРАЦ	250
РУКАВИЦЕ	252
ОЛОВКА	255
ДВА САПУНА	257
НЕПРОДАТИ ХЛЕБ	260
УЛИЧНА ВАГА У ПОНОЋ	261
ХЕЛИКОПТЕР И ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ	262
КАКО СПАВАЈУ ВОЗОВИ	265
КАКО СПАВАЈУ ТРАМВАЈИ	269
ОБРОК МАШИНЕ ЗА ПРАЊЕ ВЕША	272
ПУШКА ЧИСТЕ САВЕСТИ	275
УОБРАЖЕНЕ ЦИПЕЛЕ	277
ФУРУНИЦА ЈОГУНИЦА	279
ПОСЛОВИ ГОДИНЕ	287
НЕДЕЉА У МАЛОЈ УЛИЦИ	288
ДАНИ	291
СЕДМИЦА	293
СРЕДА	295
ПРАСКОЗОРЈЕ	296
СВАНУЋЕ	298
ОСВИТ	300
ФЕБРУАР	302
МАРТ	303
МАРТОВСКО СУНЦЕ	305
ПРВИ ПРОЛЕЋНИ ДАН	307
КАКО У ЕВРОПУ ДОЛАЗИ ПРОЛЕЋЕ	309
ШТА СУНЦЕ РУЧА	312
ШТА СУНЦЕ ВЕЧЕРА	314
ШТА СУНЦЕ ПУШИ	316
КАКО ДОЛАЗИ МРАК	319
ВЕТРОВИТО ЈУТРО	321
МУЊА	323
ПРИБЛИЖАВАЊЕ ОЛУЈЕ	325
ОЛУЈА	327

ХРАСТ КРАЈ ПОТОКА	329
СУША	331
ИЗВОР	333
ЈУН	335
РОСА	337
ПРЕДВЕЧЕРЈЕ	339
КУПУШЊАЦИ КРАЈ РЕКЕ	341
ОКЛОПНИЦИ	344
ПОСЛЕ КИШЕ	345
НОЋ ПОСЛЕ КИШЕ	347
У ЛЕТО И У ЗИМУ	349
ЗЕМЉА У ПОНОЋ	351
ЖИВЕТИ КРАЈ ДОБРЕ ПИЈАЦЕ	353
ОГЛАС	355
ЈЕСЕН НА ПИЈАЦИ	357
ПИЈАЦА НА КРАЈУ ГРАДА	360
ЛОНАЦ ПАСУЉА	363
ОДЧЕГА ЈЕ САСТАВЉЕН ВЕТАР	365
ВЕТРОВА МУЗИКА	367
СЛУТЊЕ ПО ВЕТРУ	369
ГДЕ СУ ОНИ ВЕТРОВИ	371
ВЕТАР И ПАПИРИЋ	372
ШУМА ПОД СНЕГОМ	374
ЗИМСКИ СУМРАК	376
КАП	378
ПЛАМИЧАК КРОЗ ПРОЗОР УЧИОНИЦЕ	380
ЗВЕЗДЕ	381
НОВЕМБАР	383
П.П.П.П.П.	385
КАКО УМИРЕ СТОЛЕЋЕ	388
ПОСЛОВИ ГОДИНЕ	390
СТОРИЈЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ	394
ЈЕСЕЊА ЖАЛОПОЈКА	396
ЗИМСКА ЖАЛОПОЈКА	397
ЖАЛОПОЈКА ПРЕД ПРАЗНИМ ТРОНОМ	398
ЖАЛОПОЈКА ПРЕД ПРАЗНОМ КАСОМ	399
НА ШТА МИСЛИМ КАД ПОГЛЕДАМ ПАЛАТУ АЛБАНИЈУ	401
ЧУКУНДЕДА	403

УЧЕЊАЦИ И ЗИДАРИ	406
СПОР	409
КАРАЂОРЂЕ ПО ДРУГИ ПУТ МЕЂУ СРБИМА	413
КАРАЂОРЂЕ И БЕТОВЕН	415
СРБИ	417
СТРАХ ОД ПРОМАЈЕ.....	420
ЗБОГ ЧЕГА НЕ ВОЛИМ ПРАЗНИКЕ.....	423
УЛИЦА БАБА-ВИШЊИНА	425
ОГРАДА НА КРАЈУ БЕОГРАДА.....	427
СТАРИНСКА ПЕСМА	430
ВИСОРАВАН	432
ТРЕНУТАК ИСТОРИЈЕ	435
ГДЕ СУ ПОЧЕТАК И КРАЈ СВЕТА	438
ШТА ЧОВЕК ДА РАДИ	439
ШТА ЈЕ ЖИВОТ	441
ВОЗ ПРЕДВЕЧЕ	443
ЖАГУБИЦА	446
МОЈ НОС.....	449
ПРЕД ЗОРУ.....	452
У БРДИМА ТЕЧЕ РЕКА.....	454
РАДОСТ ПУТОВАЊА	456
ЛЕТОВАЊЕ	459
НЕПОДУДАРНОСТ	461
КАМИЛЕ И СУНЦЕ.....	463
ЗАШТО СЕ КРИВИ ТОРАЊ У ПИЗИ	466
ЧОВЕК И ЗВЕЗДЕ	468
О МОМ ОДНОСУ ПРЕМА КОСМОСУ.....	470
СОНЕТ О БЕСКРАЈУ.....	473
МИР ПРЕДГРАЂА	474
ДА МИ ЈЕ...	477
КАКО СЕ РОДИЛА ЉУДСКА МИСАО	480
ДУШЕВНИ ЖИВОТ КРАПИНЦА.....	483
ГДЕ СУ ПОЧЕТАК И КРАЈ СВЕТА.....	486
ДЕДА НА ПРОДАЈУ.....	489
ДЕДА НА ПРОДАЈУ	490
ТРАГОВИ НА ЗА СВАКУ ОСУДУ	493
ЈАВНА ПРОДАЈА	497
ОПТУЖНИЦА БАБА-ВУКЕ.....	501

ЗАШТО СЕ ДЕДА НЕ ПОБУНИ	504
КАКО ЈЕ ДЕДА ПОБЕГАО У СВЕТ	507
ДЕДА ЗАМИШЉА КАКО КАЖЊАВА ВУКУ, МАГДУ и ЈОШУ	510
ДЕДА СЕ СЕЋА КУМА, КОГА ТАКОЂЕ НИЈЕ ВИДЕО ГОДИНАМА	513
МАГДА КАЛАБА СИКЋЕ	516
ГОВОР ВУКЕ МАЖДРУКЕ	519
ТУЖБАЛИЦА БАБА-ЈОШЕ	523
НЕГОДОВАЊЕ ПРАВЕДНОГ ЛАЗАРА	526
БАБА-ЈОША ОТПОВРЋЕ ПРАВЕДНОМ ЛАЗАРУ	530
ТРЕНУТАК ПРЕДАХА: ДЕДА САЊАРИ.....	533
ТРЕНУЦИ ОЧАЈАЊА	536
И О ЧЕМУ ЈОШ РАЗМИШЉА ДЕДА.....	539
КОЛЕБАЊЕ ВУКЕ МАЖДРУКЕ	542
ЈОША ИЗ ХОРГОША ЈЕ НЕМИЛОСРДНА	546
УВРЕДЕ МАГДЕ КАЛАБЕ	548
КАКО ЈЕ ЦЕЛУ СТВАР ВИДЕЛА УЖУРБАНА НОВИНАРКА	551
ПОЈАВА ЏАМБАСА	554
МОРНАР ОТКРИВА ДА ДЕДА ИМА НЕПОДРЕЗАНЕ НОКТЕ САМО НА ДЕСНОЈ РУЦИ	557
ЗАШТО СУ НОКТИ НА ЛЕВОЈ РУЦИ ПОДРЕЗАНИ ПРИМЕРНО, А НА ДЕСНОЈ НИКАКО.....	559
КУМ-ЂОКА ОСЛОБАЂА ДЕДУ.....	561
ЗАВРШНО ПЕВАЊЕ: ПОДЕЛА ЗАРАДЕ	564
НА ЈЕДНУ ЧЕТРДЕСЕТОГОДИШЊИЦУ	566

КАКО СПАВАЈУ ТРАМВАЈИ И ДРУГЕ ПЕСМЕ

Стефану и Бориславу

ЧУДНИ ЉУДИ, И МУДРИ И ЛУДИ

ОВАЈ ДЕЧАК ЗОВЕ СЕ ПЕПО КРСТА

О

вај дечак зове се Пепо Крста.

Он станује у последњој улици у великој каменој кући.

Његов тата је џамбас коме су у једној тучи

Одсекли пола увета и два прста.

Овај тужни дечак зове се Крста Пепо

Од мајке Лизе и оца Хохохонда.

Па лепо.

И шта онда?

Зар не видите: дечак је погружен, као цар

Кога су прогнали из домовине, тако свирепо ...

— Е, ту лежи цела ствар,

То јест, ту је оно што није лепо.

Џон Хохохонд изнад свега воли да се напије,

Касно у ноћ се враћа, пуца у небо, виче.

Кад дође пред кућу — извали пола капије,

А престрашени Пепо задрхти као птиче.

Мама Лиза га сачека на прагу, тужна као ружа
У јесен, са нежним лицем Ђоконде,
Скине му блатњаве чизме, целог га разоружа,
И тихо запита: „Докле, о Џоне Хохохонде?”

А Хохохонд се мршти, ко да из земље чупа
дебеле сонде,

И никад не каже
Ни „довде”
Ни „донде”.

Код других није тако. Свуд лепше сунце грије,
У свим другим кућама боље се живети може.
Ено, Џим Хухухинд виски уопште не пије,
Има дућан препун седларске коже,
Своје синове мази и никада их не бије.

Живот Крсте Пепе зато је препун бола...
Сам, у каменој кући, он не зна за другарство.
Гледајте га: личи на цара без престола
Коме су варвари отели дечје царство.

РАЗБОЛЕО СЕ ПЕПО КРСТА

Р

азболео се Пепо Крста,

једне мрачне ноћи кад су облаци наносили буру,

Заболела га глава, груди, крста,

Добио високу температуру.

Код кревета бди мама; светиљка дрхти кроз тмину,

И ветар, око зидина, као пас љутит кевће.

Дошао и Џон Хохохонд, отпасао револвер, скинуо шеширчину

Стао уз кревет, велики као брдо, и почео да трепће.

Први пут се џамбас сетио да, ето, има сина,

Па из кухиње, где су јела разних врста,

Донео, у једној руци, млека и мандарина,

А другом руком (оном на којој нема два прста),

Пажљиво, као кад ветар дуне у обрве трави,

Помиловао болесног дечака по глави.

Погледао Крста чисту, мирну собицу,

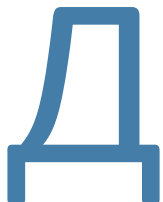
И мамину плаву, изношену блузу,
И још је спазио на Џоновом лицу
Нешто што је, можда, личило на сузу.

Па поново заспао, ознојен, као снег кад ојужи,
Са нечим топлим и ведрим испод очних капака,
Зажелевши да се то вече доброте продужи
До краја живота кроз живот свих дечака.

КРСТА ПЕПО ПОСЛЕ БОЛЕСТИ

ва месеца је Пепо лежао у кревету,

И јутрос ишетао на снег где се светлост ко сребро точи.

Сунце блешти по дрвећу, по целом белом свету,

Млечни зимски зраци заслепљују му очи.

Размишља дечак о сунцу као о лепој причи,

Која се дуго преноси и кроз сећања множи;

На мангупску фуруну сунце личи,

Стално гори, а нико га не ложи.

Џон Хохохонд је отишао на вашар коња, у правцу Џорџије.

Мама, поред прозора, плете и нешто певуши ...

Уопште, кад је Џон на путу, све је чистије и радосније,

И мирно, ко рубље на конопцу које се поспано суши.

У врту, грана грану од снега, нежно, брише.

А двориште је тако светло и бело...

И све му некако чудно, свеже мирише,

Онако... онако... као тек сашивено одело.

КАКО ШЕТА СТАРИ ПРОФЕСОР

У

недељу поподне, кад се све смири,

Када под стрехом заспи кавгација петао,
У такву недељу, док невидљиви ветар пири,
један стари професор на улицу ишетао.

Са шеширом на глави, узаним као приближени дланови,
Жмирка, очима и наочарима,
Као да држи говор сав се укрутио...
— Да ми је знати какви су сад његови планови,
На коју ли се страну света поподне упутио?

У кафану ниједном у животу тај није навратио.
Биоскоп? Никад! („Каубоји, и разни Џејмси Дини”).
Једном је случајно неког тапкароша ухватио
И дуго му објашњавао да „није добро то што чини”.

Корача, ногу пред ногу, гледа преда се, зна се...
Улица је пуста одавде до Тахита.

То је време кад се чак и трамваји негде скрасе

И кад беспослени ветар по вртovima скита.

Ногу пред ногу, па све преда се..

Изгледа, нечега сећа се...

Пре десет година предавао је алгебру у Сомбору...

Поподне, исто овако... Часови, досадни, празни...

Неки дечак шутнуо је лопту,

Прсло је стакло на његову прозору;

Предложио је да се „деран најстроже казни”.

Ја, ја... Било је свега. — Деца су крива.

Никад се ни на једног од њих он није испизмио;

Оно, јесте... деца нису крива што су жива.

— Бог убио, лопто, ко те измислио!

Корача седи професор кроз тишину без краја,

Ногу пред ногу, низ дугу улицу, пешке,

Кад, гле, поред цркве:

Дечаци, гужва, граја,

Утакмица!

— Висока улица против Љешке!

Успорио професор корак, тако да нико не види.

Гледао би и он утакмицу, али се нечега стиди...

И таман кад је хтео да пође, пред ноге му се тутну

Лопта, жута ко кора на мркви...

Старац, не размишљајући, жестоко шутну

И пуче плави прозор на цркви.

Истрча црквењак:

„Бог те убио!

Тако матор, а полудио!”

Збуњен, обневидео, чуо је

Псовку, али се није стидео,

— Да је шутнуо — шутнуо је,

И Бобек би му позавидео.

И продужи стари професор низ улицу,

Деца, крај лопте у центру, утонуше у ћутање,

Само је ветар пиркао у танку фрулицу,

У неком врту, на крају неке путање.

Одмах потом, клицање радосно чуо је.

А да је шутнуо — е, вала, шутнуо је!

ГДЕ ЈЕ ЦИЦА

Јутрос рано кад је топли дан осванô

И сунце лено пошло према крову неба,
Рекла мама Цици: „Иди полагано
Код Мите пекара, купи нам хлеба...

Ближи се ручак,
Одмакô далеко дан,
Цврчи цврчак,
Сунце корача кроз стан,
Сваки час се мршти мамино лице:
— Нема ни хлеба, ни Цице!

Не може мама више мирно да послује по кући.
Оставила је поквашен веш, млаз по поду кривуда;
Мршти се и крши руке, уздишући,
И погледа кроз прозор, незнано куда...

Нема хлеба, нема Цице,

Па како да човек не изгуби живце!

А лепо јој је рекла: „Пожури, није далеко;

Пази на трамвај, окрени се на све стране;

Данас немој куповати млеко —

Имамо превише хране.”

И док јој је намештала на хаљиници брош,

Додала је још:

„Чика-Мити прво кажи: Добар дан.

Сачекај у реду,

Немој се провлачити између жена.

Пред тезгом, реци: Молим хлеб, печен и слан;

А кад ти га да, ти кажи: Довиђења.”

Све јој је објаснила, по реду.

Добро памти своје речи јутрос изговорене.

Не стоји ваљда још у реду?

Све пекаре су одавно затворене...

А ето, ни од корова нема Цице,

Па како да човек не изгуби живце!

Можда се оклизнула, па пала...

Можда је заборавила да Мити каже: Хвала.

...Можда та ни хлеба купити није знала!

А шта ако ју је нека рђава жена украла?!

У неко црно доба, на крају улице,

Плану боја познате хаљинице:

— Ево Цице!

И мама, која је очајавала све док је зној не проби,

Стално измишљајући непознате кривце,

Брзо се размаха по спаваћој соби

И покупи све изгубљене живце...

„Забога, Цицо, где си досад била?

Ниси се ваљда у црној земљи крила?

Брже би дошла из седмогодишњег рата...

— Четири сата. Молим те, четири сата!

Цица трепће, у чуду се чуди,

Трепће и њена хаљиница, плава па бела;

Што су ти чудне маме, и људи:

— Овај прекор она није предвидела.

Четири сата? Каква четири сата!

Оно јесте, стајала је једно време поред пута,

Док су се дечаци-рвачи хватали око врата,

И то је трајало — па... једно четири минута.

СТАРЦИ У ЛЕТО

У

време годишњих одмора

Пландују, ал далеко од мора:

Заседну, свако пред кућом

У друштву са досадом текућом

И све тако, седећи,

Питају се: „Ко је следећи?”

Открила им се нит најтања:

Сласт чистог трајања.

По цео дан чекају

До грла у бескрају,

С ногама спуштеним у лаворе

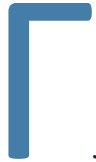
Тихи и срећни, таворе.

ПЕСМА О БАБИ КОЈА ПЛИВА ПОСРЕД САВЕ

ледам, гледам, не верујем својим очима:

Једна баба у марами насред Саве скочила.

Ја се питам: вид очињи да ли вара ме?

Ено жене, насред Саве, ено мараме!

Стари, млади, деде, бабе, богати, сиромаси:

Кад је врело, свак би главу да у води покваси!

Па се баца у загрљај Сави, Морави

И на глави покривало тад заборави ...

У бабе је повезача красна, прикладна,

И зато се не одваја од ње никада ...

Црвена, по рубу бела, с плавим шарама

Посред Саве, ко застава, вијори се марама!

А ја гледам, са обале, гледам, па ми је
Цео живот данас лепши због те шамије.

Свак се носи по свом хиру, укусу и хобију,
А вода нас, све заједно, носи у недођију.

ДОГАЂАЈ НА УЛИЦИ

Одједном, тролејбус је подскочио

Високо, лудо — чак до крова!

А као муња дотле је ишао.

Наједном, тролејбус се укочио,

Троле се извиле ко крива слова,

— А онда је даље прошишао ...

Сви су викали:

„Каква је то возња!

Да грдне пропасти, да грдна зла!”

А нису знали, ни помишљали

Да је кондуктер спасао живот

једног великог, жутог пса.

А могао је, с пуним правом...

Растао би се Жућа с главом,

Или би у ногу остао рањен;

Јер ван обележеног места псима

Као и људима

Прелаз је најстроже забрањен!

Тролејбус сад јури, не трепћући,

Силази на трг стреловито, право,

Сунце, с њим, језди у истом смеру.

И док Жућа одлази кући ,

Неко би могао рећи: „Браво!”

Старом и добром кондуктеру.

У ОПЕРИ

У

оперу,

у оперу,

довели су судоперу.

Гледа она:

са плафона

виси лустер од шест тона.

Блиста сребро,

сева злато,

све крцато, све богато.

А бисери

а бисери —

то већ нико не измери!

Судопера

врат свој криви:

Боже, ал се овде живи!

— — — — —

Кад су светла

утрнула,

заћутали гости,

судопера

запевала

тихо, од радости.

У ШКРИПЦУ

Један дрипац

Упао у шкрипац.

Другом јаму копао,
Па сам у њу пропао.

Ал је шкрипац гадан!
Ал је дрипац јадан!

Сад, када је пао,
Дође ми га жао.

Кад заплаче дрипац,
Кад га стегне шкрипац,

Знај, то се, кратковек,
У њему рађа човек.

ЈЕДАН АФРИЧКИ ПОГЛАВИЦА

Један афрички поглавица

Има панталоне без ногавица.

Сви га поданици поштују и трпе,

Реч му је важна, тежа од закона.

Шета он, шетају и крпе

Његових кратких панталона.

НАЗАДАК

Цар Максимин, што од глади што од беса,

Знао је да поједе шест ока мяса

Са салом, са кожом, цревима, костима

И другим појединостима!

Цар Дагобер Други би, из рутине

Смазао по две-три коњске бутине

Пуне јегуља, тица и трава,

Уз вино од којег не боли глава...

А ми, на шта ми спадосмо, јао!

Данашњи човек, спроводитељ дијете

Упореден с тим циновима, изгледа као

Малодобно дијете.

ПРИКРИВАЊЕ

Д а сачува главу глупу

Свак је нашо неку рупу:

Једни беже у Дрлупу,

Ћопић у Босанску Крупу,

А трећи се обезбеде

Од несреће и од беде

Само кад су на окупу.

Тужна, слепа и соптава

Кртица се укопава,

Рони у тло као у воду

Срља, јадна, да породу

Обезбеди кртичја права:

Мрак, тишину и слободу.

Ко ђак кад забије нос у свеску,

Ној тражи свој спас у песку,

Самозаборав воли ној!

Кад сакрије главу у мрак,
Осети се срећан, јак,
Заокружен као број
И на своме господар свој!

Миш шмугне под кућни патос,
А калуђер чак на Атос,
Паличњак се прикрије
Помоћу мимикрије:
Он гранчицу опонаша,
Ој животе, туго наша!
Докле ћемо, с мишљу мишјом,
Живети у теби кришом?

БРЂАНИ У ТРЦИ ЗА БОЉИМ ЖИВОТОМ

Кад брђанину досади у брду, извади пасош,

Дође у Немачку, и викне: „Пустите да уђем ја још!”

А Немци, пошто не знају брђански, пусте га

Као стручњака за дизање оловних утега!

Брђани, међутим, не могу без несреће

(Наћи ће је, па нек је у пласту игла!):

Куда год крену, несрећа их пресреће,

Где год стигну, она је пре њих стигла!

У Немачкој им смета хладноћа. Дани су на југу врели,

У родној кући у зиму топло је ко у штали ...

Кад су сити, опет би нешто јели,

Купе кућу, ал и даље им нешто фали ...

Годинама рмбају, а кад се обогате,

Не умеју да се смире и уживају, на Северу —

Шаљу поклоне (аута, ко некад бесне ђогате)

Пашеногу и брату, куму, стрицу, деверу.

Они су се надали да ће Немачка бити Имачка
Ал пошто дизање утега није шала, нити играчка
Повремено се враћају у околину Пљеваља
Где све, ко и обично, шкрипи и где ништа не ваља!

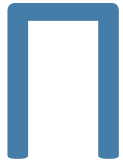
Схвате да су погрешили, па опет беже напоље,
Где им није лоше, ал није ни најбоље...
Нигде није добро, а најгоре је, иначе,
Кад човека туку не дајући му да се исплаче.

ВАТРОГАСЦИ ПОСЛЕ ПОЖАРА

осматрао сам ватрогасна кола

Кад се, покуњена, са пожара враћају:

То нису кола, то су кола бола,

Клонула и безвољна ко дани кад краћају.

А како су малочас завијале сирене!

Зајапурени, црвени попут срећака,

Ватрогасци су стајали око цистерне

Шикнули из чизама ко свеће из свећњака...

Дигнутих глава, горд војник до војника,

Збијени као речи у добро сложен стих!

А ево, сад се вуку поред самог плочника

Спуштених лествица: мотор је спор и тих.

Миле ходом болника и невољника:

И пешаци иду брже од њих!

Тако је то у животу, господе ватрогасци:

У већини, људи су врло незахвални прасци.

Кад јуриш у пожар, онда си попут лава,

А кад га угасиш, угаси ти се и слава!

ШТА ЈЕ КОМЕ ДОЈАДИЛО

Д

ецо, одморите се мало од читања,

Пажљиво ме слушајте, не будите брзи:

Поставићу вам неколико питања

О томе, шта ко највише мрзи.

Шта мрзи кондуктер Кузман, прво је питање.

Зна се: шверцовање у било којој форми.

Али посебно не воли тискање

На задњој платформи.

Знате ли да зубар ретко своју вилицу пере:

Пречи су му туђи болесни зуби.

Пензионисани војни трубач не подноси шофере

Кад понеки од њих немусикално затруби.

Професор мрзи јединице: зато их често и даје.

Лулар не воли фабричке муштикле, налик на лулице.

Фењер мрзи сијалице које бездушно сјаје

У поноћ, кад милиционеру дојаде пусте улице.
Шта презире гомила чистача, кад ујутру гега
Са сандуцима под мишком, ко ласте кад се селе?
— Стари чистачи мрзе више од свега
Да очисте своје ципеле.

Ипак, пензионисани трубач, иначе тих,
Мрзи највише од свих њих.
Он просто плане,
Нарогуши се као плетени кофер,
Кад му неки немузикални шофер
Пред носем трубити стане.

ЧУДНОВАТ ДАН

I

Д а ми је знати одреда

Казати

Оно што се ни за живу главу не да

Исказати!

Покушаћу,

(Нек буде па шта буде):

— Чудноват дан

За биљке, птице и људе...

II

Све се изопачило,

Небо се наоблачило.

Изјутра се до коже свлачило,

А у подне се замрачило.

Још су помало топли зидови кућа,
Али дрво већ слуги кишу и осећа се одлично.
Далеко, у сунцу, брдо као да кључа.
Речју — све је необично.

Кад ближе приђеш свакој ствари,
Кад је преврнеш, а тамо — око се исколачило!
Видиш нешто што дотле ниси видео. У ствари
Тога дана све се било изопачило.

Миш зачишава мачку, а она
Или неће, или не сме:
Седи на прагу, сва преподобна,
И слуша народне песме.

Мачка слуша песме? Гле, гле!
А што да не?
Зашто да не?

III

Деда сео поред зида,
Ко медвед се завалио у шарену шамлицу.

Шта ли му је оно у рукама? — Очињег ми вида,
Деда у рукама држи ђачку таблицу.
Пажљиво — кадикад само веђу подигне —
Рачуна: колике је проживео године.

Крижаљком рачуна:
Милетина буна,
Па све до Царинског рата,
— Прва рата.

Посведочиће цела умрла родбина
Да је тада имао четрдесет година.

Од првог до другог рата
— То је камата,
Али шта смета
Још тридесетак лета?

И ту му се рачун ко дим из луле губи ...
Сећа се: осамдесет кад је умро чича Богоје.
И 32 од онда. — Дедино чело се дуби:
Сто дванаест!? — Што је много, много је!

И брише старац таблицу до последњег ретка,

Па почиње да сабира опет из почетка.

IV

(Време нема ни улицу ни стан,
Доконо пролази и низашта не мари.
Ко је још видео тај дан
У коме човек остари?).
Кажем вам, децо, као кроз сан:
Чудноват дан.

V

Саобраћај стао, насред сквера
Два кондуктера играју кликера!

Није сан, а лудо ко сан
— Чудан дан.

VI

У пола дана
Све се смрачило
И изопачило

Фино, без плана.

VII

Мали Стева нешто згрешио

А тата се кобајаги насмешио:

„У име родитељског закона и права

Имаш да поједеш дванаест баклава!”

Ех, чича Богоје,

Што је много — много је!

Донели дванаест баклава, као;

И Стева од страха заплакао.

То се десило око подне: сва су

Окна сијала, блештао је цреп.

Кратко је трајало. Али у том часу

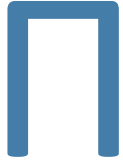
Свет је био добар, и био је леп.

КАКО СПАВА ПЛЕМЕ РОГОГУ

ред зору, у савани, шта се може видети

Испод зеленог месеца што као луч гори?
— једна црвена птица између стабала лети,
Можда је то сунце које жури зори...

Пред зору, у Африци, ниска дрвета клече,
И време тече као река која не тече...

Месец опрезно иза облачка израња,
И види: племе Рогогу
Од лудог ноћног играња
Спало с ногу.

Таласи ветра, који месецима теку
Од Средоземља, преко пешчаног тла,
Заустављају се у шуми — не смеју да пређу реку,
Опасног поглавицу да не разбуде из сна.

А још малопре је гонг ломио пространства,
Дрхтала је ноћ, врела, афричка, права...
Онда је дошао месец, однекуд — из иностранства
Да види чувеног поглавицу док спава.

Хрче ли? Ох, не! Најотменији у селу,
Он спава нечујно, као јагње, и тише ...
Једна велика буба мили му, ено, по челу;
Он за њу не хаје; ко риба у води дише!

Са подвинутом руком он, моћник, кротко спава;
Зора, напукла наранџа, скоро ће да заруди.
У опојној месечини не миче се ни трава
Великог поглавицу да не разбуди.

У Африци, хеј, у Африци, после поноћи
Све има вреле и врло уморне очи.

У Африци
Племи Рогогу
Од силног весеља
Спало с ногу.

Пред зору, у савани, шта се може видети

Испод зеленог месеца, што као лист гори?

— Једна црвена птица полагано кроз гране лети,

Можда је то сунце које корача ка зори.

Пред зору, у савани, у сеоцету Златном Рогу,

Испод зелених крошњи, ко испод широких крила,

Племя Рогогу од игре спало с ногу,

И спава, као крдо уморних крокодила.

Поглавица и у сну у руци држи стрелу,

А она буба још му мирно шета по челу.

КАКО СПАВАЈУ ЈЕДАН САТ И ЈЕДАН ИНТЕРНАТ

Н а Дорћолу,

На Дунавском молу,

Има један сат,

И један интернат.

Сат мери време између вечери и зоре;

Дунав, за то време, отиче у Црно море.

Драга децо, хтео бих нешто знати,

То ме голица, ко жито што шашољи године родне:

— Кад се казальке поклопе на дванаест сати,

Како сат зна да ли је поноћ, или подне?

Брз одговор сваку недоумицу пресеца:

Сат то утврђује помоћу сунца или месеца.

Зар и он

Ко чика Антон?

И он

И још сатова милион!

Кад је поноћ

Месечева помоћ

Не само да је згодна

Већ и неопходна.

Пун деце, интернат спава: кућа

Дише на прозоре као на плућа.

Спава Микица челом нагоре,

Спава Стева челом настрану.

Интернатски мачор спава најгоре,

То јест горе, на тавану.

Оно што пролази, то се не враћа:

Спавају сложено као браћа.

И још нешто, што много значи:

Заспали су и васпитачи.

Хрчу, кô да пиле табле лима.

И управник, наравно, с њима.

Хладно је тле,
Магла се завлачи у сувосплет жбуња.
Гле,
Ко ли се то са оне стране шуња?
Приђимо ближе, ево га где стиже
Тај што ноћу као месечар луња;
Преко дворишта гмиже ко мува преко риже
Јан Неопран, зван Мики, иначе Жуња.

На прстима наступа, стопу по стопу.
Жуња је био у биоскопу.

Синоћ се умио, врат испрао
И на капију се малу искрао:
Па пошто са брзином не кубури
У три скока нађе се на Чубури
Где се, као што добро знате,
Плеше и пева у ситне сате.

А преглед соба? А васпитачи?
Како им је промакло? Шта то значи?

Чудите се што нико није приметио
Да је Жуња отишао у ноћ бајну?

— И ја бих се чудιο,
Кад не бих знао тајну.

Под покривачем, уместо себе,
Жуња је поставио јорган и ћебе;
Ко год погледа, рекао би:
Свако је на свом месту у соби.

Месећ кроз прозор зраке разлива,
Последњи у ноћи Жуња уснива.

На Дорћолу,
На Дунавском молу,
Има један сат,
И један интернат.

ПОНОЋ

У

поноћ, у земљи Назарету,

Свака звезда запали цигарету,

А по кафанама

Престонице

На главама

Дубе столице...

Жетеоци, у Грузи, певају стару песму,

Док плева месечине изнад гумна дрхтури.

У Ђушиној неко није заврнуо чесму

Па мали млаз воде беспомоћно цури.

Спавачи, одасвуд, хрчу кроз отворене прозоре,

А кухиње су празне, млаке, неме.

Необријани скретничар поздравља касне возове.

Њега врло боле кости: промениће се време.

Уопште, док месец небом ровари,

Необичне се збивају ствари.

Прошле ноћи, страшан се топот

Чуо чак до у Сопот.

Неки сву ноћ нису спавали.

„Ко то одјаха ка Авали?”

Сви су мислили

Дуго и живо,

Па пошто ништа нису смислили,

Отишли су да пију пиво.

Ствар је, наравно, врло проста:

Сви знате бронзаног кнез-Михаила,

Ал не знате да му је свега доста,

Да му је варош дојадила!

И тако, ноћас, у тили час,

Он спусти дигнуту руку, у песницу је савије,

Бубне коња у ребро, коњ полети у кас

И однесе га, до Славије...

Уопште, док месец по небу ровари,

Дешавају се чудне ствари...

Кад сам био мали,
О једној сам ствари мислио сто пута:
Шта би било кад би, у поноћ, сви сватови стали
И забушили од времена попет минута?

Мудре главе, славни научници,
Нашли и се у неприлици!

ШТА СУ ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ РАДИЛИ СТАРИ СЛОВЕНИ

Драги пријатељи, хтео бих да вам кажем нешто сасвим ново

Из живота наших предака, племенитих поткарпатских грађана:

— Стари Словени бавили су се ловом, риболовом,

Пчеларством, и ситним крађама.

Ух, ух...

Шта то чух!

Па зар су и то знали...

— А шта су крали?

Е, то је већ тајна

Коју чува месец кад после поноћи сја.

Али њихове су крађе биле јавна тајна.

О томе се и до данас понешто зна.

На пример, један од другог крали су рибице беле

Које су непрестано пецали, на удицу, отпрве;

(један је старац украо од суседа две пчеле).

С трпеза, после ручка, поткрадали су мрве.

На све стране дизали лукове и стреле,

И још, за пецања, један другом

Из дрвених здела крадуцкали су црве.

Свакакве људе ова земља рађа.

Било је, богме, и тежих крађа:

Деда Вуин, онај што је имао косу као пласт сламе,

И становао у густом шипрагу поред Дњепра,

Једне мрачне ноћи, потпомогнут од таме,

Украо је Радгуну најдебљег вепра.

Шта то чух?

Озбиљни старци, имају и браду,

— Ух, ух... —

А понекад краду!

Ако ми ко од вас не поклања вере,

Мислећи да се бавим интригама,

Нек буде! Од таквог не треба ми плата!

О овоме сам читао у пожутелим књигама,

А највише ми је шапнуо један пролећни ветар

Који је и у четвртом веку нове ере

Живео иза планине Карпата.

ЖИТИЈЕ ВЕСЕЛОГ ДИМИТРИЈА

Н а крају улице најзабитије

Живи Весели Димитрије:

Он нема занимања, нити је

Пријављен код општине и полиције.

Димитрије не зна за досаду:

По цео дан шпарта по Београду!

Ту укори, тамо изда заповед,

Надгледа поредак и распоред

Улица, трамваја, сати, аута,

Пун корисних савета и напута...

У зиму и у лето, увек исти је

Весели Београђанин Димитрије.

Стопала му као две мистрије

Које укршта хитро, све хитрије;

До подне обигра све биртије,

Поздрави ленштине најзнаменитије,

Распита се да се негде није
Догодило какво важно збитије...

Сретнем ли га негде, пре подне,
Из главе ми оду мисли незгодне:
Да, вредело је доћи у свет
Да се с њиме доживи сусрет!
Кад се сретнем са Димитријем,
Не умам радост да прикријем!

Он живи о јогурту и о буреку,
И не боји се да га урекну,
А над шкртошћу и похотом
Смеје се на сав глас, грохотом.
Забављен питањима чисте суштине
Он је саветник Градске скупштине
За доколицу, добро расположење,
И за цене (кад им дође снижење).

Е, Димитрије, мој Димитрије,
Узорито је твоје житије!

БАЛАДА О ОБУЋАРИМА-КРПАМА

Волим обућарске радње, јер миришу

По уштављеној кожи, по ималину и по ћирици;

И волим старе обућаре — у Београду их зову крпе —

Који се научили да ћутке раде и трпе.

Од куће понесу лончић — тако плав, да га насликаш! —

А у њему синоћ скуван паприкаш,

Докупе хлеба, празилука, кафе, мало шећера,

И то им је доручак, и ручак, и вечера!

К њима не долазе они у свили, злату и срми:

Обућари помажу народу да прегрми

Тешке године, а у нашој држави

Све су године зле и сви су дани рђави!

Поваздан згурен, никад да се опрући,

Крпа удара ђонове подераној обући,
Цело поподне, до мрака — понекад и претера! —
А међ уснама му, стално, по седам-осам ексера,

Јер пенце кад се укива нема радње потпуне
Док се сваки клинац не олиже и не опљуне!

Толико озбиљности! Кад се погледа побоље,
Мајсторска одговорност ту је доведена до мрзовоље.

Једној ципели појача ђон, другој удари блокеј,
Трећу само погледа, чвркне је, и рекне: „Ти си океј!”

Неке, прешавши неизбројне стазе и богазе,
Код њега, као код лекара, на контролу долазе.

Не волим оне који мисле како једино да ућаре,
Ал зато дубоко штујем крпе и обућаре,

Који, у овом гадном времену, кад су сви дани сиви,
Помажу народу да издржи и да преживи!

ЖИВОТ НОЋНОГ ЧУВАРА

Има људи који раде уз пут, завар,

По потреби, кад их из фирме заишту.

Такав посао обавља ноћни чувар

Запослен у складишту ил на градилишту.

Ноћу му, покрај ватре, ништа не мањка,

Док скачу пламенови црвенокљуни...

Цене стално расту, пензија танка,

Па за живот ваља однекуд да се допуни.

И од помрчине понеко је сећање црње!

Са свим пространствима у дослуху,

Скупивши око себе хаље и прње,

Са шубаром и у овчјем кожуху,

Чувар размишља: бољи је рад од нерада,

Чак и кад ти је седење једини посао!

Звезде, на небу, исте су као некада,

Ал живот је, ипак, неосетно прошао!

Поумираще исписници и солунци!

Од добре ватре нема радости веће:

Пламенови играју, као глумци

У комаду неразумљиве туђе среће...

Који ли је сат у овој ноћној мемли?

Старац дрема, погрбљен иза плота,

С обема ногама на стврднутој земљи,

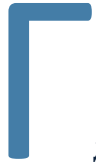
А с душом далеко, далеко изван живота.

ЖАЛ ЗА ЗАНАТИМА

де су оне абаџије,

Кујунџије, бојаџије,
Где грнчари и сарачи,
Столари и поткивачи.
Где ћурчије крај ћуприје,
Калдрмари, папуџије,
Где се дедоше, у ствари,
Лимари и кожувари?

Ко да се вечност даље
Оне везиље и оне шваље,
Стаклоресци, књиговесци,
Качари, каменоресци,
Бачвари, содари, ткачи ...
Шта одсуство њино значи?
Шта задеси ћилимаре?
Куд одоше њине шаре?

Где су фирме изнад врата,

Где су људи од заната,

Обделаваоци цинка и воска?

Куда оде част мајсторска?

У чаршију уђе злодух,

Не шије се више кожух

Нити се тка црвен ћилим,

Са ружама оним милим!

Ишчезоше сви занати,

Ручни рад се не исплати,

Ни кожара ни сарача

Нема више због харача

Што га купи зла држава

Да дембеле издржава!

Празну мрежу носи рибар,

Затрован је цео Ибар,

А где су били воскар и ковач

Развој планира Оскар Ковач.

МИЛИЦАЈАЦ

М

иладин Митевић, из Почуче, човек сиромас

Запослио се у Милицији, и ома

Дао се у насиље: без речи

Почео је да млати и да пендречи!

Нервирају га београдски фрајери,

И туче их, где се на кога намери.

„Нисам, маме ми”, каже фрајер. „Је ли, маме ти?”

„Овамо-де, у хаустор, да те научим памети!”

Острвио се Миладин, па бије

И криве и праве, и јаче и слабије...

И није га срамота, увече, код куће,

Кад се ослободи униформе, пиштоља и обуће,

Да руком, која људима ударце наноси,

Помилује жену по образу и синчића по коси!

Осилио се Митевић, попут каквог велможе,
Па бије и без бијења живети више не може!

Он није у томе сам: на Балкану многи је
Полицајац поборник овакве педагогије.

Распустио се Београд, а Миладин
Корача с пендреком као с лампом Аладин,

На све стране дели батине, равним частима,
Учећи народ поштовању према властима!

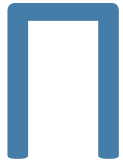
Таква је нарав неких житеља села Почуче:
Они би цео свет у ред да доведу и да поуче.

ГЕНЕРАЛ ГРИГОРЕНКО ОТКРИВА СЛОБОДУ

етре Григоренко, мирнодопски генерал,

Усамљен и висок као пристанишни ферал,

Рече, 1965: „Више од хлеба и воде,

„Мени, у Русији, недостаје слободе!”

Његови претпостављени и потчињени, господа официри,

Од којих неким из стражњице празилук вири,

Оборише главе ко да су на погребу:

„Ми за тим не осећамо преку потребу!”

Гракнуше на генерала одасвуд, из низине и са висине,

Заклети поборници ћутања и дисциплине,

И упутише му прекоре љутите, оштре:

„О чему тај прича, и шта је слобода уопште?”

„Наш генерал је мало скренуо, или је пао с крушке ...”

А Григоренко им одговори као из пушке:

„Слобода је да певам, кад ми се пева, ко Елвис Присли,

Слобода је да мислим онако како нико не мисли,

Слобода постоји онда кад може да се говори

Без обзира на оно што се мисли у Штабу и у Комори,

Постоји слобода овакова и слобода онакова,

А најважнија је слобода од свих страхова.”

Опет гракнуше официри: „Генерале, срамота!

Ти своју причу много замути и замота!”

„Издајниче, насео си туђинској пропаганди,

Па замишљаш да си Лав Толстој или Ганди!”

„Не, ту нису умешани ни Лондон ни Токио,

Ово сам ја сâм у бесаним ноћима открио,

Вртећ се у постељи, тапкајућ кроз одаје,

И питајући се шта ми то недостаје ...

А ви, господо, од шапке и ниског обода

Не можете ни видети да насвету постоји слобода,”

Пече Генерал, висок ко елеватор,

И упути се, истовремено, на Арктик и на Екватор.

ЦИГА И РАДОЈИЦА

И де један са Уба

Наоружан до зуба,
Страобална момчина,
Са крвљу у очима,
Крупан као двојица,
Зове се Радојица.

У сусрет му стига
Цига из Сврљига:
„Тебе мучи брига?
Па добро ми дошао!” —
Каже, и грли га.

Збунио се Убљанин,
Одложио карабин ...
Он пошао да ратује,
Ал сад шта је, ту је ...

Трепће као снаша,
Ни да се понаша
Не зна... „Прости, Amico,
Нисам на то навико!”

„Ништа”, каже наш Цига
Из Сврљига, ил Љига.
„Још од пада Бастиље
Не подносим насиље.”

Радојица жмирка:
„Нека нова свирка?”
Па ће, гласом преболним:
„Ни ја тучу не волим,
Али шта ћу ако ме
Нападну у Гацкоме?”

Цига, мршав као авет,
Пријатељски даје савет:
„Опусти се, човече,
Век ти цео протече
У страху од сабласти...
Не, неће те напасти!”

„Више је вероватноће
Ако сматраш да хоће,
Бићеш боље среће
Ако држиш да неће...”

Одоше обојица
— Цига и Радојица —
Загрљени ко да су
Сликани на прогласу
На којем пише: „Доле рат!”
И још: „Свак је сваком брат!”

РОМЕО И ЈУЛИЈА У БРАКУ

Један глупи породични спор је омео

Да се венчају Јулија и Ромео.

А шта би било да им се није мрзела родбина,
И да им је брак потрајао двадесетак година:

Једно време би се волели, а после би
Свађали се и мирили, како кад, по потреби...

Ромео би се угојио, а и Јулија
Постала би пунија и подбулија.

Он би се по граду јадао како не уме
Да се излечи од ишијаса и од реуме,

И изгледао би поприлично гнусан
Кад се ували, после ручка, у сан,

Па захрче, да се тресе Верона,
Као кад пролази камион од десет тона.

(Камиони у Ренесанси! И у Верони, обашка!
Ово вам је права шекспировска омашка!)

А Јулија би потајно сузе ронила:
„Боже, ово није човек, него гомила

Месишта — ах, у шта сам се некада
Загледала, неискусна и премлада!”

Стара нетрпељивост, нешто неприметнија
Између Монтегија и Капулетија,

Оживела би с удвострученим силама
У његовој жучној кесици и њеним нежним жилама!

Сад реците, шта је боље: пламен љубави
Који се, моћан, до небеса усправи

За ноћ букне и згасне, или
Уредан живот, у којем ти се ништа не мили?

БРКОВИ ТЕТКА-ГОСПАВЕ

И

мојој се тетка- Госпави

Догодило, најзад, да се прослави:

У педесет другој, сасвим малчице,
Избише јој, под носем, црне длачице.

Ђаво их баш на том месту истера!
(У почетку је личила на Хитлера).

Одлучи тетка да их затре,
Па купи бријач љући од ватре,

Бријала их је, шест пута на дан,
Ал они пружаху отпор гадан.

Тетка није знала да од бријача
Длака на човеку само јача ...

И тако се у моје тетке

Појавише бркови густе ко четке ...

Од уха до уха распети брци

Какве носе шофери-Грци,

Илија Бирчанин, Станоје Главаш!

Кад их видиш, не мош да спаваш!

Потом је, у бркатој тако искусној

Италијани заплискаше у циркусу,

И изиђе јој слика — страница цела! —

У листу Corriere della Sera!

Тако се, ето, тетка -Госпави

Догодило, најзад, да се прослави!

ЋУДЉИВОСТ СЛАВЕ

Чувена са бркова, тетка- Госпава

Волела је по подне да одспава:

Сви славни људи брзо науче
Да лоровов венац користе као јастуче.

Свак воли ловор, ал на свој начин:
Једни као знамен, други ко зачин.

Слава пролази хировито:
Славан беше цар Хирохито,

И његова жена, у скупој бунди ...
А данас? Sic transit gloria mundi!

Ћудљива је слава, и њена су
Мерила као у Лас Вегасу;

Изабранике бира насумце:

Једног гурне у мрак, другог на сунце;

Незаслужни главну почаст добију,

А заслужни оду на робију!

Маратонцу се не призна напоран трк,

А другог по Европи прослави брк!

Кога Фортуна благослови,

На добро му крену сви послови,

И зрачи, ноћу, његов ореол

Као запаљено складиште Југопетрол!

НЕСАНИЦА КУВАЈТСКОГ ЕМИРА

С
трах кувајтског мира

Од социјалних немира:

Кад гром пред кишу груне,
Он помисли: „Ево побуне,
Устају стари и млади,
Да шију заврну влади!”

Кад киша ноћу ромиња,
Он стрепи: Сиротиња
Шапуће, у мраку, како би
Живого да га зароби!

Тек сунце, у светло раздање,
Врати му самопоуздање.
А небо, плаво ко лан,
Потврди да је све био сан.

Ал опет, до краја дана,
Загледа се у лица знана,
И, очију од неспавања црвених,

Пита се: „Пеци ми,Боже,
Где се кује завера мучка?
Кажи, ко је завереник!
На кога се човек може
Ослонити, и у постељи од злата
Одспавати, после ручка
Три до четри сата?”

УЗРОЦИ НЕСАНИЦЕ

Ч

овека између колевке и гроба

Прате многе невоље и порази,

Ал посебна је мука и тескоба

Чекати сан који не долази!

Испод главе потуривши дланове

Чекаш га, а он се некуда измако.

Дочекао си и испратио многе санове,

Ал овај као да неће доћи никако!

Да се бар они некадашњи понове

Кад овај, ноћас, изводи поругу!

Избројао си све овце (и овнове!)

Што их има у срезу и у округу...

Шта би још могло да се употреби?

Чекање у мраку безнадан је посао!

Кад би се бар знала страна са које би

Мукло, на прстима, наићи могао!
Ни сан не воли кревет по спарини...
Можда се спанђао са ноћним морама?
Цариници га држе на Царини?
Изгубио се у чарним горама?

Или је већ ту, крај постеље вреле
(Не баш у цркви, него у припрати)?
Ноге га жуде и руке га желе
Ал глава неће да га прихвати!

Сазрели су неопходни услови!
Бити ноћобдија истинска је робија:
Тело хоће и вољни су удови
Али глава одбија и одбија!

О главо, ман се почела и начела!
Треба те дати на хемијско чишћење!
— Ал глава, ни да чује! Лудо запела
Куд не треба, у наопако мишљење!

За ноћно превртање и напорно бдење
Једину кривицу, знај, сноси глава ти:
Она тражи неналазиво решење

И због тога теби не да спавати!

ОДА ХАЦИ-ТОДОРУ

Средином века, на Карабурми, живео је Хаџи- Тодор

Намрштен као Вук Караџић, немилосрдан ко кондор:
У једнособном стану, са женом Милицом, водио је битку
За правопис, за добар језик, за реч јасну и бритку.
У невеселим годинама ћутања и неслободе,
Чим примети погрешку спреман да је на мач набоде,
Заложивши главу за знаност и за истину,
Терао је мак на конач и збрку на чистину!

На једној страни Србија која муца и бунца,
На другој он, чистунац, чистији од јарког сунца;
Овамо, хиљаде професора, писаца и новинара
Који на лепоту израза не дају пет динара,
Брбљивих незналица, чије је гесло: „Све ми је
Равно до Косова и до Академије!”

А онамо непоткупљиви, строги Хаџија,
Прогонитељ ошљара, хуља и бадавација.

Није базен у коме, него у којем, Тодор подсећа.
Једно је носива, друго носна, треће носата и носећа!
Проблем савести код Сартра: код је ту у грлу кост!
Савест је у Сартра, а код Жан-Пола свратио гост.
Историчар свога времена: опет огрешење!
Треба своја, пошто време не представља живо створење.
Кад има најмање сумње: о, коза и оваца!
Најмања сумња постоји, а има се мало новаца
За науку и за истинске народне потребе,
Тамо где се сваки лопов о просветни буџет огребе!
Грађа речника? Градиво! Грађа је нешто друго.
Дугим длачицама? Дугачким! А време је дуго, предуго,
Нарочито када га — о, Даничићу, о Вуче! —
Проводиш с мамлазима који неће да уче!

На Карабурми, у Маљенској број 2, у стану 16,
По целу ноћ гори лампа, ко успламсала савест
Народа који не хаје за чист и правилан говор:
Сам против свију Срба за правопис ратује Тодор!
Ноћу и дању, из тесне собе, одашиље громове
На Романију, на Козару, на Ртањ и на Комове;
Ко Зевс с Олимпа, ил Прометеј с кавкаске стене
Шаље, у све кутке земље, правописне билтене,

Опомињући народ (који купује сир и поврће
А на његове се укорѣ нимало не осврће)
Тај народ што, боравећи у беспућу и у забити,
Шапће: „Зови ме и лонцем, само ме немој разбити!”

Финијих женских одела? Свашта ли у глави настане!
То нису одела, него хаљине, и не фине, него танане...
Међу двома истовременим радњама: а-ја-ја-ја!
Предлог међу не иде са бројем два!
Пирамидална основа? Ово би сељаци требало да виде!
Од пирамиде је пирамидни, и ћерамидни од ћерамиде!

Реалистички начин? Јаој, свеца ти милог!
Шта ти је ту реалистички, да л придев или прилог?

Завија Тодор ко вук у тамном вилајету,
Цѣпа длаку на четворо, тражи је у јајету,
Без пензије и плате, о своме руху и круху,
Служи врховној науци, граматичици и духу;
Ловац на грешке против стила и правописа
За дан прегледа по сто листова и часописа.
Не слушај ни учењака, ни сељака, ни Вука, ни Оног с Неба:
Не пиши како говориш, већ пиши како треба!
А како треба, измеђ Суботице и Пећи,

Једино ће ти Хација са поуздањем рећи.

Синиша име две године? Јадниче! Од родбине

Имао је само две тетке кад му је било три године:

Од немоћног отрока, од трогодишњег Синише,

Новинари и писци, гле, спрдњу начинише!

Писци? — Кочијаши који су се у мраку распричали!

Американци? Ваља: Америчани. Јер није Ликанци него Личани!

Личанин може постати Америчанин, али странац

Ако се и насели у Лици, неће бити Ликанац!

Шоу-бизнис, Авала- филм, Сава- Центар, Радио-Зеница,

Дај ми падеже, и реци шта је ту придев, шта именица!

— Грми Тодор, који воли угледнике да калпи:

Није географска имена, него називи, и нису Алпе, него Алпи.

Па и уморан, када га, пред зору, сан обрва

Шапће, уснивајући: Није група, већ скупина острва!

Дабогда му пресело, ко изусте реч преседан!

Није могуће, већ могућно, а од сигурног је боље безбедан.

У последње време... чуј само шкрца и стипсу:

Из глупости и незнања призива Апокалипсу!

Да, последње је време, и спали смо на гране танке,

Кад и овакви магарци по новинама пишу чланке;

Уместо последње време, ту мора најновије!

Самогласник и је спас од какофоније.
Где можеш, избегавај а: глас тако аљкав и прост,
Да га новорођенче, чим се роди, испљуне као кост.
Каталог је издат, а Кнез Лазар издан, метло брезова!
Његов нема одређени вид: не његовог, него његова!
Недогледан је круг незнања, 500 километара му је пречник!
Тодор, због тога, издаје свој Правописни речник,
Скупио је сто двадесет хиљада најразличитијих речи,
Од којих му стан као кош пун зрелих ораха звечи.
А уз пут га, кивног (кивног, јер по страни је)
Мучи и сврабеж зван књигописаније.

Из даљих времена? Треба: из древних, или давних.
Иначе, Млеци су даљи од Кордуна и Котара Равних.
Будислав, а не Будисав; оно слав
Обележава Славене и род словенски сав!
Из Врпоља је Врпољанин; а врпољац је вепар
Утовљен онде, или воз, у којем се игра пар-непар.
Вепар сме погрешити — Бог није дао разум свињама...
А Тодор се често пита да л га је дао и нама...
Кошта само једну банку: то може, ал код свињара.
Граматичар ће рећи да стаје десет динара.
Читав свет стрепи да се не прекине тај конач...
Треба сав свет, а читав је неокрњени лонац.

Мимо целог света понаша се данашња младеж.
Боље: мимо цео свет, јер мимо воли четврти падеж!
Жељпох, Аутопревоз, Шверцкомерц: прави панађур!
А Руднац, кад се чита одостраг, постаје бркати пандур ...
Ко да се супротстави времену кад се лудо захукти?
Њему нису по вољи производи, него продукти.
Сви треба да запнемо, ал потребна су нам и тумачења:
Глагол требати има два различита значења.

Више него Универзитет и највиши језички одбор
Сам самцат, за месец дана, за језик учини Тодор.
У касну ноћ светли прозор један једини
Као светионик у аљкавој и неписменој средини.
Кад огладни, наједе се пасуља и кавурме
И слуша псе док лају до на крај Карабурме.
Једном руком захвата храну, другом држи маказе
Које и саме, по новинама, сагрешења налазе,
Скупио је два милиона примера: од њих су прекипеле
Оставе, корпе за веш и кутије за ципеле.

Клањам ти се, посмртно, Димитријевићу Хаци- Тодоре,
Теби, који си живео без пензије, без звања и без одоре,
У време срамоте, и ћутње, и општега назатка

Чувао си говор као што се чува скупочена алатка,
Која, и кад се не користи, не треба да зарђа.
А у гадости и ругоби загађена реч је најгрђа.
Велика је ствар, у времену расапа и раскола,
Одбранили част једног придева ил смисао једног глагола.
Теби, чији слух беше осетљив и дрхтав као брезик,
Ову похвалницу сачини не Песник, него Језик.

СИРОМАШНИ И БОГАТИ

Н

имало не завидим свим тим богаташима

Милионерима и њиним пајташима,
Који дрхте, дању и ноћу, као Кир-Јања
Над неизвесном судбином свога имања!

Више волим сиротињску терапију:
Сиромашни, кад се наједу и напију
Меса и вина и рибе (без разних сосова!)
Све им постане равно од Ниша па до Косова!

Све људе који су знањем богатији
Нервира Јеванђеље по Светоме Матији:
„Благо сиромашнима духом!” О, бого свети,
Па чему онда школе и факултети?

Духовна сиротиња бар не пати од несна,
Али својих предности нимало није свесна,
А они који имају и новца и знања

Очекују, од неба, похвале и признања!

Сиротиња би се врло радо одрекла
Сиромашке части и нискога порекла,
Па макар никад рођеним очима
Не видела Рај нити ногом у њ крочила!

Сиромашан би богатом све своје изгледе
На небу поклонио, да га богат изведе
Из беде, па макар, после, са богатима,
Морао годинама доњати пред небеским вратима.

Кад је чуо како је тешко ући у царство небеско
Један се богаташ као мајчица натреско,
И рекао: „Сиромаштву свака част и поштовање,
А ја ћу, до даљег, да чувам своје имање!”

МАМИНА ДУЖНОСТ

М

амина дужност је да чарапе пре зиме исплете,

Да надгледа траву која расте у дворишту и на њиви.

Али њена највећа дужност — с тим се слаже свако дете

Јесте да дуго живи.

Мајка је најлепши осмех живота, и не треба се љутити

Ако понекад нешто и згреши.

Додуше, понеку маму требало би упутити

У то: како да се смеши.

КАКО ТРЕБА С ОЦЕМ

Хтели не хтели, оца морате волети.

Са своје стране, тата је дужан да буде добар тата,
Да се нађе детету у болести,
Да му купује ципеле и шал за око врата...

Али шта ако је татина плата мала плата,
Ако ни за храну не може доспети?
— Ако је тата добар тата,
Треба га и са малом платом волети.

Понеко дете мисли да му је тата најгори:
Пргав и љутит; туче, али не туче прутем.
Дете које тату не може да заволи
Треба да узме торбу и пође својим путем.

ДЕДА

еда треба увек да се кочопери.

Да суче бркове на сунцу, да измишља смешне бајке,

Да цупка унука на колену, тежину да му мери,

И да га за понеку грешку оправда код строге мајке.

Да седи поред постеље кад му се унук разболи,

Кад оздрави — у реци да га окупа.

Поред тога, он има да дозволи

Унуку да му бркове почупа.

Деда је и главни и споредни, али увек при руци.

Његов је живот пун напора и мучења.

Он мора да брани на голу кад малом Буци

Мама не дозволи — због учења.

Има да се смеје и кад му није до смеха,

Да је разигран у свако доба, да скаче,

Да се пентра, да завирује испод стреха,

И да сваки час подмешта кркаче.

Све то није лако — потребно је држање витешко,

Бити лак као перце, срца ганутљива,

Деди, међутим, то не пада тешко:

У томе и он још како ужива.

ОСТАЛА РОДБИНА

О

стала родбина — ујне, стричеви, тетке

Наличе драгим познаницима.

Њихове су посете врло ретке,

Са њима се виђамо о празницима.

Кад дођу, деца могу да се склоне

Иза куће, у хлад старих трешања.

Кад дођу, донесу килограм и по бомбоне

И два килограма љубопитљивог смешкања.

Што се тиче тетака, стрина, ујни

Ствари су врло просте:

Кад дођу — ђућоре са мамом по кујни,

И јесу гости

А не личе на госте.

МОЈ ЗООЛОШКИ ВРТ

ПОЗДРАВ ЈУТРУ

У

освит, долетеше паунице,

Донесоше златне наруквице;

За њима гуске, ћурке, ћурани
Који заузеше места по страни;

Довукоше се, споро, патке
(Пачије су ноге врло кратке);

Стигоше голубови, отресити
Чапље, лабудови и несити,

Папагаји, шљуке, пингвини
И чешљугари, који живе у Кини,

Зелене жуне, креје, славуји
Од којих пропланак ко клавир бруји,

Соко и јастреб, учена сова

Која зна осам хиљада слова,

Десет врабаца, три сенице

И гњурац из јаза крај воденице,

Ватрених креста, избише петли

И кад над брегом поче да светли,

Објавише песмом ранораном

Да живот почиње са сваким даном.

ВЛАСНИЦИ ЛИВАДЕ

Ко су власници ове ливаде?

Има их на хиљаде и на хиљаде!

Најпре, то су радишни мрави,
Забринути као сељаци прави,
Од јутра до мрака, ноћу и дању
Мрави се врте по имању,
Свак заузет око свог поседа
Не стиже суседа да погледа!

Ту су и многе мале власнице:
Мишице, веверице и ласице,
И невероватне оне шкртице
Које се од сунца крију — кртице
Што земљу гутају без предаха:
(Јак је власнички нагон предака!)
На сунце не излазе оне никада:
Чија је, ако није њина ливада?

И напоследку — а последњи

Играч у колу зове се кец —

Ту је и главни земљопоседник

Акса Аксић, ливадски зец.

Свакога јутра, у освит, кад се

Звезде повуку и Месец згасне,

Акса обиђе своје имање,

Прошета, спокојно, у раздање,

Јер у то доба спавају сви

— Ловци и лисице, људи и пси —

И то су часови кад ливада

Њему, и само њему, припада.

СУСПРЕТ СА ЗЕЦОМ

У

сам сумрак, код Крњаче,

Видех зеца како плаче,

Сузе рони, рида јаче

Од сељачке нарикаче.

— Аој зече, ој баксузе

Зашто рониш толке сузе?

А зец мени на то рече:

— Плачем, јер се ближи вече

Па ми ваља ноћ провести

Сам самцат, на хладној цести.

Над животом плачем нашим,

Плачем јер се много плашим

Стрепим, дрхтим сав, изнутра,

А што? Зато, да бих сутра

Живео у истом страху:

Стрепња ми је већ у даху,

А пудљивост и тескоба

Пратиће ме све до гроба!

— Богме, Зече-плачидруже,

Не цветају теби руже,

Ал у страху — мораш касти —

Да има и нешто сласти...

КОРЊАЧА И ЗЕЦ

И

де једна корњача

Огромних беоњача,
Црног, тешког оклопа;
Споро, тужно корача,
Као после покопа.

Куда ли ће? У Беч? Мец?
На континент афрички?
У земљу где живе Грци?
Мили, озбиљна као жрец ...
У сусрет јој стиже зец
Спреман да се у трци
Свуд, са сваким такмичи.

Испрси се делија,
Заврте се као зврк:
„Деде, стара, ти и ја
Да пробамо један трк!”

Збори, а око му сија,

И дрхти му леви брк.

„Куд и зашто да трчимо?”

„У Мокроног, Бор, Шентиљ!”

(Ти циљ изабери, римо!)

„Куд било, у шир ил у диљ,

Горе, доле, покрај, мимо,

Напред, јер је напред циљ!”

„Е зече, мој луди зече”,

Корњача му на то рече,

„За ту причу, по Езопу,

Ја сам тркач неподесан!

Срећан ти пут у Европу,

Добро ми је и ту где сам!”

ВРАНЕ У СВАНУЋЕ

С
ву ноћ је мрак чекô одушку

Сабијен у котлину као у пушку
Да се, с освитом јесењег дана,
Распрсне у јато крилатих врана.

Јутрос, од Сурчина до Врчина,
Гракће распаднута помрчина —
Вране, ко нарикаче изнад рака,
Црне су јер су пуне мрака.

На свршетку ноћи мрачне, назадне,
Помрчина се згусне и распадне,
Па зато, сваки пут када сване,
У небу загракћу толике вране.

РАСПРАВА У ПАРКУ

У

лето устајем у цик зоре

Да чујем како се чавке споре:

Из свих крошњи, у парку, одзвања

Расправа о смислу постојања;

Из триста грла диже се граја

Око питања: има ли краја

Тај свет, у којем чавке и вране

Дречећи, чекају сунце да гране!

МИШЕВО РОЂЕЊЕ

Челе вечери су тукли громови,

Тресли су се Цер и Комови,
Блистале муње попут сабљица.

Капије скичале као прасад,
Док на земљу не паде, најзад,
Шест врло крупних капљица!

Шест капи! Мајко моја,
Ко да их лекар одброја
У болесникова уста!

Грмљавина жалосно подбаци:
Одоше тамни облаци
Чак тамо, на крај августа.

И онда, кад се све муње
Распадоше у светло труње

И мрак се смекша ко плиш,

Из дуге напетости и грча

У поноћ спарну истрча

Новорођени миш.

ШТА РАДИ МИШ ПО КИШИ

С ручи се пљусак иза куће,

И небо пусти киши на вољу.

Кроз прозор гледам како скакуће

Пољски миш

По пустом

Пољу.

Миш ибришимом ушива кишу,

Шав по шав, и пљусак сав

Приши за земљу. У густишу

Још мокру гриву стреса лав.

Последње капи, зрна бисера,

Киша низ окно прозора тера.

Престаде пљусак. Поносан миш

Жмирка у сунце, никуд не жури.

Блистају, опрани, Зајечар, Ниш;

Танак млаз испред Ваљева цури.

Нестаде конца, сребрна игло!

До Чачка, ето, није се стигло...

Киша кад пада, мишеви сиви

Са ибришимом јуре по њиви.

КАКО ЖИВИ ПОЉСКИ МИШ

Н

а рубу шуме, у брвнари, преко целе године

Пољски миш неуморно грицка старе новине.

Около, на сат хода, ниједне нема мачке:

На миру, он гута упитнике, ускличнике и тачке.

Заривши главу у папир (баш ко у песак ној)

Већ седам дана тамани дебели празнични број.

Вести не чита, нити га занима шта има ново;

Он једе, ред по ред, и гута, слово по слово.

Слике великих људи мрви малом вилицом,

Мучи се с латиницом, бори се с ћирилицом.

Ту спава, у хрпи новина, док ноћу, испод стреје

Мећава луда дува, и снег у кланцу веје.

То ти је прави живот: у каквој старој појати

Спавати и грицкати; грицкати и постојати.

МАЧКА

Н а рубу шуме: црна мачка.

Ах, та упорност посматрачка!

Да ли је заспала? Или се сећа

Оног далеког, мутног столећа

О којем, у сате несувисле,

Мачке, у природи, воле да мисле?...

ЗАЉУБЉЕНИ МАЧАК

У

соби, крај прозора, мачор тугује

Са неком тајном муком другује;

Мутан, ко сунце после олује,

Неизрециви бол болује.

Годинама мачор самује.

Шта ли му је? И шта да му је?

Ох, не питај, не дирај тугу!

Све се врти у страшном кругу:

Час на северу, час на југу,

Сунце клизи низ своју пругу.

Погледа, каткад, мачор кроз стакло:

Е да ли се штогод помакло?

Ал све је исто. Барице цакле.

(„Опет је пала киша, дакле”).

Из дана у дан, тако, чамује.

Ал чини ми се да знам шта му је:

Заљубљен је, тако ми Бога,

Иако ни сам не знам у кога!

Јер има негде једна мачка,

Светла и добра ко играчка,

Са очима ко два маслачка,

Ах, тако ломна, и слабачка,

Чиста ко љубав прва, ђачка...

Јер има негде једна мачка...

БАЛАДА О ОДБЕГЛОМ МАЧОРУ

Д

ецо, тужан сам да би ми срце могло пући:

Седам је година један мачор живео у мојој кући,

Из собе у кујну, из кујне у собу шетао;

Понекад ми је сметао; чешће, није ми сметао;

Изјутра је јео, пред вече тихо прео

И никад није закорачио у свет бео;

— А летос, у јулу — јер јул је месец луд —

Мој стари мачор оде незнано куд.

Ходајући, волео је, тако, мало да гега.

Измеђ хиљаду ма́чака препознао бих њега:

Равнодушан и мудар... Мислилац, у основи.

Поносити господин што мишеве не лови,

Већ гледа, повучен и замишљен, по страни,

Како пролазе, и опет долазе дани,

Како се смркава, па јутро, плаво, свиће.

Чинило нам се — у веке тако биће.

Чудан је, и неухватљив, свет мачији;
Мачор мој, у свему, бејаше другачији —

Лен, доброћудан, трапав као слон,
Узвишеним мислима и философији склон;
Волео је да се испружи на леђа
И да размишља како свет нема међа:
„Ми, мачке, откуд смо, ко смо, у Космосу?
Ко нас, ко просо, у простору просу?”

Понекад, кад ветар свој вечни припев загуди,
Луда ми нада за трен испуни груди;
Помислим: можда он срећне проводи дневи
У подрумима, уз топле, кућне цеви,
Можда је, наставши другаре спретне и младе,
Научио да лови, да се туче, да краде,
Па, вођа дружине, или члан неке банде
И не помишља да се врати оданде.

Ево и зиме: прве без доброг мачора...
Знам — отишао је преко вода и гора,
Замакао је друмом, између топољака,
Изгубио се иза ниских облака,
Препловио је мора, велике океане,

И отишао у неке боље дане
Лево од Касиопеје, источно од Мореје,
Онамо где сунце обдан и обноћ греје.

КАКО МИ СЕ КРАЈ УВА ОГЛАСИЛА МУВА

К_о

зна откуда,

Изнебуха,

Ту, сасвим близу

Ува, ил уха,

Као да коњ

Стаде да рже:

Нешто ме уплаши,

Неко ме трже!

Ко се то огласи?

Шта то би?

Да ли чух предзнак

Среће, ил коби?

Ништа! Тек мува

Зујну у соби,

Ко да се кроз опну неку проби.

ИНСЕКТИ

Капљице зејтина: по ивици

Шуме мичу се клизави свици —
Звездани инсекти, пуноглави,
Петролејске сузе у трави;
Попац, на стази, ту негде, слева,
Наизменце са собом пева;
Док рој комараца изнад мог дома
Лебди као нацрт атома.

ПУЖ

Један пуж вукао се

За росе, за росе,

А спавао испод грана

За дана, за дана;

Теглио је ноге босе

За росе, за росе;

Млад лист му је био храна

За дана, за дана;

Шуњао се кроз откосе

За росе, за росе;

Спавао је попут бана

За дана, за дана;

Три године вукао се

И најпосле —

Идући све тако

Ка југу,

Ка југу,
Из једне је ливаде
Прешао у другу.

ШВРЋА

Т о бело куче, што влажним очима теши

Тужне животе осталих паса, и људи;
Тај нежни псић што се свему смеши,
И чуди, чуди, тако бескрајно чуди...

Ко није видео Дизнијевог псића
Што се свему смешка, тако рећи хронично?
И кад је без штенаре, без хране,
Без пића,
Његове очи говоре: одлично!

Шврћа је рођен у земљи Колорадо
У једну зору — била је јасна и плава.
Месец је заронио у жито младо
Црвен, као црвена застава.

Одлично, Шврћо! Одлично, роде!
Живот је пролеће са пчелом на цвету.
Док има сунца, костију и воде,

Може се живети на овом свету.

ФЕНЕК

енек је мала лисица. Да би је

Видео, отиди до Арабије,
Или, још боље, до Сахаре.
Од умерености он не пати:
Ушат је ко зец или магаре,
А репат ко што су лисци сви репати.

Његове огромне шкољке ушне
Хватају сваки шум који шушне
Између Тибестија, Аира и Каира!
То нису уши, него то су
Две звуколовке, два тањира,
И две антене у Космосу...

Неки користе сваки повод
За песму, за игру и за провод,
Путују у Томбукту (преко Рима),
Виски им служи стјуардеса,

А мали фенек све што има

Дао је на реп и на ушеса!

И од њуха,

И од слуха,

Важније је

Чуло слуха:

Фенек чује

Када муха

Зазузуче

Изнебуха

Па појури,

Па нагари,

И стигне је

У Сахари!

Хтели бисте да га видите, али су вам

Предалеко Тибести и Асуан,

Зазирете од Блиског истока,

Од великих путовања имате трему?

Не мари: ви из Ирига и Илока

С фенеком се можете срести у Срему!

„То није могућно!” Е, нек

Извини се ко тврдњу моју оспори:

Јер и код нас постоји Фенек —

Не лисица, већ манастир у Фрушкој гори!

МОНОЛОГ СТОНОГЕ

та је садржај монолога

Што га, милећи, води стонога?

„Идем, сад левим, а сад десним:

Кад помислим, дође ми да побесним.

Наизменично парним и непарним,

Пазећи да се не преварим.

Седмом, па трећом, па онда петом,

Овамо прстима, онамо петом.

Све бринући којом ћу и када ћу:

Боже, страшну ми даде задаћу!

Стотину ногу! О, ужасу:

Мислити, о свакој, у сваком часу...

Држати, сваку, под контролом
Као што трамвајџија управља тролом...

Вртим се, слепо, попут вретена,
Међ сопствене кораке уплетена.

И целог века, тако, корачај:
Правац и смисао немају значај!”

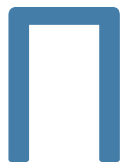
— То вам је понешто од онога
О чему, ходајући, мисли стонога.

БАЛАДА О ПЧЕЛИ ЛЕЊИВИЦИ

од Јелицом, у џемату Предсела,

Живела је пчела Весић Весела,
Душом добра, али лења: никада
Не видеше је да пролеће преко ливада!

Једног јутра — врт бејаше процвао —
Веска реши: „Напустићу посао,
И поћи ћу, куд и цуре толике,
Тамо где се хлеб једе без мотике...”

„Природа је моја таква, весела,
А брдска ми чамотиња пресела,
И гађењем испунило село ме:
Ја бих хтела Београду беломе!”

Уђе у воз на постаји Неврзе,
И за осам сати возње пребрзе,
Стиже у град пун друштвених преграда,

Где се живи углавном од нерада.

И као што личи згодној цурици,
Настани се у Југ-Богдана улици,
Крај Зеленог венца, на три корака
Од Моста и од Манаковог конака.

Живела је у испражњеној саксији
Док су крај ње аута и таксији
Промицали: страшна звука метала
Нимало јој ноћу није сметала.

Веска Весић из Горњег Осоја
Поста права београдска госпоја,
И како то госпојама пристаје,
На пијаци сваког дана ишла је.

На пијаци — све свачије-ничије,
Јабукe и крушке, грожђе, млеко птичије
А на месту где се у парк исходи
Продају се пчелињи производи.

Веска Весић, госпоја београдска,
Самој себи честита и поласка:

„Ево меда, без цвећа, без полена,
Муви до грла, а мени до колена!”

„У једном само лонцу има нектара
Колико на ливади од пет хектара,
А у једној тегли више шећера
Него што рој може да повечера!”

„Ево гозбе, ево вечног благодана,
Ево мени преслаткога мајдана,
Док ме власт из града не избаци,
Богме ћу се хранити на пијаци!”

И тако је, у страсном ковитлацу,
Сваког дана летела на пијацу,
Извешти се у крађи и превари,
По злу је упознадоше пчелари.

Гонише је. Триста пута умаче
Од кашике и дрвене кутлаче.
Тужише је и Пијачној управи...
Напоследку, у меду се удави!

У Предселу, у тој пустој селендри,

У том леглу песама и легенди,
И данас се пева покрај појила
Да је Веска Београд освојила.

Јер сељаци испод горе Јелице
Мисле да су бистри као пчелице,
И да није чудо што је Весела
У престоници дичној нашој успела.

Сви би они ишли њеним примером,
Пошто воле да трче за химером,
Сви би цабе да се напију и насите
И учлане у Градске паразите!

ГДЕ СПАВА ВРАБАЦ

Врабац, створење непромишљено, пуно ведрине

О сутрашњици не мисли и ни о чем не брине.
Бескућник, а то значи да је код куће свуд,
Он се, кад падне мрак, обично склони у дуд —
Завуче се у крошњу која је са свих страна
Затворена и где не допиру ни роса, ни слана,
И ко што се, пред починак, помоли домаћин куће,
Пред спавање и он са собом процвркуће,
Затим се проврпољи, да се боље намести,
И истог часа заспи, сто посто чисте савести.

Крошња старог дуда личи на кућицу или на
Колибу у којој је коначити милина.
Усред крошње, већ две године пребива
Укосо укљештена мотка неупотребљива.
На тој мотки, мачке се не бојећи,
Преспављује врабац (а он спава стојећи).

ОРАО И ЗМИЈА

О
рао, са змијом у кљуну,

Испод облака пљуну,
И узицу живу, вијугаву
Баци у зелену Дубраву.

„Е па сад, кад сам је сторњао”,
(Рече, у себи, орао)
„Поново ћу је зграбити
Доле, у шумској забити!”

И нагло, у ковитлац,
Спусти се као хитац
На падину травног предела
(А змија је, над њим, лебдела.)

Скачући по трави, све као
Да плеше, он ју је чекао,
Док му, насред ливаде,

Поново у кљун не паде.

И опет се, обоје, успињу
У светлу небеску пустињу.
(Орлу је живети најмилије
У дворима Громовника Илије.)

И пошто није гладан,
Он по сто пута на дан
Змију баца са неба
Да је сачека тачно где треба.

Сад у небо, а сад надоле!
(Гледајући, врат сам ушинô,
И срце ме, због змије, заболе.)
О, страшна орлушино!

Где ли је само ишчачка?
Шта је: смук или поскок?
Сунце кад зађе, играчка
Послужиће му за оброк.

ПСИ И ПРОГРЕС

... O д Београда до Крешева и Прешева

Покрај пута, на стотине лешева:

Пси су жртве аутомобилске хајдучије,

Ал у будућност не може се друкчије!

Сад то више никог и не потреса:

Пси плаћају цену људског прогреса,

А он, Прогрес, гази сваког, без речи

Ако му се насред пута препречи.

Јуре кола у хиљаду смерова,

Аутомобили бржи су од керова,

Па због тога, у овоме столећу,

Пси под аута непрестано подлећу.

А смрт, ближа напретку но назатку,

Од недавно променила је алатку:

Оштру косу не носи на рамену,

Ауту је дала црну намену.

Мало је шта тако сулудо и надуто

И уображено као што је ауто.

Зато су пси, верни пријатељи човечји,

Аутомобилу несклони и опречни.

Човек-возач псе је одгурнуо у страну,

Они трче за њим, док не сустану,

И уместо од човека да се одморе,

Пси кевћу на аута из љубоморе.

И као што је природа одгурнула мамута,

Човек је изневерио пса због аута,

Веран газди, пас не зна да се устави

И живот губи због несрећне љубави.

Ето зашто возећи се, све чешће

Прожима ме дубоко саучешће

За крај пута погинуле цукеле,

За све прегажене и неуспеле!

СТРАДАЊЕ ЖИВОТИЊА

У

том свету где се на све начине

Ка моћи и богатству човек пропиње,
Где једни жуде хлеб, други зачине,
У том леглу беде и сиротиње,
На вашару трке и отимачине
Од људске руке страдају и животиње.

Еј, човече, у грабежу не знаш границу:
Све пригрђеш, шаком, капом и мачем.
Путујеш на Мајорку, на Блед, Планицу.
И до земље поклањаш се Најјачем:
Нек ти буде! Али кад на кланицу
Поведеш краву, дође ми да заплачем!

Слушам рику кроз шуме и кроз долове:
То трговци полазе у походе...
Краве, телад, бикове и волове
У камионима као робље спроводе!

А ја мислим на ужасне болове
Вола, кад оштар нож врат му прободје...

Наравоученије
Човек ком су во и крава пуко средство
Као звер је забраздио у месоједство!

Додатак наравоученију
Ал лондони и берлини, паризи, београди
Спрдњу терају с мојим наравоученијем.
По сто волова дневно страда поради
Злих навика у вези с кухињом и менијем!
Кад помислим на све, живот ми се огади
И дође ми да више не једем и не пијем...

КРАВЉА ЉУБАВ

— та је љубав? — питао сам краву

На ливади, док је пасла траву,
Ока влажна, памети пипаве,
Ненавиклу да даје изјаве.

Погледа ме одоздо, искоса:
— Кад већ немаш паметнија посла,
И пошто смо сами, и удвоје,
Рећи ћу ти осећање своје...

— Све што краве од љубави желе
Јесте једно мало, слатко теле:
Чим се роди тада из менека
Потече у свет река млека.
Каква река? Помислим — океан
Чеду мом је за живот потребан!

— И то је све што бих могла рећи

О љубави, материнству, срећи;
То је наше осећање, кравље...
А сад збогом, ћао, и уздравље!

Кад се мало замислиш — заиста
Крава јесте чист идеалиста:
Она даје, и лети и зими,
Више нег што теле зна да прими,
Од сувишка љубави те луде
Буде млека за децу и људе —
То што теле посисало није
Човечанство за доручак пије.

Често бива — од љубави чисте
И незнани да се окористе;
Пошто толико воли теле, крава
Белом кафом планету чашћава!

НАЈВАЖНИЈИ ПУТ ИСТОРИЈЕ

Та стаза којом, предвече,

Полако, ногу пред ногу,

Говеда силазе смерно

На реку, да пију воду;

Пут који води ка води

Срећи би нас могло довести;

Газови и појила су

На главном правцу повести!

Гледај те краве, брижне,

И волове, горде и лење,

Док силазе, свечано,

На појило, ко на крштење;

Иду, ни о чем не мисле,

У сумрак топал и тих;

А пут је стар и излокан,

Угажен давно пре њих;

У овом лудом веку,

У овој трци и стиду,

Једино говеда, предвече,

Тачно знају куд иду.

МОЈА БОТАНИЧКА БАШТА

Мајци Вишњи

НАЈВЕЋА ЗАГОНЕТКА

Т

о бива у марту: једне среде, ил петка

Кад година коловрат заврти из почетка.

Измеђ сунца и реке зачне се сплетка:

Сунце је добре воље, а вода мрзла и јетка.

Ноћас је погинула зима, без пуцња, без метка,

И врабац, по крову, већ се безбрижно шетка.

Уз плот избија трава, нежна, проретка:

Пролеће почиње од бубице, травке и цветка.

Оно нема тетке, ни јетрве, ни тетка,

Ни деде, ни прадеде, нити иједног претка.

Букти сунце: небо је отворена крлетка!

Из ничег ниче трава, зелена четка.

Шта је Ништа? Шта Нешто? Заметак заметка

Прва је и нерешива загонетка.

ХЕРОЈ

Дивим се оном пориву

Који натера коприву

Да се још у марту,

Крај трулога плота,

Појави на старту

Новога живота.

Касније, може ко хоће,

Па и онај ко неће!

После се расцвета воће,

Олиста лено дрвеће,

И друго — боље их не број!

Ал само је коприва херој.

ПОСЛЕДЊИ ДАН ЗИМЕ

Крај левог ува —северац дува,

Здесна,

Кроз лужњак,

Стиже јужњак!

Северац цвили: „Збогом били!”

А јужњак,

Јунак,

Кроз топал чунак

Хучи у суирак!

КУКУРЕК

Н

а крају зиме, као и увек,

У увалу звани Кружни Усек

Стигао, у расвит, кукурек.

Цвет му је златан, капа зелена

Ко торањ цамије из једрена,

Док му кроз жиле бризга крв

Не црвена, већ пихтијаста и ледена.

Што је пихтијаста, то још дед,

Ал зашто је хладна као лед?

Где су добровољни даваоци крви

Да му притекну у помоћ, први?

О не, не зовите даваоце!

Он није малокрван, премда је блед:

Уместо крви, кроз стабаоце

Теку му отопљени снег и лед!
Таква му је навика вајкадања:
Ледом се части, снегом гости,
Па га прозваше Кнезом страдања,
И племићем хладнокрвности...

Такви су сви кукуреци (не: кукуреки!)
Земно трајање им је ледом уклето,
Па уживају у мразу, као што неки
Пирују на сунчаној плажи улето...

ТРЕШЊА У ЦВЕТУ

Сва су узаврела,

И сва бела;
У њој зузори
Хиљаду пчела.

Зузоре, зузоре,
Сложно, живо;
Читају неко
Древно штиво.

У миомирису
Цветнога грмља
Хиљаду пчела
Исту реч мрмља.

МИРИС ЗÓВЕ

Куда нас зове

Мирис зóве?

— У нека јутра,

Неке вртове:

Сунце је пасло

Мирне волове,

Светлост буктала

Уз долове;

На гранчици је

Зујкала пчела,

Управо стигла

Из другог села.

Из ове туге,

Самоће ове,

Тамо нас зове

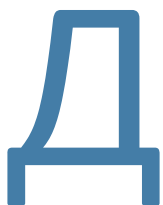
Мирис зóве.

КАКО СЕ ЦРТА ПАШЊАК

а се пашњак нацрта, потребна је ливада

И на њој травки шест милијарди двеста хиљада!

А уоколо, докле ти око погледа,

Треба да пасу, да се излежавају и да мучу говеда.

И пошто се то двоје на једном месту спојило,

Морате, обавезно, доцртати појило —

То може бити ђерам, или бара повећа:

Ђерам са кофом, а бара са три листа пловећа.

Јер шта би говеда среде, или суботе једне,

Кад сунце у подне упече, а она ожедне?

Бару си нацртао, ал прсти још те сврбе:

Знак да ту фале једна или две жалосне врбе.

Врбе не мораш цртати: оне и саме могу да
Дођу, у пролеће, са ветром, ко зна откуда ...

Врба је по природи упорна и задрта:
Чим негде осети воду, сама се крај ње нацрта.

А кад се једном крај баре ил крај реке намести,
Више се не миче, ко Вацлав са Вацлавских Намјести!

Појило на пашњаку је што и круна на грбу!
Многи ће на нашој слици највише волети врбу,

И прецртавати је, а неке ће
Одушевити жаба која с локвања крекеће.

ПРОЛЕЋЕ У РЕЦИ

Речна обала се ноћас размакла

(Крцкало је, као кад шкрипе крста),

И распукао се попут стакла

Лед дебео четири прста.

Сунце кроз утробу реке пронесе

Вагоне санти, грања и глиба:

Лед се претапа у сенке, а оне се

Згушњавају у тамна леђа риба.

Пре него што озелени поља и брда

Пролеће у реци рибе размрда:

Кад се оне разиђу кроз бистру воду

И година исплива у слободу.

ДРВО НА УТРИНИ

елого дана око храста врти се сенка,

Предвече, издужи се, крене преко угара.

Ово дрво ту је тек пола века.

Раније беше шибљак. Још раније, пустара.

Пре тога: камен, прашина, крш и смеће,

Дуга столећа... Али храст, који је лети,

Стајао, на истом месту, године 1603еће,

Зашуми, однекуд, и тражи да га се неко сети.

ЉУЉ

у

јуну љуљ

Крене, ко муљ,

И ливада се

Да у таласе:

Све вал до вала

Без обала;

Дрхте јоргани

Наборани.

Преоблака

За сто облака:

Куља и куља

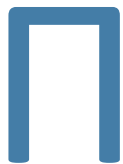
Талас љуља.

ГОСТ

рви пут је јутрос у град

Дошао један Лукац Млад.

А за њим, око девет сати,
Сунце је почело да се злати.

Пролеће је тајну поруку
Послало у град по Младом Луку:

За два-три дана, две-три ноћи
И оно ће нам, сигурно, доћи.

КРОМПИР

У

марту, чим прво сунце засија,

у остави кромпир почне да клија;

јер сваки кромпир клицом осећа

крај зиме и први дан пролећа.

Зато тих дана кромпир не једи,

него у шетњу ти га изведи,

далеко од града, у топлој њиви,

закопај га, да би мого да живи.

ПОШАЛИЦА НА РАЧУН КРОМПИРА

О ј Кромпире, Кромпире

Много волим твој пире,

Ваљаш и из тигања

После доброг фригања,

И уз путер и уз сир,

Добро иде твоје пир.

И кад си хладан, и кад си врео,

Ја волим само твој други део,

А први ћу — оно кром —

Поклонити било ком!

ПЕРШУН

Када загризем лист першуна,

Душа ми постане пуна, препуна.

— Бризну, из рецкаве ове травчице,
Мирисне тачкице, слане варнице ...

Од те племените мирођије
Живот чистији укус добије.

Заструје, из ко зна каквих дубина,
Зелени жмарци це витамина;

Грицнеш га: с врхом се језика слије
Листић електричне батерије.

КРАСТАВАЦ

И

з влажне баште, код Сталаћа,

Краставац, попут пужа голаћа,

На далек пут је кренуо, али

Врежа, припета на обали,

Не даде му у свет да оде:

Оста, заувек крај хладне воде

Беличаст дебео, на росној врежи

Ка даљинама залуд да тежи.

РОТКВИЦЕ

Р

отквице — образи им рујем горе —

у гомилицама нешто ћућоре;
погнутих главица, црвено-сјајне,
шапућу росне баштенске тајне;
а лишће њихово ћути, чучећи,
тек тако, да свежањ буде већи.

ЛУБЕНИЦЕ

Сазреле су лубенице

Покрај воде Студенице.

Споља плаве, изнутра зреле,
Свака ко буренце, — слатке, медене;
Са доње стране жућкасто-беле,
Набрекле, ладне, ледене, ледене.

Да ми је препливати Студеницу
Да украдем једну лубеницу!
Отрчао бих негде у гору,
Појео бих јој чак И кору!

ДИЊЕ

И

з детелине ледене, сиње

виркају лубенице и с њима диње;
затегла Морава, предзору, т уста,
па дињи брашном посута уста;
три је недеље, сваку вечер,
месец сипао жути шећер
и улио у њу сласт презрелу
кроз петељку тајну, пожутелу.

БРЕСКВЕ

Смедерево нам, опет, шаље

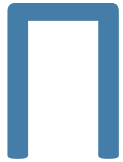
брескве обрасле у нежне маље:
кад допреш зубом до слатке каше,
бресква се изручи, ко из чаше.
Чим је приближиш до зуба, усне —
ниси је ни начео, она пљусне.
Зато је не гризи без потребе.
Не знаш: пијеш ли је, ил она тебе.

ГРОЗДОВИ

челе се на грозђе окомиле.

Гроздови сложени у гомиле:

свакоме ко да на души лакне

од гомиле кад се одмакне!

Ал и у хрпи за живу главу

грозд не да боју лудо плаву.

Боју: тај нежни, плавкасти дашак,

траг магле и креде, онај прашак

што се, потајно, целог века

преноси међу прсте човека,

ко доказ да нешто нејасно има

на земљи и на небесима.

ДУЊА

К о светиљка која тиња и куња,

мутним се сјајем прелива дуња;
тај сјај: све месечине у њ се слише,
сјај, ал и мирис, јоште више,
који нас, увек изнова, сећа
да негде — ван земље — постоји срећа,
и да смо, пре но што смо на земљу пали,
све већ видели и све знали.

ЈАБУКЕ

Црвене јабуке са плантаже

на пијаци се највише траже;
а оне квргаве, сиротињске,
петровданске или илињске,
ту су, тек да се човек подсети
куд се све некад пентрао, лети,
и шта му је, кад зима стегне јака,
кришом, с тавана, скидала бака.

ПАПРИКЕ

у

корпама што личе на мале каце,

не баш на пијаци, већ крај пијаце,

— паприка: црвена, масна, дуга.

Сељаци с југа, друг до друга,

као на смотри, или у строју:

ту свако крчми башту своју.

Још јуче, крај потока, зелени струк

тонуо је у тежак мук:

земља је кроз четвртасто, шупље вретено

шикнула у зелено и у црвено,

на стабљици — таква се ствар десила —

нашло се по два, по три кила,

те домаћин (ко да је уснуо лудо)

неразумљиво продаје чудо.

КЛИП КУКУРУЗА

Клипови кукуруза, средовечни,

Пуни и једри, зубати, млечни;
Носеви под крагном: сви су, наиме,
Обучени ко усред зиме.
Зелени капут, рујна брчина,
Кукурушчина из Врчина
Наслоњен на шашку као на штулу
Потајно пуши своју лулу.
(Омириши га: светла свилица
Ноздрву ће да ти заголица).

ОРАХ

Н

ити га копах, нити орах:

Као дар с небеса, паде орах.

Одбаци с леђа тешки капут

И склизну у суво лишће, на пут.

Разбиј га; у њему, ко у гнезду,

Наћи ћеш кракату, млечну језгру:

Четири скакача, четри џамбаса

Који се држе око паса,

И плешу, у месту;

четири брата

Који се заглавише у кружна врата.

ЧОВЕК И ЈАБУКА

У

том свету, који је час цветни тепих,

Час долина суза и јаука,

Мало је призора тако лепих

Као кад се сретну човек и јабука...

То обично бива на крају јела,

Кад се са стола прибор посклања:

Нађу се зрео човек и јабука зрела,

Пуни међусобног поштовања.

Стоје, насамо, очи у очи,

Једно спрам другог, као Ђердап и Голубац.

Кад човек, најзад, јабуку присмочи,

Угриз му је нежан као пољубац.

Ја не волим односе крње и кусе,

Ни досаду преношену с колена на колено!

...Кад се човек сретне с јабуком, ту се

Догоди нешто крепко и поштено.

КАКО СЕ НАПАЈА ДРВО

У

сваком дрвету — тврди једна новија сага —

Ради мотор од двеста коњских снага,

Па зато, кад ветар зањише гране снене,

Дрво личи на ауто који се спрема да крене.

Дању свом снагом, а ноћу спорије и тише,

Мотор, уграђен у дрвету, из земље влагу сише.

По дванаест пумпи дванаест месеци довлаче

Воду из смолнице, из глине и иловаче;

А ветар, чија радионица је усред Зелених Гора,

Брине се о раду и одржавању мотора.

У ваздуху (учени би рекли: у атмосфери)

Кад је напојено, лишће уједначено трепери,

А кад ожедни, лишћу се смањи опсег,

Покуњи се, и није му ни до чег.

ЉУБАВНА ПЕСМА

Био једном један маслачак.

И био на небу бели облачак.

Облачак горе, маслачак доле.

Гледећи се, почеше да се воле.

Дођоше врућине нечувене

и маслачак поче да вене.

Облачак притрча брзо у помоћ:

киша је лила све до у поноћ.

И кад год је било потребе,

облачак даваше све од себе.

Од благородне, топле кише

маслачак растао све више, више,

ишао све даље од овог света,
надрастао је сва дрвета,

и једнога је дана маслачак
нежно дотакао бели облачак.

СЕЧЕЊЕ ДРВЕЋА

Ч

овек који посади дрво као да је написао

Да живот има неки виши смисао;
Ко посече садницу, тај је као неман
За све и свашта способан и спреман!

Ко шуму обара, не цени је
Јер су потребне деценије
Да порасте високо, до облака.
Горосечина је радња олака:
Крошња, до Месеца извинута,
Обори се за три минута!

Тамо, где електричне зује тестере,
Зец не спава и птица гнездо не стере.
Онде, где у пањ туче секира,
Ни звер не залази, да не рескира
Живот, већ бежи лудо, насумице,
Водећ за собом своје младунце!

Тристогодишњи храст у Куманову

Личи на државну установу,

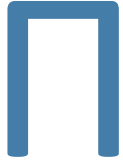
На мост, на музеј, на библиотеку,
И они који би хтели да га посеку
(Управо се испитује таква могућност)
Мрзе прошлост, садашњост и будућност...

Јер то тако само почиње:
Прво дрвета, па животиње,
А на крају ће горосече
И до тебе стићи, луди човече!
Ко је кадар дрво пред кућом пресећи
Од њега се надај свакој несрећи!

БАЛАДА О СТАРИМ ШЉИВАМА

очетком априла, у воћњаку, бива

Да сељак посече неколико шљива

Натрулих, чији је век временит

Премашио животни зенит.

Ал и напуклих костију, шупље коже,

Срушена и мртва, шљива може

Да се, по нагону веома старом,

Окити блештаво белим бехаром.

У дане претпролећне, ничије, благе,

Који чекају годину да моћно гране,

Она и мртва нађе снаге

Да цвећем окити своје ране,

Цвећем које неће донети род...

Лежи, у трави, као насукан брод.

Из дебла, ослоњеног на бокове,
Цветови пију последње сокове,

А кад га изнуре, сјајне латице
Почну се гасити, као ватрице.

Латице-лептири, који због проклете
Слабости неке, не могу да полете...

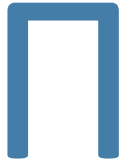
Посечена, дишући све тање и тање
Шљива довршава своје листање
У смрти, предајући душу пречисту
Небу, блиставом аметисту.

ЈАБУКА ИЗГУБЉЕНА НА КАЛЕНИЋА ПИЈАЦИ

оподне, на пијаци, у клоаци

Леже остаци и отпаци;

Међ њима, тугујући без јаука,

И једна румена, крупна јабука...

Чмава, изгубив сваку наду

У непознатом, бездушном граду...

То значи у животу немати среће:

Млад, здрав и слadak — па у смеће!

ТАЈАНСТВЕНИ ЖИВОТ СТВАРИ

СТОПАРАЦ

С топарац један

Ситан и скроман

Пре осам година

Пао под орман.

Тек један глуп

Погрешан корак,

И живот постаде

Празан, горак.

А могао је

Од руке до руке

Стићи до Добоја

Ил до Бањалуке.

У срећна, лепа

Времена она

Могла се купити

Једна бомбона.

У каквој малој
Невољи, муци,
Знао је да се
Нађе при руци.

А овде, авај!
Судбино клета!
Ћути и спавај
До краја света!

А кад га једном
Метла избрише,
Рећи ће: „Новчић тај
Не важи више!”

РУКАВИЦЕ

Кад почну зимске дрхтавице

И јануарске лапавице,
Тад се, сред снежне вејавице,
Растану многе рукавице.

Понекад, као птица рањена,
Која сан предсмртни снева,
Може се видети, скочањена,
Рукавица, обично лева.

Увек ме спопадне нека туга:
Где ли је, шта ради она друга:

На чивилуку сузе лије,
Јер сама, без ове, ни за шта није.

Ништа жалосније од рукавице
Кад остане без животне другарице!

И нигде никог да се потресе
Крај слике ове, збиља потресне...

Никог да је узме, кући понесе:
Шта ће му лева, кад нема десне!

Лева, на улици, горко пати:
Не уме кући да се врати;

И десну чека крај неславан:
Забациће је негде на таван.

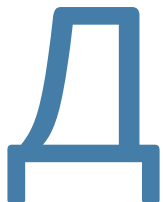
Пазите, зато, на рукавице —
Не растављајте најбоље другарице.

ОЛОВКА

авно је било. Био сам дете

Године хиљаду деветсто четрес пете.

Те године — ох, среће моје! —

Дадоше ми оловку црвене боје,

Црвену ко крв кад се пролије,

Ко залазак сунца изнад Голије.

И док још беше орна и нова,

Исписах њоме многа слова.

Срце, срце је било њено

Масно, и сјајно и румено:

Та оловка је знала да пише —

Истроших је, и никад више.

Од онда непрестано мрштим веђе,

Јер оловке пишу бледо, све блеђе.

ДВА САПУНА

У

Прњавору

Прошлог јуна

Купала се

Два сапуна.

Скинули су кошуљице од лискуна

И с полице упали у пун лавор.

Могоа је видети цео Прњавор

Како су се купала та два сапуна.

Баш тада су главе почели да лупају:

Где им паде напамет да се купају?

Два миришљава сапуна бућнула у воду,

Цео летњи дан се брчкала и прала,

А Прњаворци никако да оду:

Стоје и чекају крај церемонијала.

Као бебе су се тицали и клицали
Два сапуна голишава, две јогунице,

Један другог по леђима голицали,
А очи су затворили, због сапунице.

Лавор пун је мехурова, сапуни се не виде.
Још се чује како цикћу, како се церекају.
Прошло подне, дан прошао, вече иде,
А Прњаворци чекају ли, чекају...

...У зло доба разгинули сапуницу, постиђено
Скупили се са свих страна, и авлија беше пуна,
И видели чудо једно невиђено:
— У лавору није било ниједног сапуна.

Покуњени, стајали су сатима пред вратима
И пиљили у пену безгласно, безгласно...
Сви су они били вични многим занатима,
Ал то им је и до данас остало нејасно.

НЕПРОДАТИ ХЛЕБ

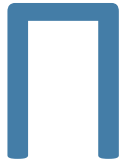
Чекао је целог дана, свеж и румен,

А увече срце му се стеже у тврд грумен.

УЛИЧНА ВАГА У ПОНОЋ

оноћ велика, пространа, блага,

Охладили се зидови града...

За дрво везана улична вага

— Ко човек кад га изда снага,

Ко човек који ћутке страда —

Чами, згрбљена — путник с ранцем

Који је застао да пије воде...

Увезаше је тешким ланцем,

Приковаше црним катанцем:

Да је не украду, ил да не оде...

Крошњом, понекад, прође шумор:

Ројеви лептирова ко да проврве.

Привезаше је, као за укор,

Оставише је, да лечи умор,

И да се с дрветом грли и рве.

ХЕЛИКОПТЕР И ЛЕТЕЋИ ЋИЛИМ

Кад бих имао летећи ћилим-једносед,

Из летећих тањира јео бих подневни обед,
Пазећи да се, по времену рђавом,
Не сударим са летећом тврђавом.

Како би изгледао судар хеликоптера са ћилимом?
Тканина се спетља са хромираним лимом,
Ћилим се кида у зупцима елисе,
Али ни хеликоптер, богами, не весели се,
Пропелер добија веома озбиљан фелер
И строваљује се у купус, ил у целер.

Овакав судар, данас, над нашим главама
Личио би на рат између Буша и Хусеина Садама;
Поређење се намеће, ја ту ништа не силим:
Буш је хеликоптер, а Садам летећи ћилим.
Џорџ Буш, који трипут дневно иде под туш,
Послао је Садаму телеграм у којем је писало:

„Куш!”

Садам Хусеин је предложио други рок

Па га је боцнуо у бок и рекао му: „Јок!”

Буш је јурнуо, ал његов савршени радар

Открити ћилим никако не беше кадар,

А Садамов ћилим, иако беше брз као

Муња, тих се дана по небу није врзмао.

Иначе, могућно је да се хеликоптер сукоби

С летећим ћилимом, ко мува са завесом, у соби,

И тада се, (слушај, ако већ не видиш, Хомере!)

Зачује дррр и кррр, као крпа кад се подере!

КАКО СПАВАЈУ ВОЗОВИ

Кад блага месечева снага освоји пусте оранице,

Кад умукну звучници и у завесе сакрију се прозори,

Тада са велике београдске железничке станице

На далеки пут пођу последњи возови...

Урлају локомотиве сто километара и двеста;

Машиновођа мисли о својим стварима, јер воз и сам зна пут.

Тек ако на скретници промрмља: „Пролаз молимо, места!”.

И задрхти фењер, ко диња у житу, жут.

Путнички воз БЛВ 13 већ је стигао до Сталаћа.

Оријент-експрес јечи кроз хладно јесење поље;

Једна локомотива ко звезда излеће из Бихаћа.

— Врпоље! Врпоље! Ко нема карту — напоље!

Али сви су купили карте, ниједног шверцера нема,

Најтужнији месец на свету са Ртња поздрав шаље,

У купеу прве класе стара госпођа дрема,

И возови немају куд, морају опет даље.

Ноћ је дужа од зиме, од рањеничке колоне,
Ноћ дужа од живота. Леди се железна стаза.
Као квочка пилиће, локомотива греје вагоне,
А сама — дрхти од мраза.

Да ли јој се спава? Него шта! Старе су њене кости,
Милион километара је прешла, упознала сваки кутак
Средње Европе. Сад јури без радости,
И често јој дође да склопи очи, бар на тренутак.

Драга децо, да ли сте видели воз, ноћу, у даљини,
У лакту неке окуке, где је висока трава...
Драга децо, зар вам се тада не чини
Да воз стоји? — То локомотива спава.

Ухвати онај трен кад машиновођа почне да глође
Суви поноћни ручак, варница у страну кад скочи...
Довољно је да поглед ложачев некуда пође,
— Она, ко војник у маршу, лоповски склопи очи.

Али ложач се прене, не да јој ни да трене,
Ко тата кад је љут замрачи му се лице:

Хоћеш ли, можда, лимуна? Шта очекујеш од мене?

Ништа од твога сна, вечита спавалице!

Престрашена, стара машина појури низ шине ноћи,

Брзо, као да листа досадне неке странице!

Будно сања тренутак кад ће доћи

До прве железничке станице.

Возови спавају на станицама, док их путници хватају

За ручке, скачу на папуче, ил насрћу на врата...

Возови то не осећају; они спавају и сањају

У Боговађи два минута, а у Загребу два сата.

А теретњаци? Њима је бар лако: чим замакну

Иза високе планине, где их нико не види, где је уснуло поље,

Белу заставу сна на топлом димњаку истакну,

И спавају, заједно са железничарима, до миле воље.

Кад блага месечева снага освоји житне оранице,

Кад замукну звучници и у завесе сакрију се прозори,

Тада са велике железничке станице

На далеки пут пођу последњи возови.

Возови стално листају исте досадне странице:

— Станице... Станице... Станите, једном, станице!

КАКО СПАВАЈУ ТРАМВАЈИ

Н оћ кад одмакне,

Кад тек понека сијалица ко златна крушка засјаји,

И сваком на срцу кад одлакне,

— Шта раде тада трамваји?

У ноћи топлог градског месеца видео сам их како су спавали;

На неки велики интернат подсећао је депо;

Нису се много разликовали ни распознавали;

У дворишту су шумеле гране ко небо, бескрајно, лепо.

Ноћ кад се спусти без звоњаве и вике,

Како спавају трамваји у свом стособном стану?

Имају ли, можда, неке ружне навике?

Лежу ли на леву или на десну страну?

— На леву страну починак није здрав.

На десну не могу да се окрену, јер је у спаваони тесно.

На леђа, жуља трола. — Трамвај спава прав,

На точковима, дакле, ни лево ни десно.

Трепери светлост — црвена магла у ноћи,
Тек ако понегде одјекну на ципелама ђонови.
Трамваји спавају у ванредној самоћи
Спокојни, као краве, и добри, као слонови.

СЕДМИЦА, још топла од путника са железничке станице;
ДВОЈКА, обневидела од непрестаног кружења;
ЧЕТВОРКА, љубав између града и Чукарице:
Како је пријатна ноћ кратког трамвајског дружења!

ДЕСЕТКА, поносите, фудбалер кад наступа;
ДЕВЕТКА, светлост Вождовца кад тамо нестане струје;
ТРОЈКА, која се сваког јутра у Кошутњаку окупа:
Кроз њихове отворене уши сад благи ветрићи хује.

Спавају, на ногама. Само им чистачица чисти
Уши, пере им зубе, да бели никад не труну.
Сутра, сви морају бити примерно уредни и чисти
Пре него што у град кô велика војска груну.

Трепере сијалице кô тихи поздрави у ноћи.
Стабла су изнутра топла, и све су хладне браве.

Трамваји спавају у неутешној самоћи
Велики, као слонови, и добри, као краве.

Ноћ кад дубоко одмакне,
Кад тек понека сијалица ко златна крушка засјаји,
И сваком на срцу терет дана одлакне,
— Ето шта раде трамваји.

ОБРОК МАШИНЕ ЗА ПРАЊЕ ВЕША

М

оја машина за прање веша

По два сата жваће, чија и чешља
Залогaј од пет кила: тканине
Служе јој место сира и сланине,
Кува их и меси као погаче.
Кроз рукаве се по сто пута провлаче
Кошуље, учкур лута ко Улис,
Гаће се такмиче у скоку увис,
Пљушти вода, ко у потоку:
Машина ужива у свом оброку.

Искључиво јој пријају крпе —
Све калорије из њих црпе,
По два сата их сласно жваће,
Ко да су колачи, ил медно саће;
Претура рубље, из којег сише
Прљавштину као слаткише.

Јер је прљавштина пуна живота,
А јалова и мртва свака чистота!

Кад исиса свежањ рубља мусави,
Она се сама заустави
И испљуне, у корпу, остатак исхране:
Кошуље и гаће, добро испране!

ПУШКА ЧИСТЕ САВЕСТИ

У

овом веку, у ком се ратнички жар

Сто пута подизао до убилачког лудила,
Ја знам и једну невероватну ствар —
Пушку која никога није убила.

Изишла је и она два пута на бојно поље,
Познати су јој и већи ратни походи,
Чак је и пуцала, ал реда ради, без воље,
Пазећи да неког случајно не погоди.

Јурнула би на брзом коњу, кад би
Грунули добоши по Стигу, Мачви и Гучи:
Пуцала је, ал као што се пуца на свадби,
Ил на вашару, или кад се шенлучи.

Чула је, на свој рачун, многе речи погрдне,
Прозваше је Лонац који воду пропушта,
При опаљивању волела је да се отргне

И да хитац пошаље у никуда и ни у шта...

Четири пута мењаше јој нишане,
Давали су јој стрелце младе, добро држеће,
Ал она два века не хтеде да пристане
Да пуца на људе, на звери и на дрвеће.

Учествовала је у борби, ал донекле,
Грмела је против досаде и сивила,
Волела је у празно да врисне и да одјекне,
И то је све што је у биткама чинила.

Одбијала је да се умеша у злочине,
Нико је на убиство не могаде навести,
И пустише је, на крају, да отпочине
У малом музеју, спокојна, чисте савести.

УОБРАЖЕНЕ ЦИПЕЛЕ

Високо су се, високо испеле

Једне лакиране дамске ципеле,

И погледале, са висине

Све те жалосне земне истине

Пуне презира, убеђене сто посто

Да је све што је испод њих — просто

И недостојно нежне божице

Која их је обула на ножице!

Уображене дамске ципеле

Нит су ког слушале, нити виделе.

Док не цикнуше: „Ко то?” „Шта то?”

Заглибивши се, целе, у бласто.

ФУРУНИЦА ЈОГУНИЦА

Негде, у најмањој од свих улица,

У радњи лимара Петра Бобоша,
Дуго је живела једна фуруница,
Фуруница не већа од добоша.

Јануар је био, зимско доба,
Ледиле су се гране топола.
А моја соба — хладнија од гроба.
Хладнија од Северног пола.

Цвокотале су од прехладе ствари,
И слике, на зиду, лиле горке сузе,
Дрхтао је астал, док орман стари
Раширивши крила, говорити узе:

„Ово се више издржати не може!
Овакав живот јесте живот псећи!
У јануару ваља да се ложе

Камини, фуруне, штедњаци и пећи!”

Пођох у град, у најмању улицу,
Са уштеђевином од десет динара,
Решен да негде купим фуруницу.
Тако натрапах на старог лимара.

— Молим, имате ли какву фуруницу?

— Како да не! Ево! Најмања. Број 5.

Само је узми за рукуницу
И води је у бели свет.

— Чиме да је ложим? — Прво:

Она не бира — угаљ, папир, дрво,
Иверје, перје! А друго,
Кад се угреје, топла је за дуго!

Погледах, а њој: очи црне,
И ноге витке, ко у срне.
Струк — мало здепаст, али леп.
Чунак — подигнут коњски реп.

Оклевах мало; онда купих.
Мајстору смешак засија на лицу.

Са фуруницом као ветар рупих
У промрзлу улицу.

У чуду застаде десетак зимских шетача
Као да им неко чело боде;
Идем ја, а за мнош чило корача
Фуруница, с ногама ко у роде.

А кад стигосмо пред кућни праг,
У месту поче ногама да гребе.
Неће напред, неће ни натраг,
Узјогуњена као ждребе.

Можда се опире због нечистоће?
У реду, рекох. Зграбих метлу,
Очистих под. На сто: цвеће, воће.
Отворих прозор небу, светлу.

Блесну собица од чистоће:
Свака ствар ко да прогледа на очи.
Да л ће сад хтети? Неће? Хоће!
Фуруница, најзад, у моју собу крочи.

Заложих дрва. Она плану

Моћно и громко; потом згасну.

Тако пси, каткад, ноћу лану

У даљину, пусту, безгласну.

Излих на дрва боцу петрол-гаса:

Да опробам, куд пукло да пукло!

Фуруница отхукну из свег гласа,

И заћута. Дубоко. Мукло.

Сложих потпалу, дрвце по дрвце.

Одозго — цепанице мало веће

Клекох, украсах палидрвце.

Чух је: шапуће. Да плане, неће.

У коси ми се нахватало иње.

Све сам жалоснији и све строжи.

Кад дунем, само црвене богиње

Оспу се, гдегде, по њеној кожи.

Минут по минут, па и сат по сат

Пролазе — време тајним током тече.

Смрзли ми се прсти, укочио врат,

И, неосетно, прође вече.

У поноћ, Месец обасјава село.
Зец се, у шуми, подвлачи под камен.
Навлачим ћебе на нос, на чело;
Одједном: пламен!

Пламен!

Пламен!

Ко да се нечега сети, пустахија,
Груну, ван себе сва, и у бесу,
Букнуше иверје, дрво и хартија,
Све се заљуља, ко у земљотресу;

Учини ми се: ножице јој лаке
Плешу, у месту; удахнух смелије;
По зидовима заиграше зраке,
И звезде,
Иза прозора
Засјаше веселије.

И тад, о чуда, живну цела соба,
Ко да јој се душа, замрла, поврати.
Блеснуше слике, и прозора оба,
Сат, у закашњењу, тад корак ухвати

С временом, а кревет
(Ни пет, ни девет)
Раздраган, поче у месту скакутати.

Кад се распали, кад букну све оно
Што је у њој тињало сатима,
Она се заљуља кроз собу, ко звоно,
И одскакута према вратима.

Изиђе у снег, онако врела,
Оде, пепео да истресе, шта ли?
И загледа се у небеса бела
Као да за нечим изгубљеним жали.

Тиња задњи пламичак-пијавица;
Ево је, враћа се, одлази у ћоше.
Кашљуца. Трепће. Па да: кијавица!
Прехладила се. Осећа се лоше.

Уснивам. А шта друго и могу!
Одједном: нешто ме хвата за ногу.
Она, ко други! Чунак јој промрзô.
Под ћебе моје завлачи се, брзо.

Зимска хладноћа и њу је спопала,
У постељу се гура, снагом свом.
На крају, чунак ми стави међ стопала,
И усни, брзо, праведничким сном.

Човек се на све навикне промене;
И збиља, ничег чудног нема ту:
Кад она не уме да огреје мене,
Ја морам, тако, да загревам њу.

Смешну ћуд има моја фуруница;
Ове ми је зиме суђено да страдам.
То није фуруница, то је јогуница,
Лед ледени, а плане кад се не надам.

Чудеса из часа у час она ради:
Букне ли — тад се сва дрма и хукће.
Онда, врела, оде на снег, да се хлади.
Пепео истресе,
Потом,
Иза куће.

Скоро ће пролеће,
И крај мразних ноћи;

Блеснуће, ко тањир, сунце изнад луга;

У мају ћемо

Она и ја поћи

Тамо куд иду ласте,

У правцу топлог југа.

ПОСЛОВИ ГОДИНЕ

НЕДЕЉА У МАЛОЈ УЛИЦИ

Ко букет кликера трешња зрела

Тамо, на крају моје улице

На ограду је ниску села,

Од млаког сунца сија јој лице

Па је устрептала као стрела,

Ко топла јара на крају села,

Та трешња зрела, невесела ...

И прича: дан је тако бео,

Топао, светао ко рибље пераје;

Дођите, децо, одред цео!

Берите, једите, — ко вам даје!

Та данас, данас — недеља је...

Дуго је она, дуго звала

Ал нико не прозбори ни једног словца.

Моја улица је чудна и мала

Кротка и тужна, као овца,
Ни два трамваја ту не би стала
Ни два трамваја, ни три основца.

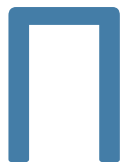
Недеља мирује ко роса на цвету ,
И све је благо као полусан...
Мачка заспала на тротинету;
Недеља светла као лан,
Недеља, најлепши дан на свету.

ДАНИ

онедељак — сељак

Пошао у Мељак.

Уторак — укорак

За њим, као рак.

По среди је среда:

На две стране гледа.

Четвртак — четврти

У месту се врти.

У петак мој тетак

Продô сав иметак.

У суботу зацело

Ићи ћемо на село.

Недеља је најбеља,

Бела као кудеља.

СЕДМИЦА

С едмица

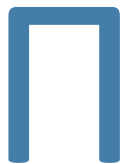
— Седница,
На којој је недеља
Председница;
Понедељак тајник,
Уторак благајник;
Остали дан(ов)и
Прости су чланови.

СРЕДА

робудио се деда, и гледа:

Среда.

Спреда — среда,

И отпозади — среда.

И мисли дуго у кревету деда,

И једна мува неком нешто не да.

И броји деда:

Једна среда

И друга среда, и трећа среда ...

Има ту некаквог реда.

Има ту некаквог реда.

ПРАСКОЗОРЈЕ

лаве се плаве се плаве се

Три небеске завесе.

Једна је на истоку,

Друга је на потоку,

А трећа, она најплавља,

На једном егејском отоку.

Плаве се плаве се плаве се

Четири небеске завесе.

СВАНУЋЕ

С вањива, свањива, свањива

Из дубодолина, са њива,

Тај час светлосног клијања

Испод воде, однекуд, израња,

Или га, кроз откосе,

Свици на прстима проносе.

Из вечности свањива,

А садашњост је хладна, сањива.

ОСВИТ

Сунце испружа жалце,

Сјајне краке медузе:

Црвено огледалце

С којег се сливају сузе.

На хладној шумској стази

Подрхтава циклама.

Обронком, сунце гази

На високим штиклама.

Свиће дан, без порупца.

Куцају звонки минути.

Дан: усна без пољупца

Која слуги и ћути.

ФЕБРУАР

У

хладном сумраку, кукурек

Сам самцит, бди у ували.

Зрак сунца, и с њим овај век,

У барици се плиткој пали,

Трипут пали, три пута гаси:

То вода жмирка у сутоњу.

Шума кад хукне, њени уздаси

Сами у себе ко да утону.

Све траје преко свог опсега,

Ил сни у неком танком хладу.

Кукурек дрхти. Ал од свега

Ми разумемо једино наду.

МАРТ

То сунце зврнда изнад кровова

У дану пуном старих послова.

Једна је пчела на шљунак села,

И поскочила, као врела.

Јер пре ње на тај исти шљунак

Био је присео сунчев зрак.

Две бубе, на врху травне ћубе,

Једна другу у лице љубе,

А балегари покрај балеге кравље

За јуначко се питају здравље.

У голој, ал већ топлој шуми

Кукурек се светлошћу уми.

Крај пута, у јарку, у репуши

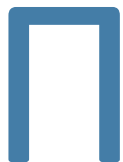
Цигла се једна греје и суши.

МАРТОВСКО СУНЦЕ

ред сваким прагом нешто се мило и тихо дешава,

Бака васцели дан пред капијом дремуцка,

Замишљена, као да задатак неки решава...

Палцем је врело сунце у леви образ куцка,

Опипава јој пулс, обилази је полако,

Виси јој над главом, о грани, као мешина вина.

Предвече, одлазећи низ пут, оно јој шапуће: „Бако,

Буди без брига, живећеш најмање сто година.”

Ваздух мирише по жбуњу и топи се од среће.

На северној страни крова чаршав снега сплашњава.

Сунце, ко пијанац, по улицама људе пресреће

И нешто им преслатко објашњава.

Цео свет личи на кућу која се кречи;

Све мачји непослушно жмирка, ништа ту не мирује.

Стари учитељ је немоћан, Слабашне су његове речи:

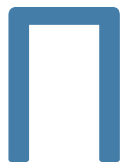

Кроз школске прозоре сунце поваздан провирује.

ПРВИ ПРОЛЕЋНИ ДАН

лануо недељни дан.

Улице — пуне света.

Сунце закључало стан

И изишло да шета.

КАКО У ЕВРОПУ ДОЛАЗИ ПРОЛЕЋЕ

П о Европи

Снег се топи
И кишница
С црепа шкroppи.
Пљушти ко зна
Где, откада,
Пре Поклада.
Јеца олук,
Плаче стреха,
И гргољи
Стабла шљива
Смолу слузе,
Поноћ рони
Тамне сузе.
Јужни ветар
Зиму таче,
Помрчина

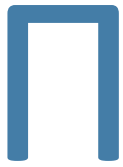
Горко плаче.
Копни, копни,
Вода шкروпи,
Прска, пљушти
На све стране:
По Европи
Снег се топи
И клокоћу
Ноћу
Бране.

ШТА СУНЦЕ РУЧА

рво је питање: шта сунце руча

Када се попне до највиших кућа,
Кад ситно затрепти сваки лист у гори,
Од силног горења
Кад сунце изгори?

Кад, усукана и танка, задрхти јова
И стари Јаков у каду умочи дугу браду,
— Сунце, за ручак, поједе цреп с највећег крова
У граду.

Смаже га одједном, без по муке,
О лишће отре златне руке.

(А онај Јаков се, и даље, брчка у кади
И прави мехуриће на дугој бради.)

У пустим улицама, после тога,
Нигде се не чује

Људска нога.

ШТА СУНЦЕ ВЕЧЕРА

Када се сенке издуже, истање,

Шта сунце вечера? — друго је питање.

Јесте ли видели запад пред вече, како пљушти?

(Тада се стари људи сећају ратова и буна).

У самој ствари, то сунце љушти

Џакове поморанци и лимуна...

Кад заврши, седне у рачваст храст

И поједе све то, у сласт.

Тад плану усне видика, затрепте ко златна струна;

Цео се пожар разгори на једном далеком крову.

— Сунце, гле, разбацује коруге од лимуна,

И то је оно што људи после пурпуром зову.

Кроз ваздух, затим, почну да лете птице.

Подбочена о лактове, спава железничка рампа.

Један мали ветар дуне сунцу у лице

И оно се угаси, дрхтаво, као лампа...

ШТА СУНЦЕ ПУШИ

Кад над земљом затрепери јара,

Кад Вардар са свим притокама пресуши,
А сунце, далеко од града, остане без цигара,
Шта оно тада пуши?

Стари пушач будући зле воље,
Запали у бесу, цело дуванско поље.

Када повуче први дим
Помислиш: ено страшног пожара!
Под облацима потамни сасвим
Приморје, све до Равних Котара.

Али се зло враћа злим:
Не стигне ни да повуче други дим,
А облак, што га је издахнуло, црн
Муњом се љутом огласи,
Пљусне киша на стрн и на трн

И лулу му погаси.

Сунце тад огрне бунду, и слично је старом учи

На кога се нико не осврће више.

Увече иза плота, може се видети где чучи,

И дуго, пред смирај, суши се од кише.

КАКО ДОЛАЗИ МРАК

М

рак једним замахом руке заогрне

Језера, планине, колибе поред Нила.

Одједном, све поре ваздуха поцрне

Као упијач, који за трен ока

Попије локву просутог мастила.

По обичају, месец изнад брда плане.

(А где је месец дању — ко може да одговори?)

Путник који дуго путује, стане

И, скоро преко воље, прилегне да се одмори.

Све је то чудно, али ту нема шта да се бира,

И не унем да објасним шта то значи:

Одједном, без разлога, из чиста мира

Видик се смркне и замрачи.

ВЕТРОВИТО ЈУТРО

Сунце туче у богазе,

Сјај кроз лишће пљушти.

Дува ветар, а зора се

На конопцу суши.

Земља шкрипи као лађа,

Заглукуше уши:

Не знаш да ли све се рађа,

Или се све руши.

МУЊА

М

уња у оку мом, ко метак

Споји крај и почетак,
Обасја шумске изворе,

У гори, у води, завали
Све што је сагориво, запали
И притом и сама изгоре.

ПРИБЛИЖАВАЊЕ ОЛУЈЕ

Н

ајпре, дуго жига и сева;

(Брда од костобоље болују);

Склопи се ноћ, и здесна и слева;

Загрми; искључе струју;

А жаба, крај потока, не знаш да л зева

Или гута олују.

ОЛУЈА

И

змеђу облака отворен шестар

Опцрта круг, и непогоду

Објави трави. Затим ветар

Узбурка крошњу, а крошња воду;

Заиграше коленца — голи честар —

И заврте се клип у своду.

ХРАСТ КРАЈ ПОТОКА

О

д ране зоре по води се

Храст шуња, тражећ своје обресе:

Покрети су му хитри, крти.

А светлост, што се у небу роди,

Најпре у крошњи, потом у води,

Пресијава се, огледа, дрхти.

СУША

Вода је гола. Њен сјај поносни

Прогута муву, сенку и клас.

И састаше се, у тајности,

Месец, извор и тужни пас:

Нек киша усклади случајности,

Јер радост чека свој тајни час.

ИЗВОР

Н а раскршћу кише и ветра,

Где зуква буја и љутић цвета,

Земља је зинула, али јој онда

Уста испуни бистра вода.

И ево, већ треће поколење,

Прилазе јој на поклоњење

Звер, птица, бумбар, гуштер жедан,

Мрави, у колони, један по један.

Хтео не хтео, путник мора

Да клекне, кад пије са извора;

Тиха, и сва у себи, вода је

Повучена, и само се смерном даје.

ЈУН

Месец је пун као кљун.

Искри се сребро у одблеску.

Једна звезда седа у чун

И тоне у даљ плаву, небеску.

Трачак искоса, пао у жбун,

Колико да осветли нотну свеску

Попца што свира: јун! јун! јун!

РОСА

у

трави, конци росне пређе.

Бисерне капље, окца живе.

Звезде су све хладније и све ређе;

Поток и смрт у слози живе.

Ал у небу се виде међе

Сваке шуме и сваке њиве.

ПРЕДВЕЧЕРЈЕ

В илин коњиц укосо води

Танко перо по мирној води.

И вир се јежи, јер га голица

Додир његових витих ножица.

А у ветру се, ко пламен свеће,

Гаси дан, и шири вече.

КУПУШЊАЦИ КРАЈ РЕКЕ

Кад јесен, у брдима,

Развије барјак од дима,
Па по васцели дан
Дрвета хвата сан —
Дођу ми, попут тајне
И старе језе неке,
Из даљине бескрајне
Купушњаци крај реке.

Ледене јесење баште
Сваког јутра наташте
Попију кристалну росу
Што дрхти у Космосу;
Белице и плавице,
Црвене, и како већ које,
Купусне луде главице
Мразева се не боје.

У магли, недогледно,
Све је исто и једно.

Кроз дане, као кроз снове,
Купушњаци плове, плове;
Лутају, по речном сливу,
Тону, у магли и диму,
Иду, из њиве у њиву,
Из јесени у зиму.

Ђуте, у влажној тами.
Вазда сами. Да л сами?
Не. Сваки купушњак има
По зеца у гостима.
Изрони каткада, плав,
Из маглуштина мутних
Купушњак — широк сплав,
И зец, у њему, кô путник.

ОКЛОПНИЦИ

Јутрос маглена се спушти јесен,

И по стазама просу се кестен.

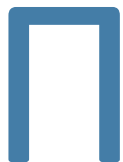
Паде, по земљи, витешка војска,
Анжујска, бретонска и савојска,
Полеже, дуж јарка, ко дуж опкопа;
Сад сваки јунак из свог оклопа
Вири кроз узан, дугуљаст отвор
И мотри, откуд ће наићи злотвор.

Мрк кестен ником не верује,
И у том, наравно, претерује.
Ал и оклопници из Савоје
Тако су крили очи своје.

ПОСЛЕ КИШЕ

рестаде киша — сад у влази

Нешто прадавно надолази :

Ветар дува, а детелина

Узвраћа, мокра и нѣједина;

У незнању — ко кад се изгуби траг —

И сумрак се зачео благ.

НОЋ ПОСЛЕ КИШЕ

Ноћ после кише. Помало ветра.

Улични сат одавно стао:

Дани су се од њега некуд измакли!

Ноћ је звер дуга три километра,

С очима у води, с рукама као

Сава и Дунав. С главом у магли.

Још негде капље, иза куће.

Влажно и тамно од искони,

Воде се скупљају у бездану.

Уз Немањину трамвај скакуће.

Из шипке трола звезде изгони

Које, како плану, тако нестану.

Ноћ је велико, набухло Ништа

Које се од тужних сећања лечи.

Ноћ, одрана кожа на распећу.

У мраку се сакрила киша,

Док кроз тишину пљускови речи

Повремено, с ветром, на слух налећу.

У ЛЕТО И У ЗИМУ

У

лето, кад се попласте откоси,

У ваздуху завлада свесвеједност и бесциљност.

Лето је помало неодговорно, док јака зима доноси

Мраз, а с њим усмереност и озбиљност.

У лето се посећује село у којем је рођен Дон Кихот,

И једним оком, на плажи, чита се Мома Капор.

А зима нам открива истину да је живот

Одрицање, напрезање, скомрачење и напор.

У лето се и сиромаш осећа као Пол Гети,

Док скитница скупља доказе за племенито своје порекло.

У јулу се чини да се једе све што лети,

А у јануару се грицка што се уистину стекло.

У августу бескрају опипавамо било,

У децембру се набијемо у једну собу, као за време узбуне!

У лето нам се чини да бисмо могли спавати где било,

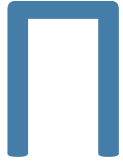

А у зиму нам је хладно и крај фуруне...

ЗЕМЉА У ПОНОЋ

оноћ каткад зашуми, ко да земља отвара

Нека шаптава уста; зашусте крила ноћи...

То се ветар с дрвећем и лишћем договара

На коју ће страну света сутра да крочи.

Причини ми се, у поноћ, да неко истовара

Суве орахе што звоне по топлој дрвеној плочи...

Али не: то се ветар са травом договара

На коју ће страну света сутра да крочи.

Што је на земљи никад се потпуно не одмара;

Мирујући, поток се на истом месту точи.

Шуморе гране: ветар се с дрвећем договара

На коју ће страну света сутра да крочи.

ЖИВЕТИ КРАЈ ДОБРЕ ПИЈАЦЕ

Ж

ивети крај добре пијаце,

И изворске воде пијаће,

Имати бар једног пријатеља —

То ми је жеља.

Сваког јутра раном зором ранити,

Црним хлебом и сиром се хранити,

За вечеру — чорба од зеља,

То ми је жеља.

ОГЛАС

кољке, кавијар, јесетру,

Димљени лосос, гомољике,

Пршуту сушену на ветру

И ђаконије друге толике

Дајем за пастрмку из вира,

За мрену из речног муља,

За комад овчјег сира,

За чанак маслиновог уља,

За комад завичајног неба

У јазу крај воденице,

За кришку пшеничног хлеба

И за чашу препеченице!

ЈЕСЕН НА ПИЈАЦИ

У

срце ме такну светла игла.

То јутро шуми.

Јесен је стигла.

Тезга пуна паприка

И ситног арпаџика

Чека

Да се

Наслика.

Просто брдско цвеће:

Ај, нико га неће!

А бундеве жуте

Десет сати ћуте.

Ћуте, недирнуте.

Сунце гледа

У теглу меда.

Смедеревско грожђе

Тамно као гвожђе

Дуњо моја, рано моја,

Јесен дође.

ПИЈАЦА НА КРАЈУ ГРАДА

То није пијаца, то је лађа,

зора што дан црвени рађа,
у лишћу, кад ветар дуне бешње,
открије се минђуша трешње,
и нестане је, одмах после,
у капљицама кише и росе;

то није пијаца, то је лађа,
барјак развијен сред предграђа,
палуба старе дереглије
што вуче четири среза Србије,
са свим што у дугој години роди
на стаблу, на земљи и на води;

у праскозорја маглена, сива
промичу накривљена стабла шљива,
рањаче, белошљиве и маџарке
пуне сунчеве светлости жарке,

па и на њима плавичаст прах

од ког се поглед мути, на мах;

то није пијаца, то је брод

што у град довлачи приплод и род,

и носи, кроз маглу, благом косом,

стабалце вишње, посуто росом,

кошницу меда, жутог ко јантар,

са саћем — и све то ставља на кантар.

Тако знам: докле је дошла година,

шта је до сада стигла да скупим,

како је родила Војводина,

и какво је стање у Жупи.

Ротквице,

шаргарепе, патлиџани,

зелени лукац,

грашак рани.

Пролазе године као дани.

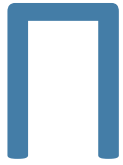
Душановачка ме пијаца храни.

ЛОНАЦ ПАСУЉА

отуцала се бабура по пасуљу,

Мучила се на ватри, давила се у уљу.

Дрмусао се лонац попут трамвајских стакала:

Вода је врела, а бабура скакала.

И лебдела су зрна у води, без ослонца,

Покушавајући да побегну из лонца.

Црни лук, нашав се сред те гунгуле праве,

Превртао се преко ћелаве главе.

И друго поврће године добре и родне

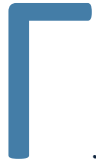
Кувало се, с пасуљем, у летњи дан до подне.

ОДЧЕГА ЈЕ САСТАВЉЕН ВЕТАР

ле ветра, луде машине

За производњу прашине!

Каква машина? — Збрка

Клипова и чекрка,

Канапа, даски, ковчега,

Уопште: којечега...

Звече ту, у бесцење,

Тикве жуте, јесење,

Ко главни трг Крушедола

Кад се распусти школа.

Где ветра, луде машине

За подизање прашине.

ВЕТРОВА МУЗИКА

У

пролеће кроз шуму, у јесен жутом долином,

У подераном капуту, пролази, с виолином.

Целом је свету познат чувени ветров оркестар

У коме свира пруже и пишти голи честар.

Ветрова песма је тужна, ал он је никад не мења;

То је свирка вечног сећања и вечног пролажења.

СЛУТЊЕ ПО ВЕТРУ

Ако ветрина дува из топлих пушница југа

(Носећи мирис балеге и отопљеног снега),

То значи: зима је била оштра и врло дуга,

Али се завршила, коначно, попут свега.

Пирка ли ветрић, час дуже а час краће,

Шушка ли под стрехом, крај пута, у шипрагу,

(Онај најмлађи ветрић, што не зна од себе шта ће)

То значи само једно: пролеће је на прагу.

Кад лист се на плочнику заврти као чигра,

Када промаја дуне низ стазе праве и бочне,

(Ветар кад стане с пустим сенкама да се игра),

То значи: све је спремно и јесен може да почне.

Ако, пак, од поноћи ветар стане да реже,

Да тресе у капке, односи кошуље са доксата,

(Ветар пред којим жути листови у страху беже),

То значи: стара зима штапом куца на врата.

ГДЕ СУ ОНИ ВЕТРОВИ

С амог себе век као да преплови.

Али где су, где су они ветрови,
Што су некад, у октобру, дували
Око гумна, и по сувој ували?

Нису, ваљда, заувек заћутали?

Далеко су, далеко су снесени
У долине неке друге јесени.

Тамо ћуте, и чекају, све исто:
Нов почетак, неко ново детињство.

ВЕТАР И ПАПИРИЋ

Целу ноћ је ветар вршио контролу

Да ли се папирѝ налази на столу.

Целу ноћ је ветар с папирѝем шушкô:

Шапутали су, ко женско и мушко,

Ко рука, у мраку, кад пипа, насумице...

А кад је на прозор повирило сунце —

Папира, на столу, више није било.

А ветар лежаше, ко сломљено крило.

ШУМА ПОД СНЕГОМ

ума је тешка нога, коју су

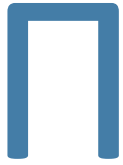
У невидљиву сапели кљусу.

ЗИМСКИ СУМРАК

оследњи зрак, истањен,

Дотиче лакат окуке;

Речица, наишав на камен,

У празно шири руке.

Све је продужен одјек,

Ил тешки, напети спокој;

Грмуша проводи век

У бризи некој дубокој.

Стежу се планинске косе,

Скупља се полукруг плави.

Бог је у птици, што се

С путељка шумског јави.

Храст голи, на ледини,

И птица, под дрветом,

Осташе верни, једини,

Јануару, месецу светом.

КАП

Кап сјаја ко да следи се у јарку.

Заустављен је минут пре истека.

Вече је одвело поток, и сад чека

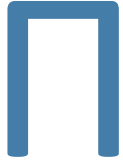
Са исуканим ножем у шумарку.

ПЛАМИЧАК КРОЗ ПРОЗОР УЧИОНИЦЕ

редвече, у учионици, пламичак шибице који

Плану, у једној клупи, да се истом удвоји
Онамо, над улицом: соба цела
Одликана, ко да је из себе излетела,
И стала, у празнини, ни на чем и ни у чем;
Видех месингану браву са месинганим кључем,
Таблу, креду и мапу, катедру са постољем
Укосо, према небу, у свету неком бољем:
Све је лебдело у ваздуху, у висини трећег спрата;
Беше час самоће и туге, и минут кад ноћ се хвата.
Слика затим утрну; но ја сам дуго
Мислио на нешто нејасно, другачије, и друго.

ЗВЕЗДЕ

З
езде — на небу брадавице

Болују понекад од падавице.

У августу, небеса тешко дишу

Препуна звезда ко узрео дуд.

Каткада — понеке од њих збришу,

И иду некуд

А ко зна куд...

НОВЕМБАР

Новембар. Скраћен лук поподнева.

Провирује кроз плот бундева.

Презрела тиква виси с плота

Сама са собом, гола, сирота.

Уз поток, башта још необрана,

А већ три дана пада слана.

На вршној грани јабука оста:

И без ње, свега бејаше доста.

П.П.П.П.П.П.

(Прва подругљива песма против повратка природи)

Кажу: „Вратимо се природи!” За човека

Она је што и завичај за одсељено јато.

А шта нас то прелепо у природи чека?

Магла, и киша, и, изнад свега, блато!

Јесте, рано у пролеће, нађе се и полена,

А у јесен, печурака, испод трулог пања.

Ал природа је, пре свега, глиб до колена,

Сеоско беспуће, и тупост постојања...

Понеко воли да слуша кад киша млака

Пуни ноћ (као да је ноћ дрвена каца).

Ипак, смолничави глиб ораница и сокака

Нормалног човека у прави очај баца.

Нигде чисте стазе ни сувог ногоступа,

Пљусак не помишља да стане, бар за сада!

Природа је кал из којег се нога с муком чупа,

А обућа се кида и распада.

Видик се затвори и више не пропушта

Светлост, и простор се испуни тихом стравом.

Предвече, од хладноће и буљења ни у шта

Подивљаш и, ево, нос бришеш мокрым рукавом.

Донеси Микеланђеловог Мојсија, нико се на њ

Обазрети неће. (Шта он ту тражи, ког врага?)

Стави коцку шећера, ил прегршт мрва на пањ:

За пола сата, све ће нестати без трага!

Природа, то су вам кал и јал, бува и уш,

Блатиште које још нико није превесло!

А град: купатило, топла вода и туш

Под којим се препородим, душевно и телесно.

КАКО УМИРЕ СТОЛЕЋЕ

У

смирај дана, код Окучана,

Видех како зрака осунчана

Блесну у барици воде стојеће:

У блеску том згасну цело столеће.

Век букну кроз кап чисте течности

И намигну према вечности

Која је, мало даље, крај Винковаца

Напасала стадо оваца.

Седео сам у возу. Схватих: столеће,

То је нешто што стално пролеће,

Док Вечност чека, без узмака,

На рубу шуме и сумрака.

Сваки пут кад из искони древне

У капљици воде зрака севне

Знај, то у срцу пролазности сласне

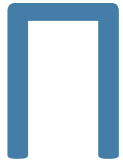

По један век букне и згасне.

ПОСЛОВИ ГОДИНЕ

роцвале кајсије

Ледена киша лије

У налетима: предахне, па бризне још оштрије;

Хладном се кишом мијем

Ко јасен голи, на чијем

Врху магла је свила водено гнездо своје.

Бори се танка свила

Са злом вољом априла,

Оцвали трн и вишњица, ко брат и сестра, стоје;

Од суснежице

Очврсле им латице,

Па пљушти, пљушти

Ко по рибљој крљушти,

А оне пљусак пију, као да су га хтеле

И дрхте, снежнобеле.

Зна цвеће

Да година натраг повратити се неће!

Пролеће је почело, ал Сунцу не дају прићи

Циганчићи и бабини козлићи.

Застани, мало, на киши

У левку жбуновите и маглени долине,

Док не ухватиш поредак онај виши:

Ток дана, правац ветра, и тајни смер године.

Друкчије шуми у септембру, друкчије у мају дрвеће.

Година увек ради, увек се некуда креће.

Зна се у који дан испраћа на југ птице.

Кад је време клијању, она пробуди све клице

Па целе ноћи по Драгачеву и Жупи

Пупи, пупи, пупи.

После кише, кад сину сви видици, испрани,

Она одлива воду из вршњих у доње издани

Ко вино кад се претаче

Да би било што јаче.

С пролећа, шуму треба протрести јоште мало

Јер пола жутог лишћа с дрвећа није пало;

Зато се, ето, ветрина горопади.

Ал година ради и кад ништа не ради.

У шуми, у тишини, сигурно сте већ чули

Лишће кад трули.

Година, кад јој одлане,

Обавља тај посао:

Он јој је од лане
Остао.
Зато се никад не љути
Кад дуну суманути
Ветрови, ил када мраз
Затвори речни газ:
Година каткад закасни, ал посла свог се сети
Па још покоја пахуља у априлу нам слети.
Све иде по свом реду: небо је књига стара,
Облаци што промичу — листови календара.
Свеједно да л пршти снег, ил бехар, ил туче лед:
Година обавља оно што је дошло на ред.
Речи њене, у мраку, шапуће мокро лишће.
Киша је мастило којим песму о себи пише.
Вазда су јој руке пуне
Јер увек нешто пупи и увек нешто труне;
То је тако, и тако мора бити.
Па и ти
Кад ти поветарац, с пролећа, заћарлија у коси,
Шта си друго, до лист, којег година носи...

СТОРИЈЕ ИЗ ИСТОРИЈЕ

ЖАЛОПОЈКЕ СРЕДЊОВЕКОВНОГ ДВОРСКОГ ПЕСНИКА

ЈЕСЕЊА ЖАЛОПОЈКА

ењер гори и пси лају и у недра древних њива

Од вечери до раздања са неба се киша слива.

Од пустоши и досаде завеса се наборава:

У какав се то бездан спустих у тражењу заборава?

Много спавам, каткад сањам госпу једну милоусну,

А и будан кад сам, често назирем је у полусну.

Од раздања до вечери обузет сам Пролазношћу,

У дворове своје Тугу радо примам као гошћу;

Драга ми је и њена сестра, по имену Тиха Сета,

Њој посветих 5.203 сонета.

Туга, као слатки нектар, крепи душу,

Ко што ноћна роса блажи летњу сушу,

Судбини се драговољно препуштају земни сужњи,

А људи су од зла чисти само онда кад су тужни.

ЗИМСКА ЖАЛОПОЈКА

Х учи с Цера, са Космаја, с Медведника и Маљена,

Ноћ та пишти као зверка рањена и остављена.

Кратки дани, дуге ноћи, а сивило

Само себи нажао је нешто тешко учинило.

Дивље гуске у сумраку оштру зиму најавише:

Дође време кад је свако сам са собом понајвише.

Свачија ме мука мучи, на душу ми све утиче:

Како ти је у планини залутали сад путниче?

Ову пустош, и дах мраза, дах голети,

Ако жели да опстане, човек мора заволети!....

ЖАЛОПОЈКА ПРЕД ПРАЗНИМ ТРОНОМ

Кад ми само падне на ум, ја задрхтим попут прута:

Ох, да ми је... да будем краљ! Краљ да будем пет минута!

Пет минута да ми с чела блеште дијаманти круне,

И да свако има чинит оно што ми на ум дуне!

Пет минута песницу да ставим на гвозден скиптар,

И да мотрим, са висине, добру склон а на зло хитар!

Трон да ми је запосести и повести брод Повести,

Нектар пити и мед јести, издавати заповести!

Пет минута да лешкарим као гуштер на пригревку

И да народ око мене игра ситну пипиревку.

Пет минута, да опробам: нек ме скину одмах затим!

Пет минута понижења у животу да наплатим...

Да предуздем неке мере по свом ћефу и укусу,

Једну гозбу да приредим, слично древном Лукулусу,

Два, три дана, доста ми је! А шта после, шта најпослед?

Није важно! У шталама царским нек ме тад запосле!

ЖАЛОПОЈКА ПРЕД ПРАЗНОМ КАСОМ

Т

акву жалост никад досад не опева моја лира:

У благајни Краљевине остадоше три талира!

Три грошића на почетку предуге и гладне зиме;

Три сирота половњака, свакоме сам дао име:

Пара, Парић и Стопарић — кажњеници на дну ћузе.

Празну касу до врха су испуниле моје сузе...

Три парице, све три бушне, једна бела, две калајне —

Све што оста од државе, од буџета и благајне.

Ово писах за потомство лета Божјег шесто треће:

Одувек је било лоше, од сваког зла има веће!

Што би црно, сад је бело, што доле би, сад је изнад,

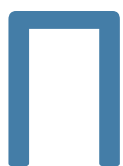
Свет пропада од постања и пропасти неће никад!

НА ШТА МИСЛИМ КАД ПОГЛЕДАМ ПАЛАТУ АЛБАНИЈУ

ре педесет година, после једног атентата

У коме је чувени престолонаследник изгубио главу,

У Србију је стигла писмена објава рата

И туђа војска похрлила је на Саву.

И дигли су се Срби, ко реке пенушаве,

Запевавши песму најстарију и најгордију,

Кренули су, ко један, на Дрину, да зауставе

Фрању, Поћорека, и њихову ордију.

Али непријатељ је био јачи, биле су му јаче

Снаге, које је спремао одраније.

Српски сељаци (они су тада носили шајкаче)

Морали су да се повлаче

Пешице, преко Албаније.

По вејавици, по снегу и магли

Ишли су, дању, ноћу, преко гора,
И падали, крај стаза, изнемогли.
— Мало их се живих пробило до мора.

А они који дођоше до воде што се плави
Личили су на изгорели град који се још понегде пуши.
Толико су били гладни и мршави
Да су им шајкаче падале на уши.

И зато, кад год погледам велику градску палату,
У мени се пробуди сећање најтајније:
Помислим на војнике који су умирали у рату,
Тамо, у гудурама Албаније.

ЧУКУНДЕДА

О

д моје родбине, највише угледа,

Бар за ме, има један чукундеда.

За све је знао противутук,

Сваком је истину гурао под нос.

Поносим се што сам му чукунунук,

Мада необичан наш је однос:

Никад ме за образ не уштину,

Само га слутим, кроз маглуштину.

Јер ја не знам ни како изгледа

Мој вољени чукун-чукундеда!

Мутно га назирем, издалека

Преко два брда и три века,

Грмаља, са брковима до ушију,

Видим мушкарчину најмушкију,

Чобанина, скитача, хајдучину

Који запржи чорбу Турчину,

Па на север збриса, једне зиме

Где промени бркове и презиме,

Браду обрија, да се Власи не сете

Године 1760те.

Узме ли се у обзир речено стање,

И само његово постојање

Сумњиво је (у тренуцима неким својим

И ја сâм сумњам да постојим).

У два удаљена столећа, дакле,

Ми смо две барице које се цакле

На два ничија, црна поседа,

Ал у њима се једно сунце огледа:

Сунце љубави према истини

И правди, на коју су нам преци мислили

Живећи у муци и у присили.

УЧЕЊАЦИ И ЗИДАРИ

Београд. Сењак. На Сењаку — вењак

Под којим цео дан седи учењак

Чији је посао стручна обрада

Далеке прошлости Београда.

У бараци, на ушћу Саве

Живи шест зидара из Црне Траве

Који наврат-нанос, збрда-здола,

Сазидаше пола Дорћола.

Црнотравци, срећан вам рад!

Забављени око димњака, крова и стреје,

Да ли бар наслућујете будући град,

Знате ли његов главни трг где је?

А ти, који све знаш о Сингидунуму,

Погледај, мало, на улице врвеће!

Ако зидари од дрвета не виде шуму,

Ти, од шуме, не видиш дрвеће...

Град није садашњица гола и боса,
А ни прошлост како је замишља неко:
Зидари не виде даље од носа,
Док учењак гледа одвећ далеко.

Град је тишина народне библиотеке,
Град је оно што на крају века претече:
Град је нешто мирно, заспало крај реке
После сто година, предвече.

СПОР

Две бројке, две луцпрде,

— Тисућа и Хиљада —

Решиле да утврде

Шта којој да припада:

Уз махање застава:

Сред пусте оранице,

Поче дуга расправа

Око питања границе.

Потезаше крсташе,

Хајдуке и ускоке,

Док се не добатргаше

На руб јаме дубоке.

Узвикује Хиљада:

„Све то мени припада!”

А Тисућа: „На тој међи

Изгибоше моји пређи!”

Прва: „Међе моје су
По Берлинском конгресу!”

Друга: „Моја држава
Нигде се не свршава!

Ко две чуме, две але
Гурале се, стењале.
Срћућ једна на другу
Најзад се у каљугу
Сурваше у исти час.
Чу се Пљес! и Пљус! и Пљас!

Хиљада ће Тисући:
„Морамо се извући!
А Тисућа Хиљади:
„Ти се сама извади,
Спаса ћу се домоћи
И без твоје помоћи!”

Две старе торокуше
Тисућа и Хиљада,
век се читав рогуше,

Воде седам цихада,

Ал из блата до гуше

Неће изаћи никада.

Хиљада и Тисућа:

Поданице беспућа.

КАРАЂОРЂЕ ПО ДРУГИ ПУТ МЕЂУ СРБИМА

та би рекао Карађорђе

Да одједном међу нас дође?

Да л би нас у овим прњама, јао,

Уопште, као потомке, препознао?

Његово потомство данас пије

Соса-Colu испред Стамбол-капије,

А праунук — мука ти да га видиш! —

Пита га: „Who are you? Do you speak English?”

Цвили кочница, сикће квачило,

У два века све се изопачило.

А наопако је почело још

Док се знало ко је добар, ко лош:

Ни онда, наиме, нису два лоша

Савладала храброг Милоша,

Већ Милош и кум, мили рођа,

Смакоше, на спавању, Карађорђа!

Прошлост је лепа само онда

Кад се у њу не спушта сонда.

У тој прошлости већина народа

Није имала ни захода.

А и сам Вожд је — о yes, о yes! —

На глави носио турски фес,

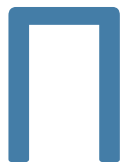
Па се не треба чудити што му праунук

У туђину оде на кулук!

КАРАЂОРЂЕ И БЕТОВЕН

онекад ми, само од себе, на ум дође:

Шта би се десило да се Карађорђе
Док је, са устаницима, војевао пред Белом Стеном,
Сусрео са Моцартом, Листом ил Бетовеном?

Можда их не би напао, можда би позно да
У питању су уважена господа
Коју, на путу до царствујушчег града Вијене,
Ваља безбедно пропустити крај Беле Стене...

Питам се, ипак, шта би мислио о њима,
Док пролазе, у кочијама и на коњима,
У меким чизмама, с марамама око вратова,
Један за другим, у колони, попут сватова?

А шта ли би Бетовен, Моцарт, Лист или
Брамс о Карађорђу мислили?
И да ли би у неком хану покрај Мораве

Разменили мисли, поклоне и поздраве?

А како би се, тек, руменлијски паша Нусрет

Укључио у тај невероватни сусрет?

Ваљда му Карађорђе не би пред гостима главу смакао

И послао га директно у пакао?

Зар није чудно да у истом тренутку живе личности

Које између себе немају баш никакве сличности?

Брамс би војевање и могао схватити, можда,

Али ми сумњамо у музичко образовање Вожда...

Колико је ту испредњачио Немац, колико заостао Словен?

Где стоји Карађорђе, а где је, према њему, Бетовен?

Карађорђе је по Мишару гонио хордију, — и то колику! —

Док је Бетовен, на миру, стварао Хероику.

Рат и мир, живот и уметност, Запад и Исток:

Јаз свуда једнако дубок и подједнако широк.

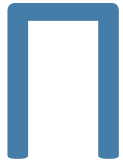
Кроз Повест једни иду Andante, други Presto

Ал на крају ће сви стићи на исто место!

СРБИ

ођи до на крај света, до најдаљих висова и грбина

И тамо ћеш наћи бар једнога Србина!

Откако, у шестом веку, кренуше хода дрхтава

Иза Карпата — доспеше до најдаљих држава.

Отиди у Токио, у Бостон, у Рим ил у Остенде,

Свуд ћеш открити траг бар једног Србенде.

Једни стигоше у Бихаћ, други у Ужице

А неки залуташе у Лајпциг и у Лужице.

Од Рима до Гетеборга, од Москве до Магреба

Свуд су по један, по двојица, и чекају, ако затреба.

Ћуте и чујају, као пшеница озима,

Као семе, ил мустра, коју нико не узима.

Кад се селе, понесу гусле и икону на дну ковчега,
И мисле да су важни, мада није јасно због чега.

Свети Сава им је пастир и учитељ у чудесима;
Горде се својим поразима, патњама и удесима!

Сви су народи детињасте и хвалише,
Само се то код Срба запажа понајвише.

Па иако о себи имају одвећ повољан суд,
Тај луди свет, без њих, не би био довољно луд.

СТРАХ ОД ПРОМАЈЕ

У

нашем народу веома је

Раширен страх од промаје:

У чекаоници, у колиби, у палачи

Свак се боји да га не закачи!

Србија, Црна Гора и Босна

Држе да је промаја смртоносна.

Како ли је било нашој светини

Вековима, на балканској ветрометини.

Где дању и ноћу дува одасвуд

А не знаш кога да гониш на суд?

Неки вребају кроз далекозоре

Одшкринуте капке и прозоре

Па чим који смотре, већ хитају

Да га затворе, ма био у Китају!

Такво је устројство нашег духа:

Бојимо се чистог ваздуха;

У загушљивој соби јесте

Да су несвестице прилично честе

Али смо зато понајбоље

Заштићени од мигрене и главобоље!

А иначе, цела нам је историја

Једна загушљива просторија:

Стога је најважније да нам домаја

Буде заштићена од промаја!

ЗБОГ ЧЕГА НЕ ВОЛИМ ПРАЗНИКЕ

Т и вашари, кад се сељаци у варошицу сјаве,

Дани ослобођења Уба, Кнића, Вишњице,

Параде и сабори, теферичи и салве,

Стогодишњице и шестстогодишњице,

Светковине са много пива и халве,

Приредбе с позивом и без позивнице,

Ух, што не волим те прославе и те благодане,

Кад овце, неистеране на напас, по подне блеје,

Мрзим народна весеља и државне сахране,

Дочеке по повратку из Замбије и из Кореје,

А посебно лезилебе и лижисахане

Који организују овакве јубилеје:

Уши ми већ пробише посмртни марш и Реквијем,

Свечани погреб, почасне паљбе, усклици!

Дође ми да заурлам, то не кријем,

Кад видим ђаке, са заставицама, на улици,

А похвале и песме Нашем Највољенијем

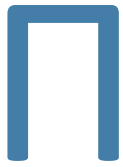

У уху моме одјекују као урлици.

УЛИЦА БАБА-ВИШЊИНА

рошао сам Перу и Анде, познајем Чад и Илиној,

Али нигде није ко у Улици баба-Вишњиној!

Прозори чисти, бандере усправне као усклици:

Вишња пази на уредност у својој малој улици...

Кроз прозор постељину сваког јутра истреса,

У сунце гледајући и тихо певајући;

Што је у авиону стјуардеса,

Што је домаћица у доброј сељачкој кући,

То је, у поменутој улици баба -Вишња,

Јуче, данас, а јамачно и сутра:

Сила невидљива, снага вишња, свевишња,

Телом одсутна, ал духом увек присутна.

(А пошто ми се мајка зове Вишња, ја утолико више

Поштујем њене имењакиње, и, уопште, све вишње!)

ОГРАДА НА КРАЈУ БЕОГРАДА

Н а самом крају Београда

Уздиже се стара ограда,

Засута асфалтом — очврслом лавом —

А с друге стране обрасла травом.

За оградом, у зрелој тузи,

Шуморе жути кукурузи.

Ти кукурузи у предграђу

С ветром се, у поноћ, насамо нађу,

Јави се, у септембру, њива цела

Хуком далеких, пустих села.

Тај ћув нас подсети, невесело,

На детињство, на родно село.

Хукне: њива се нарогуши,
И блесну старе звезде у души.

Стојимо покрај сивога плота,
На граници између два живота.

Са ове стране ограда: град.
Са оне: Србија, и месец млад.

Са ове: трамвај, и два киоска.
Са оне: тишина, црна, сеоска.

Лево: блистају Теразије.
Десно: мрак све до Мале Азије.

Овде: ноћ, топла и кратка.
Тамо: године без повратка.

Ој, Београде, Београде,
Тужно је стати крај те ограда.

И чути то што у вечној тузи
Шушкају зрели кукурузи.

СТАРИНСКА ПЕСМА

Далеко, иза седам брда,

Где река успорено, лено тече
А сунце напаса шарена крда —
Далеко, иза седам брда,
Увек је тихо, увек је вече.

Нема поднева, ни поноћи,
Нема зиме ни врелог лета;
Да ми је једном тим крајем проћи
Где се разговетно, у самоћи,
Чује комарац кад прошета.

Далеко, иза три планине
У високој трави птице се гнезде
И светлост тече кроз славине
У земљи топлој од давнине
Чији су гранични стубови — звезде.
Да коња ободем, да тамо одем,

Не бих више био тужан ни љут.

Зове ме тај видик плав и воден,

Али да коња ободем, да одем

Не могу, јер не знам прави пут.

ВИСОРАВАН

У

благом децембру, у крављем даху,

У брдима што се диме,
У горњим селима, у Старом Влаху,
Високо изнад зиме,
Под небом скоро — тамо су наше
Ливаде и испаше.

Кров завичаја, Месечев таван,
На њему јармови, рогови,
Заталасана висораван —
Колибе, дебла, стогови,
А рубом неба — богазе
Куд сазвежђа само пролазе.

Све је ту чисто, нежно и шумно,
И све сам негде већ срео:
Празно двориште, котар, гумно,
И под сунцем снег врео,

Трен сјаја у ком се дотичу лено

Врабац, ветрић и сено.

У тихом децембру, у крављем даху,

У брдима што се диме,

У горњим селима, у Старом Влаху,

Лево или десно од зиме,

Под небом скоро — тамо су наше

Ливаде и испаше.

ТРЕНУТАК ИСТОРИЈЕ

Сањи Бошковић

одине 1634, у среду, трећег јуна

Један човек, који се ни у каквој не води картотеци,

Касно поподне, у близини Пожуна,

Купао се у потоку или у реци.

У међувремену (а време је вечни проток!)

Пресушила је река и ишчезао поток...

Замишљам тај тренутак: негде се чује рог,

Сунце, на заласку, прикупља прље пламтеће,

И видим човека — није ми ни род, ни помозбог,

А опет ми се страховито намеће —

Безимени купач у безименој реци,

Изузетан, као што су сви људи изузеци.

Дакле: предвечерје. Седамнаесто столеће.

(Или дванаесто: хитнут високо, камен подбаци!)

Над реком, у клинастом поретку, јато пролеће,

У углу неба скупљају се облаци,
И човек, загледан у даљине, поља и шуме
Све види, а ништа не разуме.

Неписмени усамљеник, надамак сунчаног захода.
Несвестан историје и, у њој, судбине своје,
Изван свих еснафа, сталежа и народа
(У оном тренутку нације не постоје)
Нигде, ни у најдубљем кутку његове свести
Нема представе о томе које Платон, ко Хенрик Шести!

О том човеку нема ниједног писаног трага
У књигама ни у архивама, кода
Није ни живео, и ево, једини ја га
Видим, како излази из реке, док му се вода
Слива низ леђа. Тај приказ, ишчупан из древности
Завештавам, овде, домаћој књижевности!

ГДЕ СУ ПОЧЕТАК И КРАЈ СВЕТА

ШТА ЧОВЕК ДА РАДИ

та човек да ради у недељу

Кад воденице жито не мељу?

Кад село, река, брдо и град

Прилегну — свако у свој хлад;

Тад ветар дува, ал се не чује:

Грана се с граном попречује;

И сунце чека да му неко

Рекне то што му нико није реко.

Шта човек да учини у недељу

Кад воденице жито не мељу —

Сем да се и сам на траву прући!

Где год легао, свуд је у кући!

ШТА ЈЕ ЖИВОТ

Ж

ивот је један Живота

Што стоји иза плота.
Спазиш га у лето, из воза,
И помислиш: дивота!

Не питај зашто стоји,
Ни о чем мисли Живота!
Он нешто давно броји:
Па зар то није дивота?

Крај плота — век престаја.
Кад прича — све ошљари.
Сам самцат насред бескараја
Живота животари.

ВОЗ ПРЕДВЕЧЕ

У

исти сат, исти воз

Што иде скроз, скроз, скроз...

У крајеве које нико видео није

Даље од Нове Каледоније,

Даље од предела из дечје маште,

Тамо, где се жива риба једе наташте!

Напред звиждук, а за њим лупа

Расклиманих дрвених клупа.

Звиждук, тај урлик за даљином,

Позив да се раскрсти с некретнином,

На леђа забаци ранац, и јурне

Пут Целебеса, Исланда, Бурме!

Седех, у чамотињи, сањив и безув

А воз, одједнум, груну кô Везув,

Из свих димњака, олука, славина

Изли се тутњава, као лавина!

Како моћно вагони тутње

Мрвећи све наше слутње и смутње...

Док човек копни од самоће,

Воз зна како ће и камо ће.

О, каква би то срећа била

Кад би човек, место руку, имао крила!

Кад не би било маме и тате

Да нас на сваком кораку прате!

Пријатељу, хајде, стисни петљу

И пођи у сусрет далеком светлу

Ка којем воз цело столеће

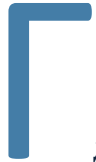
Дању и ноћу, стално, полеће.

ЖАГУБИЦА

де си, о где си, лепа дангубице,

Па да отпућујем до Жагубице!

Ах, нико не зна шта човека

У Жагубици може да чека!

Кад је јануар и кад је зима,

Тишине тамо много има;

У главној улици, у кротко вече,

Можеш гледати како све тече:

Два милицајца, као два брата,

Шеткају, и ноћ се полако хвата.

Ћак са књигама, коњ пред бичем,

Лампа што светли ником и ничем.

Мали аутобус у седам сати

Оде, да се никад не врати.

Једног дана ја ћу, збиља,

Доћи о тог коначног циља,

И спроводити лета вечита

С књигама које нико не чита.

МОЈ НОС

М

ој нос јесте мој понос

Са целом планетом однос

Одржава, скупља се, шири се

И најдаље хвата мирисе...

Осетиће кору сомуна

Од Цариграда, и од Солуна,

Запршку од алеве паприке

Са другог краја Африке;

Суву цепаницу храстову

На острву Ластову;

Од испегланих кошуља

И маслиновог уља

Падне у занос, ко да је

У рајске зашао одаје;

Пуна му је ноздрва

Жалфије са острва;

Кроз њ, право у потиљак

Тресне ме коњски босиљак.

Нос је мој велики страсник

А ја, носилац и носовласник,

Уживам, као богови,

У марту кад цветају глогови,

И када он у земљу благуши,

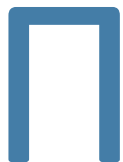
Корен рена нањуши.

ПРЕД ЗОРУ

робудих се, предзору, и видех: град

У Месечев се склонио хлад.

У ваздуху, као у тамној бари,

Сазревале су душе и ствари.

У БРДИМА ТЕЧЕ РЕКА

У

брдима тече река. У црним брдима згуснут

Месећ из мог сна и нежна воћка од млека.

Сванућем звезде сиђу на велики тихи пут

У тој шуму у брдима где хуји висока река.

РАДОСТ ПУТОВАЊА

Кад јесен земљом проспе руј

И ветар донесе прастари бруј,
Однекуд се јави складан глас:
„Куцнуо је час! Једини спас
Је у путовању! Обуци капут
И с ветром у пешевима крени на пут!”

Пођи, онако, у Монако!
Полети, на чаршаву, за Варшаву!
Појаши на коњу за Гаскоњу!
Штап у руку па у Бања Луку!
Седи у воз и терај скроз!
Прошишај, у авиону, васиону!

Тахити ил Хаити тајновити:
Није важно где ћеш заноћити!
Кроз шуму, траву, шевар, луг
Лети на Север, зими на југ,

У нечуј, у Печуј, тамо, туј:
Дуј-дуј, дуј-дуј, путуј у Птуј!

Слатко је Европи пркосити
Из града званог Мексико Сити,
А стигнеш ли, једном, до Целебеса
После ти остају само небеса,
И звезде, у ноћној па ведрини.
(И тамо ћеш стићи, не брини)

Напред, у путу се лечи назеб,
У Софију, Атину и у Загреб,
А понекад је, богме, заувар
Отићи у Мионицу ил у Дарувар —
Свугде је боље — зар не, песмо? —
Него ту, где овог часа јесмо!

ЛЕТОВАЊЕ

Д
ошао сам у Милочер

С циљем да не мислим ни о чем.

Кафић, киоск и пошта:

Вртим се ни око шта.

Го, дању и ноћу. Гаћице

Уместо спаваћице

И одела — лето допушта

Облачење ни у шта.

Сунце, непрестано изнад.

Море кључа, ко дрожда...

Ко сам? Нико! Кад? Никад!

Где? У Милочеру? Можда...

И већ уздишем: Откад

Не видех мој Београд —
Дана двадесет осам!
У Београду знам ко сам...

НЕПОДУДАРНОСТ

У

вече, кад сунце начини узмак,

И пред кућу се пришуња сумрак,

Волим да замишљам тад како би

Лепо било отићи у Најроби...

Сањарим како ме брод донео

На Целебес, на јаву, ил на Борнео

Ил приспевам међу Ирокезе

Који ми се, одасвуд, мило кезе.

Док душа плива кроз надахнуће,

Мајчин глас прекида њена стремљења:

„Овамо, док је јело јоште вруће!

За сто! Вечера чека спремљена!

О да, грдне неподударности

Између маштања и стварности!

КАМИЛЕ И СУНЦЕ

(Призор из Хаси Месауда, 1971)

Кад дуго путујеш Сахаром, напослетку ти замиле

Увек исте звезде на небу, и на земљи, исте камиле:

Звезде су непокретне, а камиле греду путањама

Које нису уписане у земљописним мапама.

Тако то траје већ ко зна које хиљадугође:

Никако камиљи род на крајњи циљ да дође.

На почетку света, кад су настала тела небеска,

Сунце је кренуло преко неба, камиле преко песка.

Камиле тапкају и трепћу, звезде трепућу:

Месец им се, понекад, придружи у беспућу.

Да је сунце са камилама у роду, о томе

Сведоче старе арапске књиге, четвортومه:

Васиона је, у почетку, била усијана гомила

Која се на милион делова разломила —

Камила гази по песку, а сунце напоредо са њом

Клизи и посрће васионском путањом.

Да камиле са сунцем имају родбинске односе

Доказ је то што жеђ тако добро подносе.

(Онај ко ово записа себи личи на сакалуду

И пита се: „Боже, откуд ја у Хаси Месауду?“)

ЗАШТО СЕ КРИВИ ТОРАЊ У ПИЗИ

О

ткако је изграђен, торањ у Пизи

Под знаком питања је, и у кризи:

Упркос свој бризи и експертизи

Криви се, упорно, и клизи, клизи...

Како то? Зашто? Шта стоји иза?

Ништа! Он воли да се клиза...

Годи му кад се мало искоси.

(Од тога јачају менискоси).

А да је прав ко храстов пањ

Ко би уопште марио за њ?

Једино су криви занимљиви,

Па накривите се зато и ви!

ЧОВЕК И ЗВЕЗДЕ

та човек треба да учини

Кад се изгуби на пучини?

Прво нека утврди где је

У односу на сазвежђе Касиопеје.

Потом нек једра сва подеси

Према Ливерпулу, Бару или Одеси

Са надом да ће га добар ветар

Миљу по миљу, метар по метар

У великом и светлом луку

Срећно довести у родну луку!

На завршетку епопеје,

Нек погледа захвално пут Касиопеје,

Јер звезде, на крају дугих бдења,

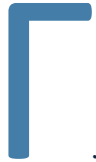

Воле да им се шапне: „До виђења!”

О МОМ ОДНОСУ ПРЕМА КОСМОСУ

ледајте, како високо су

Те звезде разбацане по Космосу!

Милион звезда! Сто милиона!

Ко шипак коштица, пуна је васиона...

— Братоко мој, ко сум и где сум? —

Пита Старопланинац, загладан у Универсум.

А Паскал ће: „Смртни ме хвата немир,

Кад се загледам ноћу у Свемир...”

Једино је Ајнштајн, ко овца сед,

У васиони открио заносни ред

Тврдећи да је свакој честици усуд задат

Обрасцем $E=mc^2$

Јадне су и немоћне наше идеје
Кад се загледамо пут Касиопеје.

Неки се још питају: „Васељена
Да ли је, и колико насељена?”

Кад погледаш у правцу Нептуна,
Учини ти се пуна, препуна

Светлосних шљокица и украса,
Тишине, језе и ужаса...

А све те звезде у бескрају,
Од претрашености ноћу блескају!

Ко лустер на стропу кад засија,
Плане, у августу, Галаксија.

Кад год подуже гледам у Космос,
У мишју рупу ми се завуче понос.

Сја Галаксија? Шта је иза ње?
Што дуже мислиш, схваташ мање.

СОНЕТ О БЕСКРАЈУ

Л ежећ на плажи, гледам у врх носа

Ја, ситна честица непојамног тока,
Негде између Кнососа и Космоса,
У поподневној тишини отока,

И мислим — зурећи помало искоса —
Док ме плаво небо гледа испод ока:
Тај свет је сплет чудесних односа,
Чак и реч тугује када је без рока...

Ништа се не миче. Да ме бар оса
На путу до свог меденог оброка
Пецне у чело, или у врх носа,
И отргне ме од овог порока

Који се зове блудећа мисао!
Крај! Сонет се сам самцат написао!

МИР ПРЕДГРАЂА

Једног ћу дана побећи, да ме више не нађу,

И потражићу мир у удаљеном предграђу.

Тамо, на Петловом брду, надомак Београда,
Где је беспослица радосна и где је слатка досада!

Где се дечаци, још, такмиче у скоку удаљ,
И где мирише нешто црно-кисело: дим, или угаљ?

Тамо хоћу да живим, ништа боље не тражим,
Тамо, где се улице зову по људима неважним,

Где двојица, опкорачивши клупу, и задржана даха
Од поднева до вечери играју партију шаха,

А мало даље — сатима и сатима —

Један се налактио на прозор, други стоји на вратима!

То и није град, већ нешто мимо, пре града,

Нешто по страни, одувек, од некада.

Изгореле су све жудње, пресахла нада, кајање,
А остало је прочишћено трајање.

Да одем на Петлово брдо — постоји једна запрека:
Оно је лепо само овако, издалека!

ДА МИ ЈЕ...

Н е, не верујем да ћу икада

Скупити милион и сто хиљада
Долара, ал да ми је толко у сефу,
Богме бих живео по свом ћефу!

Њиснуо бих од радости као осао
И дао отказ на посао,
И претпостављенима, наоко блиским,
Најзад рекао све што мислим!

Продао бих кућу и кућиште
— Боље ја него други да је униште —
И да раскрстим целу ствар ту,
Узео бих доживотну возну карту

За све што плови, лети и кружи,
Пошао бих на Северни пол ил на јужни,
С копна на море, с мора на копно

Пазећи да никад узастопно

Не заноћим двапут у истој соби,

И да се не зближим ни с ким ко би

У почетку благ као бе-мол

Могоао да ми касније зада бол.

Кружио бих око Земље, попут комете

Коју ништа не може да омете,

Све док горак, сам и намћорав

Са светом не утврдим чист заборав.

Све знам како бих, али никада

Нећу имати милион и сто хиљада

Долара, па да господским кретом

Раскрстим са планетом и спољњим светом.

(У ствари, довољан би ми био милион

За воз, за брод и за авион,

А оних сто хиљада — ситниш и малиш! —

Раздао бих уз пут, као бакшиш.)

КАКО СЕ РОДИЛА ЉУДСКА МИСАО

Бејах у Крапини, и тамо сних

Време пре временâ свих,
Мир и тишину давнога света,
Оног од пре милион лета;
Била је јесен, кишна ко сада,
Ал нигде куће, села ни града...

У такву вечер, између брда,
Преплашен и нем, као звер,
Крапинац један изгуби смер
Оставши сам, без свог крда.

Гладан, попе се на дивљаку
Али не нађе воћку никакву!
Зашто? Откуда? Како то? Како?
Космати човек је горко плакô,
Што од глади, што од самоће.
Куд се с дрвета деде воће?

Покушавао је и да мисли
Ојађен, сломљен и потресен.
Киша је росила, пропланци кисли
И мрко лишће сејао кестен,
Ал у то време, авај, Крапинци
Још нису знали шта је јесен.

Кисло је у гори свако дебло,
А он је празним, тужним очима
Гледао у црно и ниско небо
Као у мрског поочима:
„На земљи нешто није добро...
Воће... Ко ми је воће обро?”

У поноћ, ваздух се ко креч згуснуо,
Само је киша танко музла,
И Крапинац је, гладан, уснуо;
Низ образ му је једна суза
Потекла, док је тешко дисао.

Тако се родила људска мисао.

ДУШЕВНИ ЖИВОТ КРАПИНЦА

Добро је познато какву су гардеробу

Носили људи у Старијем каменом добу:

Осушену животињску кожу, преко рамена

Рипиду од грубо обделаног камена,

А када би веће количине коже приспеле,

Они склони луксузу шили су и ципеле.

Јести и преживети, беху мисли водеће.

Није се много давало на изглед одеће.

Теже је питање: да ли су у Каменом добу

Преци нам осећали страх, зебњу и тескобу?

Будући канибалац, мили неандерталац

Свакако није био истанчан интелектуалац:

Дивљина и грубост просто су бризгале из њег.

Па пошто је знао да смаже свог ближњег,

Близу је памети (као што кожи близу уш је)

Да га није много мучило гризодушје.

Виличав, ниска раста, дугуљасте лобање,
Он никад не би отишао на море, или до бање.
Хранио се од оног што улови:
Тешки су, за људе, онда били услови;
Опстајали су само они које је био рђав глас:
Овакви као што смо ми, и још гори од нас!

А кад је реч о тескоби и о очају,
Те су ствари недавно приспеле у нашу домају...

У пећини су односи били грубљи али и здравији
Него што су данас, у Југославији —
Крапинац је свог ближњег убијао због глади
А не из мржње, као сад што се ради.

Као што се сирће разликује од рујног винца,
Хаџи-Тодор је одвајао Крапињанина од Крапинца:
Крапинац је наш жалостиви предак,
Док је Крапињанин начинио напредак
У писању књига, у сликању, у градњи кућа
Пробијајући се кроз повест путевима најтежим.
— Ал кад помислим на друга његова постигнућа,

Ја се од главе па до пете најежим.

ГДЕ СУ ПОЧЕТАК И КРАЈ СВЕТА

Данима, данима, данима

Само ме једно занима.

Мучи ме загонетка

Свих људских нараштаја:

Где је почетак почетка,

Постоји ли крај краја?

Из књиге то не научи!

Слушај кишу, њен ромор,

Или ветар кад хучи,

И чућеш одговор.

Почетак је у једној бубици

Која живи у Доњој Стубици,

Може је видети ко год хоће

У лето, поподне, на улици:

У топлој сунчевој струји

Та бубица јасно зуји.

А за крај

Ово знај:

Крај је у једној њиви,

Па у потоку подно те њиве —

Велики, црни, влажан камен

Око кога расту беле гљиве.

Ко крај хоће да пипне,

Ко гљиве жели да штипне,

Нек оде с јесени,

Увече,

Кад су путеви росни...

А њива?

Мислим да се њива налази у Босни.

ДЕДА НА ПРОДАЈУ

ДЕДА НА ПРОДАЈУ

У

змите да је то паланка нека

—Љиг, Рожај, Звечан, Даљ, Кнић ил Рас —

И да три старице нуде човека

На продају, узвикујућ на сав алас

Цену — што по закону се чинити не сме:

То је садржај ове приче, односно песме.

Необична повест! Не мислећи

Прве редове сам записао,

И већ чујем: „Шта писац хоће рећи?

Где је ту порука, шта је смисао?

Шта се, у дослуху можда с Јонеском,

Жели с том трагедијом, ил хумореском?”

Не питајте како ни рампа!

Личности су већ ту, прилично живе,

У напетом односу, и сад ће машта

Скупљати разлоге, везе, мотиве,

Да би се до смисла неког довеле
Све нити те сатире, то јест новеле.

И док у Кану дају Grand Prix
За филм Номо homini niје lupus,
У Гучи, то јест у Мионици, бабе три
Продају човека, ко да је купус,
Старо одело, или трокрилни орман:
Томе је посвећен овај антироман.

Уместо кичице, крављи реп
Узимам, и тако настаје фреска:
За озбиљну децу је овај еп,
За неозбиљне одрасле ова бурлеска.
Који воле књижевност узорнију
Нека не читају лудорију...

ТРАГОВИ НА ЗА СВАКУ ОСУДУ

Д

еда се зове Пантић Авакум,

А бабе Јоша, Вука и Магда.

Истовремено им је, јутрос, пало на ум

Да продаду старца, (Враг да,

Носи га у Лим, у Ним, у Рим!) —

Те да тако заувек раскрсте с њим.

Ствар јесте необична, али ти се

Читаоче, драги, ничем не чуди:

Између Мораве, Саве и Тисе

Наиђоше дани луди, злехуди;

Не будимо забринути нит кисели,

Јер и већих смо чуда видели...

У ружну трговину бабе се дале

(Ниски се нагони у свима буде),

Јер, кад продадосмо идеале,

Што продавали не бисмо људе?

Одоше једнакост, јединство, братство,
Човек нам је једино још богатство.

То је суштина овог призора,
Ове лакрдије и спрдачије;
Авакум Пантић је лишен избора,
А ни бабе не могу другачије:
Свако ту, као свугде и свукуд,
Чини оно што му одреди усуд!

Бар да су у питању паре велике:
Педесет динара! Ал пре нег са пучине
Крену долари из Америке
Тражи се и од домаћих да учине
Што могу: да покажу спремност на жртву,
И на ноге подигну рагу мртву.

Од сваког грађанина данас се иште
Да рекне Не! вековној беди,
Што има, да изнесе на тржиште,
Да према другима одмери колико вреди;
А све што три бабе имају, јесте
Тај деда, рођен деветсто шесте.

Већ чујем како око куће
Негодују ујне, стрине и таште,
И сви који знају шта је могуће,
Шта немогуће, противници игре и маште,
Који толико Стварност воле
Дани у сну не беже из њене школе.

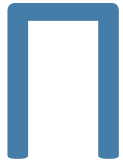
...Једва чекам да сазнам. а ваљда и ти
Читаоче, шта ће даље бити...

ЈАВНА ПРОДАЈА

опев се на ограду, Вука-баба

Објави да је почела дражба;
Истога часа се баба-Јока
На два трonoшца уз плот скљока,
Из грла, у ком округло је нешто застало,
Повика, као кроз појачало:

„Народе, остварују се луди снови,
Препорађа се цркла привреда,
Без милости, на сасвим другој основи:
Продаје се човек, тачније, деда!
Само чека да га неко ослови
Па да се покорно власнику преда,
Обучен, обувен, обријан, цакум-пакум,
А зове се Пантић Авакум.”

Вукосава Маждрука (баба-Вука)
Благодушна ко овца (сортe мерино),

Ал с очима ватреним ко у хајдука,

Крикну: „Продаје се човек јевтино!

Амо, озбиљни купци! Руци-рука!

Продајем деду и све дедино!”

А баба-Магда, сасвим безуба,

Са осмехом, сатанским оним,

Осветољубива као Хекуба

(За освету је Хекуба чист синоним!)

Цикну: „Продајем Лапонца (реч је прегруба!)

А спремна сам да га и поклоним!”

А пролазници — хришћани, Грци, сунити —

Не дају се лако збунити,

Него закључују: тако изгледа

Слобода, и у слободи здрава привреда,

Бар у почетку, а касније ће

Из ђубрета почети да ниче цвеће.

Богат је ко новац у шаџи стишће.

Ко онај што куком набада лишће

У парку — чим видиш пару, приби је!

И не либи се, ниси из Либије!

Ватра да се разгори, треба мех!
Од нечег се мора почети... Цех
Сад плаћа Авакум Пантић: за пробу
Претворише га у роба и у робу,
Јер се на овакве случајеве, сем сатире
Нико на земљи не обазире.

ОПТУЖНИЦА БАБА-ВУКЕ

А

баба-Вука се пење на сто:

„Само пет банки, плати па носи!

Пожури, да после не буде касно,

И да се не кајеш у Каноси!”

„Пет банки старе ил нове лове,

Само да пара иде на пару!

Мени је исто, старе ил нове,

Главно је ући у послове:

За нове динаре робу стару,

Сви ћемо у предузетнике и у босове!”

„Не мислим толко на корист, већ на

Освету — слађа ми је него шлаг!

Некад сам са њим била срећна,

А онда — целу ствар однесе враг:

То се десило оног пролећа

Кад му се изгуби сваки траг!”

„Нас три смо јутрос, у освит сунца,

Ухватице вечног бегунца

У кафани „Последња шанса”.

У мраку смо чекале све док не свану.

Играо је партију преферанса

Са ноћобдијама у Звечану.”

„Слаб ми је стомак, па не вари

Људска издајства, ту хвата ме ужас прави!

Сваку од нас он с друге две превари,

И на цедилу све три остави,

Оде у герилце, прикључи се Че Гевари,

Нестаде метеорској сличан појави.”

„Одбачене као старе прње

Давасмо огласе у новине,

Обавести смо чупале крње

Од раштркане му даље родбине,

Газећи кроз блато и кроз трње

Свака по тридесет три године!”

„Јутрос, када нам допаде руку,

Ваља наплатити сву ону муку!
Велики догађај управо почиње,
Позивам Поморавље и Подриње,
Бајину Башту, Зворник и Тузлу
Да у јавној продаји учешће узму!”

ЗАШТО СЕ ДЕДА НЕ ПОБУНИ

Деда је пренеражен. Сасвим невешто

Скрива сузе које му крећу на очи.

Могоа би побећи, али га нешто

Изнутра, у самој утроби кочи.

На каквом то се нашао дну?

У глави му се луде мисли замећу...

Све је невероватно, као у сну

У којем не владамо својом памећу!

А сузе, које из дупља очних

Повирују, на срамоту јуначини,

Толико су тешке, да већ и од њих

Не може корак да начини!

Таква је, по природи, људска несрећа:

Заглупљујућа, нема, без израза!

Под њеним притиском човек се не сећа

Ни најпростијих решења и излаза...

То нису жене, већ дерикоже!

Створења ниска и злочеста...

Згранут пред нискошћу, човек не може

Да зине ни да се помакне с места.

Деда је слика немоћи наге:

Све му је преслабо и премало!

Толико је огорчен, да нема снаге

Ни да се разгалами како би требало.

КАКО ЈЕ ДЕДА ПОБЕГАО У СВЕТ

Деда је стар: осма декада!

Снага издала, памћење ветри,
А бабе добро познаје: некада
Био је верен с њима, са све три!
Мислио је: брак је мала услуга,
Што се даје накратко, под дејством
Тренутног осећаја, и од супруга
Ослобађао се, већ сутрадан, бекством.

Свака је на прилику личила ретку,
Показивала се добра, љупка и вешта
Док не намести сплетку и у крлетку
Не ухвати птицу, док не притегне клешта!
Ах, слатко је бивало у почетку,
А после се окретало на којешта!

Он остави Магду, Вуку и Јошу,
Коло плаховито-виловито,

Промени лични опис и ношњу

И поче живети incognito

Под мостом спавати, ићи у прошњу —

Верујте, од брака боље је и то!

За пребивалиште одабра Звечан,

Тридесет три године (Да, trenta tre!)

Ту проведе, ни верен, нити венчан,

Уз омиљену узречицу Опрем, бре!

Малчице расејан, да не кажем кречан,

Живео је не знајући како ни где...

Певушио је: „Ја сам свој бостан обро,

И више не јурим за светском славом...

Лепо је живео Авдо, наш побро,

Хранио се рибом, млеком и травом,

И било му је добро, како је добро

Онима који немају никог над главом.

А три веренице су тридесеттри године

Прекопавале шуме и села,

(Само измеђ Босне и Војводине

Провртеле су шест тунела),

Свака је у лов — мој господине!,
Сву снагу и сву памет унела,
Докле га, у расвит, мало повише
Звечана, у кафани не уловише!
Под туђим именом је тамо становао...
Проломи се гласина баба-Магде:
„Ту ли си, гнусни казаново,
У бекству пуне три декаде!
Сместа те хапсимо, да не би наново
Унесређио неко женско чељаде!”

ДЕДА ЗАМИШЉА КАКО КАЖЊАВА ВУКУ, МАГДУ и ЈОШУ

уши се од љутње несрећни деда,

А љутња, што је беспомоћнија.

Вереницама бившим, изгледа

Да утолико више прија!

Смркнут, ко да над својим гробом

Стоји, он гледа три алапаче,

И, пун сажаљења над самим собом,

Уздржава се да не заплаче.

„Ако је шта много, ово је много:

Јавна срамота и покор јавни!”

О, кад би имао чиме и мого

Све три да их са земљом сравни!

У ушима му хучи талас крви:

Да су му руке дебљине храста,

Па да их једним ударцем смрви!

(И с њима три таште, и три таста)

И у замишљању страсном, врућем
Да ублажи понижење, умањи муку,
Замишља како танким пружем
Шибма Магду, Јошу и Вуку,
Док му ја, пишући спев, шапућем:
„Пази, Авдо: жене се више не туку!”

А Авакум ће: „То можда важи у граду,
Где све иде на ноту и на ношу...
На селу још како ударит знаду,
Ту и поп понекад закачи пошу,
Па што ја не бих Вуку и Магду,
Што не бих памети довео Јошу?”

Главна је да кривци дођу на тапет,
А све су казне — мере двосекле...
Ах, да само није изнутра сапет,
Показао би им, бар донекле!
Тучом се у главу угони памет,
Батине јесу из раја потекле!”

— Мисли деда, велики назадњак,

Са схватањима од пре рата;
Он никад неће постат западњак,
Нити се ишчупати из нашег блата:
За Божић у Топчидеру сече бадњак,
А крсна слава му је Свети Мрата...

ДЕДА СЕ СЕЋА КУМА, КОГА ТАКОЋЕ НИЈЕ ВИДЕО ГОДИНАМА

Деда се ухвати за срце: „Ту ме

Стеже, и хоће да ме прекоље!...

Где си сад, Ђоко Ђорђевићу, куме,

Да ме избавиш из невоље?

Јеси ли у Лондону, Паризу, Ослу?

Можда си приспео у Монтевидео?

Стално на важном државном послу:

Тридесет година те нисам видео!”

„За време ретких летњих скокова

У земљу, зна се: Дубровник, Корчула!

Увек у средишту светских токова,

Надалеко ти се памет прочула —

Посредујеш између војних блокова,

Догурао си до конзула!

— Где био да био, спаси ме окова,

Ишчупај ме из канџи караконџула!”

„Наиђи, куме, направи чудо!

Извади ме из ове беде!

Дотакао сам ногом у дно

Понижености... Покаж се, куме, деде!

Срце ми закуца као лудо

Кад помислим да си ту негде...”

„Ђоко Ђорђевићу, севап учини!

Доста си уживао у обиљу...

Отуђио си се у тој туђини,

Час је да се вратиш родном окриљу,

И да родољубна своја чувства

Обновиш на олтару нашег кумства!”

Јер Срби поштују своје кумове

Више него највеће светске умове!

„Куме мој, живот си с главом у песку

Провео, у некој тамо НЦамени,

Бринуо си бригу белосветску,

У срцу збивања, увек на сцени...

— Доста си савета дао Унеску!

Врати се отаџбини, то јест, мени!”

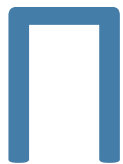

„Овде је укинуто свако призрење,
Ко црв се увија биће ташто!
Доживех најтеже понижење:
Је л то стварност ил ме вараш, машто?”
А бабе вичу: „Велико снижење!
Продаје се деда будзашто!”

МАГДА КАЛАБА СИКЋЕ

рва баба, Магда Калаба

(А Калабићи нису слабићи!),

Јака и широка као тараба,

Груди јој дрхте као прасићи,

Бокови — речни токови, бутине

Нафтни торњеви око Кутине,

Мотри хоће ли купац наићи,

И сикће, и цикће, и разглаба:

„Кад ми се захукће надахнуће,

На посао се бацам смело,

Гвожђе се кује док је вруће,

Са речи треба одмах на дело:

Продајем кућу, све око куће,

Брига ме шта ће рећи село!

Сваки нас посед у гроб вуче!

Богатство је грожђе кисело!

Кад ништа немам, све је могуће,

Што имам то ми је давно пресело!”

„Продајем све своје и све туђе:

Шта чекате, паре на видело!

Нудим окућницу и имање,

Сву некретнину више-мање,

Ћилимове, сребро, посуђе —

Само нек се живи весело!”

„А на почетку распродаје

Цењеним купцима нудим деду:

Стар је, ал очуван, као да је

Тридесет година држан на леду.

Похитајте, сви смо у заостанку:

Добар је за ноћног чувара „Шипада”.

Ономе ко дадне петобанку

До краја живота ће да припада!”

ГОВОР ВУКЕ МАЖДРУКЕ

Ево и баба-Вуке Маждруке,

На руци јој прстен, блиста ко зрак:
Успомена на веридбу, или заруке,
На дан кад јој деда обећа брак,
Да од свега — о судбе њене злехуде! —
На послетку ништа не буде!

Виче кроз појачало Вука Маждрука
Као да из мртвачког збори сандука:

„Продајем ћутуке и унуке,
Праунуке на буљуке, беле пчеле,
Читлуке, утуке, противутуке,
Начела, почела, варичеле,
Продајем тетку, стрину и ујну,
Шерпе, раније и оклагиге,
Нудим намештену собу и кујну,
И деду — нимало ми до њега није!”

„Продајем Београд од Славије
До Ушћа, и голуба једног на клупи,

Продала бих и ћоше Југославије
Кад би неко хтео да купи.
Задржаћу само једну одају
За себе, над главом да имам кров!
Што видите, све је на продају!
Продаћу мртвачки покров, нов

У наступу лудости, у очају,
И настанићу се у Рожају
Да мало испробам ваздух њихов!
Затим ћу набавити калашњиков,
Укопаћу се у дубок ров
И сваког ко наиђе друмом главним
Са земљом ћу истог часа да сравним!”

„За пиће, за провод, за добру клопу
Мараму бих са главе дала!
Продајем завичај, последњу стопу
— никаквог немам морала...
Да могу, продала бих целу Европу

Од Атлантика до Урала!”

„Шта се предомишљате? Напред! Смелије!

Доста је било празних изјава!

Покажите се, дичне делије,

Проклетници с Проклетија и од Плава,

Поданици земље Дембелије,

Од Триглава до Ђевђелије,

И од Ђевђелије до Триглава!”

ТУЖБАЛИЦА БАБА-ЈОШЕ

А баба-Јоша (Јошица, Јошца)

Попела се на два трonoшца
И раскорачке, — ко да креће на Босфор! —
Збори, а у очима јој гори фосфор.

„Било је то врло, врло давно
— Ах, век проведох са прошлошћу! —
Почело је нежно и увиђавно,
А завршило се гадошћу и подлошћу...”

„И сад хајд, поверуј ниској сорти:
Гледајте га, мушку сотону!
Сат пре венчања, у црквеној порти
Нестаде, ко у земљу да потону...

Седам су сати моји сватови
Чекали, и погледали низ булевар,
Док им се не искривише танки вратови,

И не схватише у чем је ствар.

Кад помислим, дах ми се и сад пресеца!

Шта сам могла? Вратих се у Чајниче,

Мајци, и онамо сам три месеца

Због тебе плакала, издајниче!

Доста је било вратоломија!

Целог си живота хватô окуке!

На крају, свака лија долија:

Платићеш дугове, и то троструке!

Освета! Како је слатка освета...

Она је ко сунце што сја из таме...

Гледај, овако изгледа посета

Не једне, него три старе даме!

Освета духовни наш је ужитак!

(Прегоресмо радост и срећу тела!)

Продаћемо те, и чист добитак

Поштено поделити, на три дела!

Да бисмо бар тако од нашег Авде

Виделе какве-такве вајде...”

НЕГОДОВАЊЕ ПРАВЕДНОГ ЛАЗАРА

Бабама приступа висок пролазник,

Кршан — око њега се шири харизма! —
По имену Лазар, иначе полазник
Течаја за укидање тоталитаризма,
Пригушен страх још тиња у њем,
(Притискивала га је предуго чизма),
Једва је раскрстио с једноумљем,
Туђа му је освета и свака пизма,
А од изрека — ко и сваком добром учи —
Најдража му је да „Човек гордо звучи!

Гледа Лаза, гледа, и скида
Наочаре, да их мало уштима...
Да га то не вара чуло вида?
Како да поверује својим ушима:
Неправду кад види, Лазар зариди
И нарогуши се као орлушина!

„Предуго се нови човјек порађа”,
Мисли Лаза, док неко пита: „Пошто?”

Он бабе познаје из Подграђа:
„Здраво да сте Вуко, Магдо и Јошко!
Ма... шта се с овим старцем догађа?
Па... није ваљда... дотле дошло?”

„Где сам то, међ зверима или људима?
Историју, зар ти је уназад потекла река?
Ко нож да ми је сад у грудима:
То је насртај на основна права човека!
Ви не знате да је трговина људима
Укинута још пре пола века!

„Не, ту није реч о Старом Авди,
Већ о једнакости, братству и правди,
А мени, из поносне Црне Горе
Ти идеали од рођења у срцу горе,
За правду бих дао живота седам
(Ал овај, први, низашта не дам!)”

„Верових у лепше земно устројство,
За праведнији се борих живот,

У којем ће предност имати чојство.
Не живи се само за милихброт!
Ал данас се не цени наше херојство:
Ко беше Дон Кихот, сад је идиот!”
Увек спремна да се свађа и кошка,
Лазару одговара баба-Јошка:

„Не пробијај ми ушни канал!
Не мекећи, ко коза из Никозије!
Сто векова су Авар и Вандал
Продавани на тргу најприродније,
А сад је то, одједном, ужас и скандал
Без преседана у аналима Историје!”

А Лазар, више за себе, као да
Око њега нема народа:

„Довде је, значи, дошло расуло!
Трулеж је доприла, дакле, до сржи!
Земљо, не нешто, све је у теби труло:
Сад влада ко је дрскији, бржи!
Не, немам речи: моје морално чуло
Оно не може да издржи!”

БАБА-ЈОША ОТПОВРЋЕ ПРАВЕДНОМ ЛАЗАРУ

А баба-Јоша из Хоргоша

(Висока, друсна и замашна:

Груди су јој као два добоша,

Сенка јој се протеже до Драгаша)

Кори уљеза и дођоша

Лазара, праведника и праваша:

„За мене је највећа некултура

Кад неко у свашта нос свој тура!

Пријатељу, много причаш! Дај-де,

За појас задени шупље гајде,

И не замишљај да си зубља

Савременога човекољубља!”

„Ех, ослону сваког нижег слоја,

Сузиш, ко покварена цев купатила,

А где си био, срећо моја

Кад сам у Босни ја патила?

„Бескрајних, дугих седам година,
Чамила сам, ко чума, у Кутлеши,

Долазила ми је цела родбина
Ал нико не умеде да ме утеши!”

„Мислећи на овог овде кржљу
Горех, док ми у срцу не згасну пламен,
И док ми се не окрете љубав у мржњу.
Тада очврснух, као камен.”

„Па бар да се нисам верила!”
(Е, ово да нисам, оно да нисте...)
„Не може се опрати на сто перила,
А ви, праведници душе чисте,
Примењујте свуда иста мерила!
Ја презирем све вас, хуманисте!”

„Осетљив ко је, нек не гледа!
Сви сте ви млакоње и топла браћа!
Народе, на продају се даје деда!
Ова се роба кући не враћа,
Чим продам, места идем у Хоргош,

Да доведем и други олош!
Пред сваком кућом грмнуће добош:
Сад, кад остадосмо сви без гаћа,
Ред је да неко нешто и плаћа!”

„Праведни Лазо, мани све те
Уздахе и сузе! Час је, мислим,
Да се извади делић штете
Па да с рачунима кренемо чистим,
Од почетка, од првог ретка,
Од тачке, запете и запетка.”

ТРЕНУТАК ПРЕДАХА: ДЕДА САЊАРИ

О

чему мисли деда, док бабе

Муштерије за леђа грабе?

Доле, на излазу из Звечана,

Има једна пољана, као клечана

Торбица... „Е да ми је у раздању

Да се, колко сам дуг, пружим на њу!

Тамо, на пушкомет од Пљеваља,

Извор је бистре планинске воде,

(По варошима вода ништа не ваља!)

„Ех, да ми је да одем до Пљеваља

Да удахнем ваздуха и слободе,

Живот да ми се врати... ех, да ми је!

Не вреди: не дају харамије,

Поборнице ропства и моногамије!”

У забрану покрај Кокиног Брода

Јабука се свила од рода

Чекајући ђаке-мародере

Ил било кога да је обере.

„Ех, кад бих могао ма и обноћ

Да јој притрчим ја у помоћ.

Са оне стране реке Мораве

Њишу се ливаде шумораве,

И човек зажали што није крава

Да легне на траву и да спава.

„Ех, да ме из положаја глупог изваде,

Одмах бих јурнуо на ливаде!

У стрмој авлији, покрај Ибра

Из казана се дими џибра;

Сељаци засели, пију ко Руси:

Е, да му је првенац да окуси!

И зашто му долазе мисли овакве

Баш сад, кад не може да се помакне?

Као што грошече и марјаше

Ценимо кад новац у ветар оде,

Тако, тек када га зло зајаше,

Човек осети вредност слободе.

ТРЕНУЦИ ОЧАЈАЊА

Сунце греје оштро и строго,

Расипа жар по васиони;

Погледа деда, куд би мого

Како, и у шта, да се склони.

Три старице, као три хидре

Спопале су нашег Лаокона!

У жучи и у јетри му се сидре,

На земљи од њих нема заклона,

Три аспиде, три беле удове

Оковаше му тело и све удове!

Река пресушила, зноји се двиска,

Од летње жеге спаљено брдо,

Небо високо, земља ниска,

А у души црно и тврдо...

Па да је барем букова даска

На стоваришту Градског отпада,
Лакше би му било! Нема изласка:

Човеку је суђено да пропада,
А да се нико у махали
Не обазре и да га не сажали!

И кад би барем јавно мњење
Изразило своје узнемирење!

Слаби изгледи! Толике године,
У борби за остварење светлих визија,
Штампа, као поседник племените коvine,
Не обазире се пут заселака и низија,
Па се не зна ко више лаже: новине,
Радио или телевизија!

И О ЧЕМУ ЈОШ РАЗМИШЉА ДЕДА

И

деда, у вези са својим примером,

Види да се сва страдања не мере истом мером.

Јер он је затвореник своје савести

А о томе ништа не зна Amnesty,

Ни Беч, ни Хелсинки, нити ОУН:

У питању је небрига и превид потпун!

Само зато што се ствар збива у Кучају

Свет ништа не зна о том случају...

„Тја, свет...!” (Деда ружно опсова)

„Некоме маћеха, неком мати!

Да сам однекуд са Косова

Нагрули би делегати,

И министри спољних послова

И Шеста флота у фрегати,

Сви би похитали да однесу

Извештај свом сенату и свом конгресу...”

„Још ћу ухватити неку прехладу:

Већ ми побољева помало глава!

Боже, видиш ли ову неправду,

Ово гажење основних људских права?

Флагрантно гажење! Париз и Беч

Морали би осудити поступак груби!”

Флагрантно, понавља, и та реч

Чини да му цвокоћу зуби.

„Ту би сад требао Робин Худ

Па да доведе ствари у ред.

Свако се прави слеп и луд,

Следи свој след, једе свој мед.

Проклет час кад у везу с њима ступих,

Не има краја мојим мукама!”

Неколико пролазника, мало глупих

Стоје, с новчићима у рукама.

КОЛЕБАЊЕ ВУКЕ МАЖДРУКЕ

Вука Маждрука се у то заплака,

И што је грло носи прокука,
Грунуше испод очних капака
Сузе, ко кишница из олука,
И сва се у лицу зарумени
(Ко кад се стави превише ружа):
„Јој, куку ли си јадној мени,
Ја губим могућност да стекнем мужа!”

„Тешко је, ал и лепо било волети,
И слатко у срцу носити плам!
Сад остајем пуста, ко на голети
Ветровној дрво! Ох, знам, све знам:
Ко се освети, тај се посвети,
Ал светац је човек много сâм!”

„Гледам га, главе погружене,
Тако је крхак: сенка, призрак!

Види се, ту фали рука жене,
И ја бих пристала можда... ипак...

(Кад би то зависило само од мене):
Карактер мој такав је, гибак.”

„Судбино, пуна си гада и злоће!
Срећо, спорија си од три пужа!
Нека говори ко шта хоће:
Од дивота што их живот пружа
Једини лек од самоће
Жени доноси близина мужа.
Ал к мени касно дође то воће
И због тога сам одједном тужна...”

„Да га бар нађох сама, и пре
Звечана — ал усуд је овако хтео!
Једном се живи, сто пута мре,
Да је мени самој припао цео,
Не бих се обазирала на ове две...
Овако, шта ће ми трећи део?”

„Како је само ситан и бедан,
Мршав као дрвце на градском скверу!

Напунио је седамесет шест, или седам,
Па шта ако некад није држао веру?
Не могу покору ову да гледам:
Превршиле смо сваку меру!”
Таква је баба-Вука Маждрука;
Душа јој је мекша од памука.

ЈОША ИЗ ХОРГОША ЈЕ НЕМИЛОСРДНА

Јоша из Хоргоша (Јошца Сурова!)

Сручи се на Вуку попут усова:

„О, превртљива женска ћуди,
Како си склона променама!
И сада, хајде, паметан буди:
Тешко је с мушкима, ал ни са женама
Не иде, као да бог неки сулуди
Заводи нас и замеће путе пред нама!”

„Одмах, на почетку, потегни-повуци!
Тешко је ухватити закон женству...
Свак би хтео старост у тихој луци,
Код куће, не у иноземству...
Само, боље је мала пара у руци
Од мушкарца који је увек у бекству...”

„Гле, како јој је зена заискрила!

Кроз сузу свет се види пристрасно.
Шта вреди, кад на време није мислила?
Да га продамо, сва три пристасмо.

У питању није присила,
И за одступање сад је прекасно!”

„Кад помислим на све шкотске тушеве
Који у браку чекају чедну невесту,
А после — шумагеле! Чим се ужеле
Слободе, као зечеви беже уз цесту!
Одбегле мужеве би, као сужњеве
Требало продавати на јавном месту!”

„Да се обештетимо малчице bâ...рем!
(Простите што у пола речи зевнух!),
Овај би био добар за харем
Као службено лице, то јест, евнух.
Треба га дати неком Турчину,
А Турци ће знати шта с њим да учину!”

УВРЕДЕ МАГДЕ КАЛАБЕ

„**О** вако са створењима треба охолом!

Ја тлачитеља свога тлачим!

Педесет динара! Изволте! Молим!

Дође време да се слабији игра с јачим.

Сваки је динар заувар. Волим

Да тргујем са свим и са свачим!

„Сладострасниче Рубенса и Коређа,

Трубо у офуцаној, старој футроли!

Вређаш се? Па и хоћу, да те вређа!

Дође час да се за милост моли!

Знао си да нам окренеш леђа,

А сад ћутиш, покуњен ко ђак у школи...”

„Кукавни, бедни анархисто!

Скитницо, љубитељу лепих предела!

Женскарочу, шовинисто и мач исто,

Стара ти је слава избледела,

Долијао си, пропô начисто,
Стиже те казна за недела!”

Петар Сундечић, село Мељак,
Штедљев је, мада по души није лош.
„Може ли за три банке”, пита Пера-сељак.
„Јевтиније од пет ни за грош!”
„Да тргнемо по једну”, предлаже један весељак
И по леђима деду тапка још.
А Магда Калаба ће: „Или пѐтāk,
Или ћу га, с отпацима, бацит у кош!”

(Магди Калаби су грубе увреде
Важније од зараде и од привреде.)

КАКО ЈЕ ЦЕЛУ СТВАР ВИДЕЛА УЖУРБАНА НОВИНАРКА

Стиже Новинарка, с фоторепортером,

Са магнетофоном и оштрим пером,
Образована, мада не сувише,
Увек спремна да интервјуише,
Присутна где год се што важно збива,
Писац потресних, поучних штива,
Лепоте и памети чудесна спрега,
А истинољубива, изнад свега.

Сав од оштрих запажања и финих нити,
Извештај се са лица места кити:

„То што сам видела насред пијаце
У варошици званој Уб, или Блаце,
Учинило је да ми се преврне дроб!
Гесло Боље гроб него роб!
(О којем, уз одговарајућу апаратуру,
Написах писмени рад за Матуру!)

Извргнуто је подсмеху и гадном руглу!

— На уличном, дакле, видех углу

Окрутног старца, можда удовца,

Како за шачицу прљавог новца,

Нуди, на продају, три старе жене

Толико избезумљене и понижене,

Да су вриштале и запевале

Као дивови из Калевале!

Драле су се — цела их је пијаца чула!

А старац је ћутао као мула,

Полажући право на три удове

Као на сопствену главу и удове!

Непопустљив, затворен у се, тврдоглав

Као коњ кад му натуре оглав,

Чекао је трговце с Блиског Истока,

Док су се Вука, Магда и Јока

Досећале беди и јаду

Који их је чекао у Ријаду!

Старкеља ова зла и бахата,

Оличење најгорег патријархата,

Ситни кајишар, шкрти Цинцар
Који би мајку продо за динар,
Нудио је бабе за малу своту,
На заједничку нашу срамоту!

Бабе су дозивале упомоћ, али
Не нађе се нико да их сажали,
Никог, од Сланкамена до Аде Хује
Да се одазове, ни да их чује:
Спава Ваљево, ћути Ариље,
Сви су огуглали на насиље!
Жена је рођена за оков и влачег,
У нас још влада право јачег!”

Тако, у борби за чорбе чанак,
У вечној трци и у временској стисци,
Настаје извештај, осврт, чланак
Што га пишу чланкописци и чанколисци,
Ал пошто се све ради надвоје-натроје,
И у новинама мора бити тако како је!

ПОЈАВА ЦАМБАСА

Авакум Пантић, крут од несреће

Ко макета на прослави Првог маја,
По глави жалосне мисли премеће,
Везује, спаја и прекраја:
„Ко само смисли ово умеће?
Муци мојој хоће ли бити краја?”

Кад би могао, деда би своје злотворе
Смрвио, ко инсекте, и онда, Adio!
Да му се изгледи бар мало отворе,
О, шта би с њима све радио!
Имали би о чему да говоре
И новине, и ТВ, и радио!

Суклате и отровне гује те!
Погледом их као огњем ожеже:
„Зашто мој старачки живот трујете?
Заплеле сте се око мене као вреже,

Ал ја, у мраку рањене сујете,
Откривам зачетак равнотеже!”

„У тами свог бола скупљам ведрину:
Да макар кум-Ђока однекуд бане!...”
„Да видимо личну карту дедину”,
Узвикује џамбас из јабане,
Пипа му бубреге, јетру, слезину,
И тражи да увис дигне табане.

Осмехује се жалосно деда
Док му џамбас табане гледа.

Џамбас је стар, прави Валтазар,
И библијски се, уопште, врло дојима:
„Ух, нокти: ту би требо маказар!
Ја то не умам, ја радим са коњима...”
„Људи, ово су Аушвиц и Колима!”
„Нема људи”, мрмља Праведни Лазар,
„Јер ништа није свето онима
Који изводе ближњег на пазар!”

МОРНАР ОТКРИВА ДА ДЕДА ИМА НЕПОДРЕЗАНЕ НОКТЕ САМО НА ДЕСНОЈ РУЦИ

Долази Морнар с начетом флашом

(Мешавина рума, џина и кокте),
И с ноншаланцијом познатом нашом
Процењује деду, шапћући: „Бокте,
Овог би требало засути прашком,
Нахранити хлебом, сиром и грашком,
Накљукати сутлијашем а онда чашком
Подрезати му на десној руци нокте!”

А Магда ће: „Сажалевате мангупчину,
Тражите му какав-такав алиби,
А то у мени буди мучнину!
Ако му подрежем нокте, да ли би
Повели га, лађом, на пучину —
На Атлантик, Пацифик или Кариби?”

„Не, ја само загледам, ту и там,
Свестрано образован, ко Авицена,

Обожавам локалну боју и ритам,
Свим природним лепотама сам мецена...

Где год пристанемо, ја се распитам
Каква је на пијаци људима цена...”

И одлази весели синак луке,
Олуји брат, галебу друг!
...Да, на прстима дедине леве руке
Нокти су подсечени чисто, у круг,
А на десној избиле канџе и куке:
По два сантиметра нокат је сваки дуг!

ЗАШТО СУ НОКТИ НА ЛЕВОЈ РУЦИ ПОДРЕЗАНИ ПРИМЕРНО, А НА ДЕСНОЈ НИКАКО

Деди незгодно, па се премешта

С ноге на ногу, као изнад зајаза:

„Шта могу, лева ми је рука невешта,

Спора и лењива попут мамлаза.

Од свега што почне буде којешта,

Посебно је неспретна око маказа.”

„Мораш пазити она док те

Опслужује, и бојати се њеног присуства:

По три сата десници реже нокте,

Ту, што се каже, нема искуства.

Док ради, одједном јој се одмора прохте:

Њу, знате, одликују висока чувства!”

„Десница, пак, не зна за идеале

Ни Серјоже, ни Јоже — не дај Боже!

Али зато, као од шале,

Подсече левици нокте до коже,

Воли ред и рад (као шеф сале)
Ал себи да подреже нокте — не може!”

„Левица не уме, мада би хтела
Па се безглаво каткад залети,
У свему би да узме свог удела
Ал нема ни среће, ни памети,
Лоша је где је на главно место засела,
А кад је споредна, није на штети...”

„Да није труда и рада деснице
Брзо би се испразниле све меснице;
А левица је јака на речима,
У саветима, у одборима, и у већима,
Од јутра до мрака, као чембало
Дрнда како би и шта требало.”

Објашњава деда, Назадњак стари,
Који не може Прогрес да свари,
А један Брка, из Грузије,
Већ пита: „Какве су то алузије?!”

КУМ-ЂОКА ОСЛОБАЂА ДЕДУ

„**К**ад би бар могао мој кум-Ђорђе

Однекуд, овај час, да ми дође!”

То рече, а уз друм доплови шум:

Из аута изиђе Ђорђе-кум!

Корача важно, тобож нерадо,

Вукући ноге, ко да у глиб тоне:

„Јеси ли ти то, црни Авдо?”

„Ђоко Ђорђевићу, мој Дантоне!

Спора си, ал достижна, земаљска правдо

Да те нађемо, сви трчимо маратоне!”

Од радости, деда се на земљу скљока:

„Стиже од Семберије мој кнез Иво!

Мој дивни кум, Ђорђевић Ђока,

Кумашине, да си ми здраво и живо! —

Љубим те у чело, измеђ два ока,

Ти ћеш исправити све што је криво.

Бока прекиде лудо маштање

И рече, са смислом за праштање:

„Ми сви грешимо, јер смо смртници,

И сваког љубав грдно извара”,

Па онда даде Јоши-прзници

Новчаницу од педесет равно...

„Куме мој, стојећи ту, на тржници

Побелео си попут млинара, —

Доста си у вилајету чамио тамном,

У нови живот пођи са мно!”

„Хајдемо, што даље од збиље грубе,

На турнеју ћемо места велику!

Ако си крезуб, златне ћеш имати зубе!

Ћелав? Набавићемо ти дивну перику!

Хајдемо, тамо где се вали са небом љубе,

У Монтевидео, у јужну Америку!”

ЗАВРШНО ПЕВАЊЕ: ПОДЕЛА ЗАРАДЕ

Н а крају романсе, то јест баладе,

Почујте како су три моралне накараде,
Извршиле поделу бедне зараде:

То је обављено у самоћи,
На пропланку, између града и села.
Седам су дана и седам ноћи
Усред дивља шумског предела
Три бабе стењале у немоћи
Да петобанку поделе на три дела.

Најзад су, проливши обилан зној,
Дошле до бројке 16.666...
Са још много шестица, налик на рој
Оса које зује уз стри брест,
Па кад су виделе толики број
Попадале су све три у несвест.

...Кад се остави Крива Паланка
И зађе у пландишта тиха и глува.

Могу се, наред једног пропланка
Видети, како спавају, свакој крај ува
Зими и лети, без престанка
Зује шестице, попут црних мува.

НА ЈЕДНУ ЧЕТРДЕСЕТОГОДИШЊИЦУ

Прошло је равно четрдесет година откако сам, једне прохладне и влажне ноћи, написао песму „Како спавају трамваји”. Око ње ће се, у неколико наредних дана, сабрати читава збирка тзв. дечје поезије. Није моје да процењујем вредност тих песама ни по апсолутним мерилима, ни у развоју одређеног жанра. Примећујем да се оне и даље прештампавају, често без моје дозволе. Независно од њихове вредности, или невредности, желео бих да испричам шта ова збирка представља за мене самог, како сам до ње дошао, у којим сам је околностима, и у каквом надахнућу, написао. Скициравши је у двадесетој, ја сам је целог живота употпуњавао и увећавао, да јој ни до данас не даднем завршни облик. То важи и за књигу моје лирике, коју је, досад, понајбоље представио Љубомир Симовић у Плавом колу СКЗ; то је применљиво за песнички опус сваког песника који, будући још у животу, пише и дописује.

Не, не позивам никог на прославу сребрног, или златног јубилеја. Рећи ћу понешто о приликама у којима сам, крајем педесетих, живео и писао. То је тема већине мојих новијих књига, и не верујем да ћу је брзо исцрпсти. То би могло занимати и понеког до кога не допиру моје књиге...

Касно детињство, између 1945. и 1953, проживео сам у прилично тешким условима. Било је то време велике немаштине, различитих ограничења и лишавања. Догодило се да први разред ниже гимназије завршим на Бановом Брду, и да се онда вратим у село; затим сам, три године, свакодневно пешачио по четрнаест километара, до школе у Љигу, и натраг. По снегу и по киши, по блату и прашини, ми, ђаци-сељачићи вукли смо се џомбастом ленијом, играли се и досађивали, крали воће и поврће по баштама дуж пута, да се, опет из досаде, често и потучемо.

Рано сам почео мислити на бекство од куће, утолико пре што сам се за време оног првог боравка, године 1950, у Београду, заљубио у наш главни град. Тешко ми је, сада, рећи чиме ме је, онда, Београд опчињавао, као што не знам како су, и куда, те чари у међувремену ишчезле. Биће да се богатство налазило у мени. Тек, кад сам се, у рану јесен 1953, поново обрео на београдском асфалту, био сам пресрећан. Сва моја чула су пировала... Волео сам металасту мрзлину београдских јутара, мирисне уједе угља истовареног покрај подрумских решетки, цилик трамваја који су се котрљали низбрдицама, липе у Македонској улици, светлосни прасак људских гласова и звукова у априлу, нагомилано лишће по тротоарима почетком новембра, фијукање кошаве и дебљину снежних сметова... У том је раздобљу мог, и заједничког живота, Београд био град свих градова, свих могућности и свих нада. „Трамваји”, које ћу срочити четири-пет година касније, могу се узети као апотеоза што ју је једно усхићено сељачко дете сачинило у славу великог града, у којем је нашло уточиште.

Песме и прозне саставе почео сам писати врло рано, али томе нисам придавао већи значај. Надахнут мазохистичком скромношћу, помишљао сам да постанем новинар. И то је било у вези с писањем, а изгледало ми је остварљивије. Књижевнички

позив ми се чинио претежак и одвећ узвишен, захтевао је изузетно изражену вокацију, а ја дуго нисам био начисто имам ли је, или немам.

О чему би, у петнаестој, човек уопште могао писати? О ономе што га уистину мучи не усуђује се, због стида; да се хвата у коштац са друштвеном стварношћу не уме, и не сме. Остаје му утабана, ничија земља апстракција, и комуналних проблема. Почео сам слати дописе недељном листу „Република”; неки су и објављени. За мене је, у тим чланчићима, најважнији био потпис на крају извештаја. Срамота ме је да то признам, али тако је: пуна истина никад није заносна и славна.

Најзад, крајем августа 1953, одлучим да побегнем у Бели Свет. Престоница Белог Света био је Бели Град. Професор математике, који је имао лепо мишљење о мојим огледањима у стиху, дадне ми пара за возну карту. Исте вечери законачим, на Чукарици, у кухињи познаника-некогдругог-познаника-који-је-био-у-сродству-са-неким-мајчиним-познаником... која о свему томе појма није имала! Сутрадан кренем у потрагу за трајнијим смештајем, и нађем га.

Три године сам се сналазио, како сам умео, и како се могло. Продавао сам вечерње новине, објављивао песме и чланчиће (то се онда плаћало!), довијао се. У јесен 1954. сретох, на улици, Оскара Давича, кога сам и одраније помало знао. Упита ме, јесам ли почео писати песме. (При првом сусрету, на исто питање сам му одговорио одречно). Показах му хрпу стихова; погледао их је, с ногу, и рекао:

— Ово уопште није лоше. о Прекуцај, и пошаљи, покрећемо нови часопис.

Тако су у „Делу” изишли „Урођенички псалми”.

Полажући приватно разред по разред, догурао сам до Велике матуре, па сам и њу, некако, претурио преко главе.

Ујесен 1957. имао сам двадесет година, положену Матуру, објављену збирку песама, два-три љубавна пораза, собичак на Бановом брду, и уверење да је свет мој. Стигао сам да се запослим у великој новинској кући, и да после шест месеци даднем отказ на посао; знао сам прилично о животу, а певао сам о ономе што стоји изнад живота, што га превазилази. Зидао сам, од речи, одбрамбену ограду према стварности; у тој огради ће, онај ко уме да гледа, пронаћи многе рупе, и кроз њих назрети невеселу позадину.

А онда...

...Онда је, почетком 1958, мноме овладала страсна жеља да напишем нешто једноставно, живо и доживљено, разумљиво свима и сваком. Свима, дакле, и деци. Тако сам, трагајући за врховном једноставношћу, открио задовољство изражавања у кључу званом децја песма.

Прво сам, оне ноћи, нагазио на трамваје. Седео сам у великој редакцијској просторији, усред града. Поноћ беше одавно прошла. У деску је било топло. Није ми се ишло кући, где су ме чекали ледени зидови. Бог свети зна колико сам ноћи провео, тако, куњајући по редакцијама. Сетио сам се трамваја који су, горе, у Средачкој, спавали исто тако неудобно, као и ја.

У расвит, вратио сам се у своје пребивалиште на периферији Београда, са довршеном песмом у џепу, и са мелодијом, која ми је и даље хучала у слуху, изискујући нове речи. У собичку није било воде, ни грејања; једно време, ни струје нисам имао. Ничег нисам имао, а опет, није ми падало на ум да се жалим на лоше радне услове, и на оскудицу. Душа ми је била пуна, препуна. Волео сам живот, и Београд, и све што је било у Београду. Био сам богат, и срећан што сам свој дах помешао са дисањем великог града, што ми је дано да преподнева проводим у Народној библиотеци, ишчитавајући ретке књиге, старе часописе и предратне новине. Волео сам трамваје:

*Ноћ кад одмакне,
Кад тек понека сијалица ко златна крушка засјаји,
И сваком на срцу кад одлакне,
— Шта раде тада трамваји?*

Ставши на луди камен, освојио сам, са првим стихом песме, интонацију за целу збирку. У две-три следеће ноћи, написао сам још педесетак песама, и заокружио књигу.

То је навирало, и навирало. Помислим да сам рекао све што сам имао, одем у постељу, угасим лампу, а оно — искрсне нова тема, нагрну нови ликови и призори. Стари професор, бака на мартовском сунцу, деда који броји године, воз заспао између две станице, Крсто Пепа... Устај, и хајд поново за сто, нема друге!

Сутрадан, после пробдеване ноћи, замолим комшиницу да пређем у њену кућу — тамо се грејало. Пренесем хартије, и бацим се на дотеривање написаног, док је гвожђе још вруће. Пишем, а једним ухом слушам тужни солилоквијум:

— Нема Цице!

Послала ћерчицу да купи хлеба, а девојчица се не враћа. Све забринутија, понавља за себе:

— Нема је...

То Нема Цице прво ме је нервирало, а онда сам, ионако под температуром, осетио лајтмотив нове песме!

Одложим рукопис, узмем чист лист хартије, и почнем измишљати шта се десило са Цицом.

Са последњим стихом, и девојчица се појави на вратима.

Нисам јој, наравно, рекао да сам је управо опевао.

Данас је превалила четрдесету, и вероватно не зна да је песма о њеном закашњењу ушла у више антологија новије дечје поезије.

„Трамваји” су, иначе, убрзо штампани, у Загребу. Добили су две-три награде, ушли у школску лектуру. Допуњавана, скраћивана и проширивана, књига је досад имала четрдесетак издања.

После су дошле остале збирке, да јој праве друштво.

Да сузбијем студен у оном собичку набавим, код једног лимара у Сарајевској улици, плехану фуруницу, „не већу од добоша”. Зачас се усија, и још брже охлади. Ложио сам је, најчешће, старим новинама, које сам довлачио из разних уредништава. Њено ћудливо понашање опевао сам у „Фуруници-јогуници”. То је и наслов моје друге збирке за децу.

Око 1970. почнем се, редовно, враћати у село. Тада сам се, коначно, определио за вегетаријанску исхрану. Одушевљен поново откривеном природом, из љубави према земаљским плодовима, и из оданости мајци, која је први део живота провела окопавајући башту, а други продајући воће и поврће, написао сам „Родну годину”. Књигу сам посветио мајци. По њеној смрти, међу писмима, фотографијама, старим новчаницима, кухињским рецептима, и лекарским саветима изрезиваним из новина, нашао сам и „Родну годину”, брижно увијену у сребрнкаст папир. Посвета јој је, очигледно, нешто значила.

„Песме за врло паметну децу” писао сам у Паризу, током 1990. и 1991. Измишљао сам их у свом приземном стану, у Деветнаестом кварту. Пролазници су ме поздрављали, кроз прозор; младе маме су дизале децу на раме, и објашњавале:

— Гледај, ово је писац: он сад пише књигу...

Писао сам крај отвореног прозора, али не о ономе што се видало кроз прозор. Машта је, поново, била у Београду. Неку годину касније добићу и своју прву децу, којој ћу посветити ту књигу.

Лакрдију „Деда на продају” написао сам у месецима у којима се спремао распад Југославије. Песма је пуна свакојаквих алузија, од којих неке ни мени нису јасне.

Тако је настајала, тако се, током четири деценије, уобличавала моја дечја поезија. Не знам када ћу, ни да ли ћу, написаном додати још које поглавље. Ако што и допишем, то неће битно пореметити устројство оног што сам већ написао.

Милован Данојлић

